

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การพัฒนาชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็ก
ปฐมวัย โรงเรียนท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
ชื่อและนามสกุล นางณัฐริกา แก้วงาม
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์อารมณี สุวรรณपाल

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว

.....
.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์อารมณี สุวรรณपाल)

.....
.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับการศึกษา
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
วันที่.....17.....เดือน.....กันยายน.....พ.ศ.....2550

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การพัฒนาชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้ศึกษา นางฉวีรา แก้วงาม **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์อารมณ สุวรรณपाल **ปีการศึกษา** 2550

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย และเปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5-6 ปี ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนท่าศาลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 โดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย (1) หนังสือนิทาน 5 เรื่อง ได้แก่ หอยน้ำพาที่ขูดต้นไม้ของเด็กดี ผึ้งน้อย ป่าไม้ของเรา และ คุณลุงนักปลูกต้นไม้ พร้อมคู่มือการใช้ชุดหนังสือ (2) แผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 5 สัปดาห์ (3) แบบประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย (4) แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดประสบการณ์กับชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย (5) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย (6) แบบสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การทดสอบค่าทีแบบกลุ่มสัมพันธ์ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการศึกษา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทุกคนมีความเห็นว่าชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยมีความเหมาะสมทุกด้าน มีค่าดัชนีความเหมาะสมระหว่าง 0.8 – 1.0 และเห็นว่ามีความสอดคล้องกันระหว่างแผนการจัดประสบการณ์กับหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 สามารถนำไปใช้กับเด็กปฐมวัยได้ และเมื่อนำไปใช้กับเด็กปฐมวัย ปรากฏว่าเด็กส่วนมากมีความพึงพอใจในระดับมาก พร้อมกันนี้จากการเปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยหลังจากใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยแล้ว พบว่า พฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยดีกว่าก่อนการใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ การพัฒนาชุดหนังสือ ส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ เด็กปฐมวัย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะผู้ศึกษาได้รับความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์อารมณ สุวรรณปาด ที่กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะ และอาจารย์ ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด ซึ่งเป็นกรรมการสอบการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณคุณวันทณีย์ ณ พัทลุง แห่งห้องสมุดของศูนย์วิจัยพัฒนามหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาราช นครศรีธรรมราช ที่ให้การสนับสนุนหนังสือและข้อมูลอย่างดียิ่ง ผู้ศึกษารู้สึก เป็นพระคุณอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 ท่าน อันประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุบผา เรืองรอง อาจารย์ชุตี ช่วยเอื้อ อาจารย์โชคชัย แร่ทอง อาจารย์ณัฐจิตต์ ลิมนาริพงษ์ อาจารย์ วันดี แป้นสุข อาจารย์ศรีสุดา ธิติโสภี อาจารย์เทวี ดอกไม้หอม อาจารย์ไพเราะ รัตนสิทธิ์ อาจารย์สุเวทิน ไกรนรา และ อาจารย์สุนันท์ คิดใจเด็ชว ที่กรุณาประเมินความเหมาะสมของ หนังสือ และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดประสบการณ์กับหนังสือจนสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับคณะผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนท่าศาลา และ เพื่อนร่วมงาน ที่ให้โอกาสในการศึกษาครั้งนี้ จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณสมาชิกในครอบครัวที่ให้โอกาส และสนับสนุนมาตลอด

ณัฐรา แก้วงาม

ตุลาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
สมมติฐานของการวิจัย.....	2
ขอบเขตการวิจัย.....	2
นิยามศัพท์.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
กรอบแนวคิด.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย.....	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าไม้.....	19
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	35
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	35
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
คุณภาพของหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย.....	48
พฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย.....	51
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	56
สรุปการวิจัย.....	56
อภิปรายผล.....	59
ข้อเสนอแนะ.....	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม.....	62
ภาคผนวก.....	68
ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	70
ข คู่มือการใช้แผนการจัดประสบการณ์ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ ของเด็กปฐมวัย.....	72
ค แบบสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย.....	104
ง แบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยต่อชุดหนังสือเพื่อส่งเสริม การอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย.....	108
จ แบบประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ ของเด็กปฐมวัย.....	114
ฉ หนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย.....	130
ประวัติผู้ศึกษา.....	157

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 การประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ ของเด็กปฐมวัยผู้เชี่ยวชาญ.....	48
ตารางที่ 4.2 คะแนนความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดประสบการณ์กับชุดหนังสือ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยจากผู้เชี่ยวชาญ.....	49
ตารางที่ 4.3 ความพึงพอใจของเด็กนักเรียนต่อชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ ของเด็กปฐมวัย.....	50
ตารางที่ 4.4 พฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังใช้ชุดหนังสือ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย รายบุคคล.....	51
ตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังใช้ชุดหนังสือ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย.....	55

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเพิ่มจำนวนประชากร การขยายตัวของเมือง การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว ทำให้ประเทศใช้ทรัพยากรป่าไม้อย่างสิ้นเปลืองโดยขาดความระมัดระวัง และไม่ได้สร้างขึ้นใหม่เพื่อทดแทน ทำให้ทรัพยากรป่าไม้มีสภาพเสื่อมโทรม ส่งผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมให้วิกฤตมากขึ้น จากกิจกรรมของมนุษย์ จะโดยตั้งใจหรือประมาทก็ตาม กำลังเป็นปัญหาที่ทำลายมนุษย์เอง(วินัย วีระพัฒนานนท์ 2530 : 3)

ปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ ปรากฏการณ์โลกร้อน หรือภาวะโลกร้อน เกิดจากก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และก๊าซเรือนกระจกอื่น ๆ ในปริมาณมหาศาลที่มนุษย์ก่อ ถูกปล่อยออกมาสู่ชั้นบรรยากาศ พร้อม ๆ กับการตัดไม้ทำลายป่าจำนวนมหาศาล ทำให้กลไกในการดึงเอาก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ออกไปจากบรรยากาศถูกลดทอนประสิทธิภาพลง ส่งผลทำให้อุณหภูมิของบรรยากาศโลกสูงขึ้น(th.wikipedia.org/wiki 2550)

การตัดไม้ทำลายป่า เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ จำเป็นต้องปลูกฝังให้เยาวชนของชาติมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญ เพราะพวกเขาคืออนาคตของชาติ จะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและโดยอ้อม(เสริมสุข ปีกักคดตั้ง 2535 : 25) โดยการปลูกฝังดังกล่าวต้องก่อให้เกิดความรู้ และความเข้าใจเป็นเบื้องต้น(วิเชียร รัตนพิระพงศ์ 2538 : 45) การพัฒนาสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ป่าไม้ ต้องใช้เวลานานและต่อเนื่อง เพื่อรอคอยให้ผลของการดำเนินการนั้นเกิดขึ้น แต่เนื่องจากพฤติกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมของคนไทย ไม่มีความเข้าใจถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และความเชื่อในเรื่องความสามารถ และโชควาสนา ทำให้ขาดความสนใจในการดูแลอย่างจริงจัง จึงไม่มีความต่อเนื่องของการร่วมกิจกรรม โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม(เกษม กุลประดิษฐ์ 2539 : 77)

การนำเด็กเข้าสู่ธรรมชาติ มีอิทธิพลต่อการสร้างความรู้สึกรักแก่เด็ก ทำให้เกิดความรู้สึกรักประทับใจที่ดี ทำให้เขามีความสุข ความรู้สึกที่ดีนั้นจะติดอยู่และพฤติกรรมที่ดีต่อธรรมชาติจะตามมา พฤติกรรมจึงต้องให้มีความสัมพันธ์กับจิตใจ การแสดงท่าทีของจิตใจถึงความรู้สึกซึมซับ

ธรรมชาติ ควบคู่ประสานกับพฤติกรรม จะทำให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่มั่นคง(พระธรรมปิฎก 2543 : 91-92)

การสอนให้เด็กปฐมวัยให้มีการรับรู้เรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้นั้น ยังไม่มีผู้ใดศึกษาโดยตรง ทั้งนี้งานวิจัยของวิชา เสือดี(2535) ศึกษาในประเด็นบทบาทของครูในการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่นักเรียนอนุบาลเท่านั้น ส่วนงานวิจัยของสศส ไชยกุล(2538) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการวาดภาพนอกชั้นเรียน ทำให้เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์ และรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย

หลังจากมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยกำหนดให้จัดการศึกษายึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสำคัญที่สุด ครูต้องมีกระบวนการเรียนการสอนเน้นการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การปฏิบัติการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ให้คิดเป็น ทำเป็น เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ให้ผู้เรียน ได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของตนเอง จัดให้การเรียนรู้เกิดขึ้น ได้ตลอดเวลา และทุกสถานที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 6) ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยที่จะส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย โดยพัฒนาชุดหนังสือส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ ตามแนวการจัดการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้เพื่อได้ข้อมูลและแนวทางเบื้องต้นในการพัฒนาการศึกษาและส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อพัฒนาชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

3. สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การใช้ชุดหนังสืออนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย มีพฤติกรรมในการอนุรักษ์ป่าไม้ดีกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์การใช้ชุดหนังสืออนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

4. ขอบเขตการวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการพัฒนาชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย และเปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย
2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนอายุ 5-6 ปี ศึกษาในระดับอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนท่าศาลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 100 คน
3. ตัวอย่าง จำนวน 20 คน
4. ระยะเวลาที่ศึกษา คือ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2549
5. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ
  - 1) ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยพร้อมคู่มือการใช้
  - 2) แผนการจัดประสบการณ์ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ จำนวน 5 สัปดาห์
  - 3) แบบประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย
  - 4) แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดประสบการณ์กับชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย
  - 5) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย
  - 6) แบบสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

5. นิยามศัพท์

- 5.1 ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย หมายถึง หนังสือที่สร้างขึ้นเป็นนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 5 เรื่อง ประกอบด้วย เรื่องหยดน้ำพาเที่ยว ต้นไม้ของเด็กดี ผีงน้อย ป่าไม้ของเรา และ คุณลุงนักปลูกต้นไม้
- 5.2 การส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ หมายถึง การสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยรู้จักรักษา ดูแล และปฏิบัติกับต้นไม้ได้อย่างเหมาะสม
- 5.3 พฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ หมายถึง การกระทำของเด็กปฐมวัย ซึ่งแสดงออกถึงการรู้จักป้องกัน ดูแลรักษา และใช้ประโยชน์จากป่าไม้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับวัย

5.4 เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กทุกเพศที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ที่เรียนอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนท่าศาลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช

5.5 คุณภาพของหนังสือ หมายถึง หนังสือนิทานทั้ง 5 เรื่อง ที่สร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย เรื่องหยดน้ำฟ้าเทียว ต้นไม้ของเด็กดี ผีงน้อย ป่าไม้ของเรา และ คุณลุงนักปลูกต้นไม้ มีความเหมาะสม สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ และ เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อหนังสือ

5.5.1 ความเหมาะสมของหนังสือ หมายถึง หนังสือนิทานทั้ง 5 เรื่อง ที่สร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยประกอบด้วย เรื่องหยดน้ำฟ้าเทียว ต้นไม้ของเด็กดี ผีงน้อย ป่าไม้ของเรา และ คุณลุงนักปลูกต้นไม้ มีรายละเอียดในด้านต่าง ๆ คือ ลักษณะรูปเล่ม เนื้อเรื่อง การใช้ภาษา การจัดภาพประกอบ และ คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

5.5.2 ความพึงพอใจของเด็กนักเรียนต่อหนังสือ หมายถึง ความรู้สึกที่ดีของเด็กปฐมวัยที่มีต่อหนังสือ คือ ชอบฟังนิทาน ฟังแล้วสนุก รูปภาพถูกใจ ชอบคำคล้องจอง หยิบหนังสือมาดู ให้เล่าซ้ำอีก สนใจเรื่องราวในหนังสือ ทำเสียงฮือฮาเมื่อได้ฟังนิทาน

5.5.3 การจัดประสบการณ์ หมายถึง การที่ครูนำหนังสือที่สร้างขึ้น มาใช้กับเด็ก โดยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การเล่านิทาน การสนทนา การท่องคำคล้องจอง การแสดงบทบาทสมมติ การศึกษานอกห้องเรียน และการวาดภาพจากเรื่องราวในหนังสือ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ครูผู้สอนได้แนวทางในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนประเภทหนังสือนิทาน สำหรับเด็กปฐมวัย

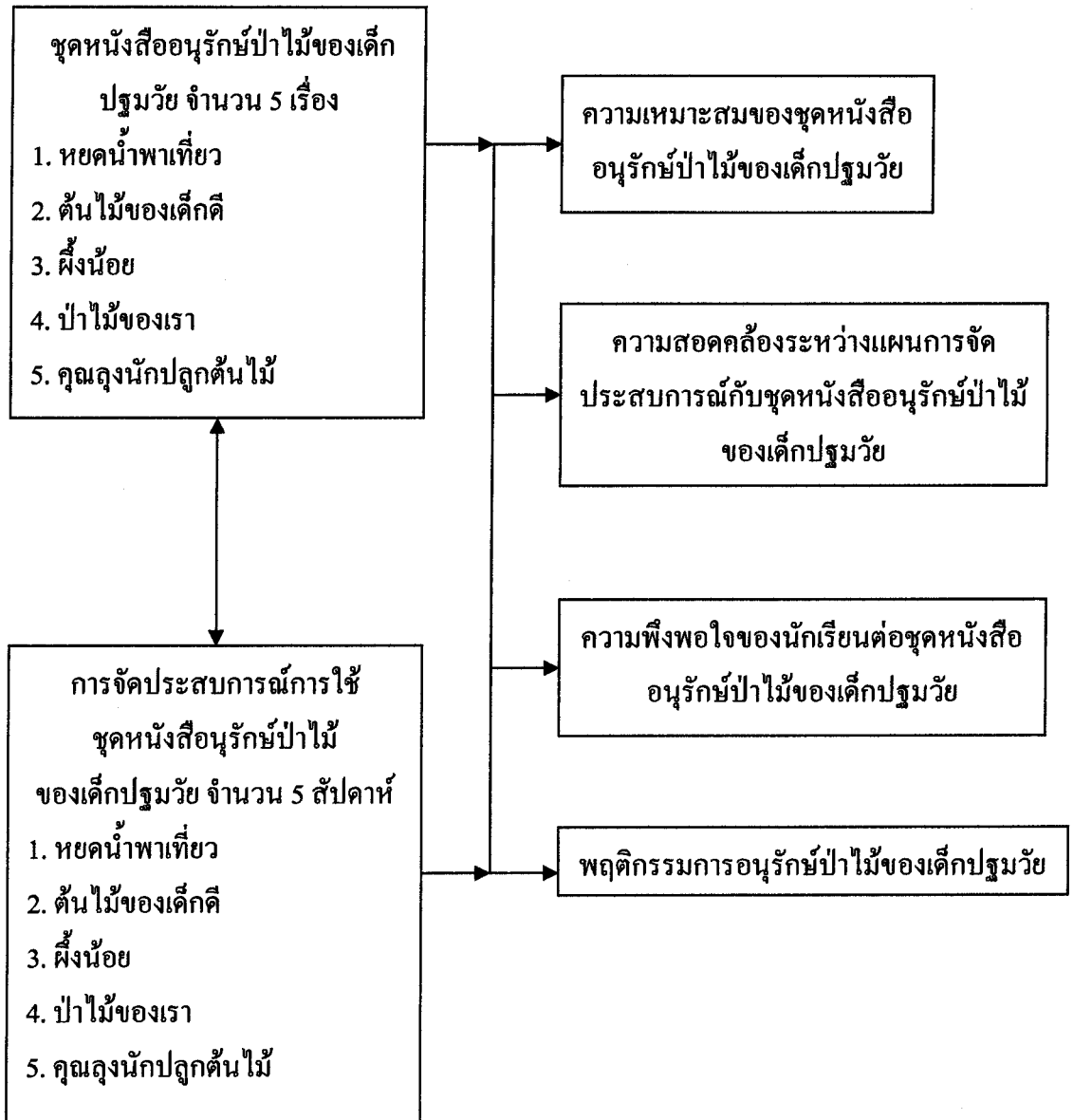
6.2 เด็กปฐมวัยได้พัฒนาพฤติกรรมเชิงอนุรักษ์ คือ มีความรัก ความซาบซึ้ง มีความเมตากรุณา ส่งผลถึงด้านจิตใจ การมีความรู้สึที่ดี รวมทั้งพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม จากหนังสือนิทาน ซึ่งได้สอดแทรกข้อคิดไว้

6.3 ผู้สนใจทั่วไปได้แนวทางในการสร้างชุดหนังสืออนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

กรอบแนวคิด

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนท่าศาลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเรียบเรียงและเสนอรายละเอียดในหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าไม้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย

1.1 ความหมายและความสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก

หนังสือสำหรับเด็กเป็นวัสดุการอ่านที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เด็กอ่าน ที่มีลักษณะพิเศษจากหนังสือประเภทอื่นๆ ที่มีคุณค่าและสำคัญต่อเด็ก เพราะจะช่วยให้เด็กพัฒนา ความรู้ ประสบการณ์ และความคิดสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับวัย มีผู้ให้ความหมายของหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

วินัย รอดจ่าย (2540 : 8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หนังสือสำหรับเด็ก คือหนังสือที่เขียนให้เด็กและเยาวชนอ่านโดยเฉพาะ หรืออาจให้ผู้ใหญ่อ่านให้ฟังก็ได้ถ้าเด็กเล็ก โดยมุ่งเน้นที่จะให้เด็กเกิดความสุขสนานเพลิดเพลิน ใคร่รู้ นำไปสู่นิสัยรักการอ่านต่อไป

จินตนา ไบกาชูยี (2542 : 1) ได้ให้ความหมายของหนังสือสำหรับเด็กว่า หนังสือที่ให้เด็กอ่าน ซึ่งมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากหนังสือทั่วไปที่ให้ผู้ใหญ่อ่าน ทั้งในลักษณะการเสนอเนื้อหา และรูปแบบที่จัดทำเป็นพิเศษ เพื่อดึงดูดให้เด็กซึ่งเป็นผู้มีวุฒิภาวะไม่สูง เกิดความประทับใจอยากอ่านหนังสือขึ้นมา

สุนีย์ ชุ่มจิต (2542 : 38) ได้ให้ความหมายหนังสือสำหรับเด็กไว้ว่า เป็นหนังสือที่มุ่งให้ความบันเทิงและความรู้ของเด็กแต่ละวัยตามหลักจิตวิทยาเด็ก เป็นหนังสือที่มีความคงทนแข็งแรง มีรูปภาพประกอบสวยงาม และช่วยให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้น

อัญญาณี คล้ายสุบรรณ (2542 : 30) ได้ให้ความหมายหนังสือสำหรับเด็กไว้ว่า เป็นหนังสือที่เหมาะสมกับระดับความสามารถในการอ่านและความสนใจของเด็กในกลุ่มเฉพาะอายุ หรือเฉพาะระดับการศึกษาในช่วงระหว่างก่อนเข้าเรียนและชั้นประถมศึกษา

จากความหมายที่มีผู้กล่าวไว้ สรุปได้ว่า หนังสือสำหรับเด็ก หมายถึงหนังสือที่เขียนขึ้น เพื่อจุดมุ่งหมายให้เด็กแต่ละช่วงวัยอ่านเพื่อความรู้ความบันเทิง และเป็นหนังสือดีมีคุณค่าในการ พัฒนาจินตนาการ สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคม ช่วยให้เด็กได้รับความรู้และ ความเพลิดเพลิน จากการศึกษาพบว่าหนังสือสำหรับเด็ก มีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาความคิด จิตใจและสติปัญญาของเด็กเป็นอย่างมาก ดังที่ ประเทิน มหาจันทร์ (2536 : 230) กล่าวถึง ความสำคัญของหนังสือสำหรับเด็กว่า การใช้หนังสือสำหรับเด็กเป็นเครื่องมือสำหรับเด็กอ่าน เพื่อการสร้างทักษะนั้น เป็นการกระทำที่มีคุณค่า และมีเหตุผล เพราะหนังสือสำหรับเด็กมีเรื่องราว ที่เด็ก สนใจใช้ภาษา และขนาดภาพ ขนาดตัวอักษรที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เด็ก ได้มีโอกาสเลือก อ่าน และได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินเด็กจึงต้องการที่จะอ่าน วินัย รอดจ่าย (2540 : 8) มีความ คิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเด็กว่า เป็นหนังสือที่เขียนให้เด็กอ่าน โดยเฉพาะ หรืออาจให้ผู้ใหญ่อ่านให้ เด็กฟัง โดยมุ่งเน้นที่จะให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ใครู้ นำไปสู่นิสัยรักการอ่านต่อไป ภิญาพร นิตยะประภา (2534 : 150) ให้ความเห็นว่าหนังสือสำหรับเด็กเป็นหนังสือที่จัดทำขึ้น เพื่อให้เด็กใช้ในการอ่าน การฟัง การเรียนรู้ ด้วยเนื้อหาที่ให้ความรู้ ความเพลิดเพลิน โดยใช้วิธีเขียน การจัดทำรูปเล่มที่เหมาะสมกับวัย ตรงตามความสนใจและความสามารถของเด็ก มีเนื้อหาและการ ใช้ภาษาที่ง่าย เหมาะสมกับวัยของเด็ก ดังนั้นหนังสือสำหรับเด็กจึงมีความสำคัญในการพัฒนาเด็ก ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

หนังสือสำหรับเด็กจึงมีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างยิ่ง เพราะหนังสือสำหรับเด็กอาจ เปรียบเสมือน โลกแห่งความคิดความต้องการของเด็ก และยังสามารถฝึกนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก นอกจากนี้หนังสือสำหรับเด็กที่ดียังสามารถช่วยสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเด็ก ได้อีก ด้วยเหตุ นี้หนังสือสำหรับเด็กจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับเด็กปฐมวัย

ลักษณะหนังสือเด็กที่ดี

วินัย รอดจ่าย (2540 : 9-10) ได้กล่าวว่าลักษณะหนังสือที่ดี คือ หนังสือที่เด็กอ่านแล้ว สนุกสนานเพลิดเพลิน มีเนื้อหาสาระตรงกับใจที่เด็กอยากอ่าน มีรูปเล่มสี สันสวยงาม สะดุดตา ชวน ให้หยิบขึ้นมาดูมาอ่าน โดยไม่ต้องบังคับ ไม่ว่าจะหนังสือที่ให้ความรู้หรือบันเทิงคดี ลักษณะ หนังสือที่ดีแบ่งออกได้เป็น 3 ประการ คือ

1. ด้านเทคนิคการพิมพ์และการจัดรูปเล่ม การจัดพิมพ์ภาพและตัวอักษรต้องชัดเจน ดึงดูดความสนใจของเด็ก
2. ด้านเนื้อหา เนื้อหาน่าสนใจ มีความสนุกสนาน ความยากง่ายเหมาะสมกับวัย เนื้อหา ยาวหรือสั้นให้เหมาะกับวัยของเด็ก อ่านแล้วได้ประโยชน์และแง่คิดจากการอ่าน

3. ด้านภาพประกอบ วาดอย่างประณีต สอดคล้องกับเนื้อหาของเรื่อง ถูกต้องและน่าสนใจ

จินตนา ไบกาซูยี (2542 : 10-19) ได้กล่าวถึงหนังสือสำหรับเด็กที่ดี ควรมีลักษณะทั่วไปดังนี้

1. เนื้อหาต้องมีวัตถุประสงค์และแก่นเรื่องบ่งชัดเจนแต่เพียงเรื่องเดียวไม่ควรมีหลายเรื่อง เพราะจะทำให้ผู้อ่านในวัยนี้สับสนได้ง่าย

2. เนื้อหาต้องมีง่ายเหมาะสมวัย ความสามารถในการอ่าน และความสนใจในการอ่านของผู้อ่านตามระดับวัย

3. แนวการเขียนเนื้อหาหรือการเสนอเนื้อหา รูปแบบในการเสนอเนื้อหาหรือแนวการเขียนมีหลายประเภท มีทั้งนิยาย นิทาน นิทานพื้นเมือง เรื่องสั้น สารคดี บทความ บทละคร ฯลฯ ต้องมีเนื้อหาหรือโครงเรื่องให้เหมาะสมกับประเภทของเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของเรื่อง

4. ภาพประกอบเป็นส่วนสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก การจัดสัดส่วนของภาพกับเนื้อเรื่อง ขึ้นอยู่กับวัยของเด็กผู้อ่าน เด็กอายุน้อยต้องมีภาพมาก เด็กอายุมากมีภาพน้อยลง

5. ภาษาและสำนวนภาษาที่ใช้ในหนังสือสำหรับเด็ก ต้องใช้ คำง่าย ที่ไม่ต้องแปลซ้ำอีกครึ่งหนึ่ง หลีกเลี่ยงคำศัพท์ยากๆ หรือคำศัพท์ทางวิชาการ

6. ขนาดตัวอักษรและการเลือกใช้ตัวอักษร หนังสือสำหรับเด็กควรใช้ประโยคสั้นๆ ไม่ยากนัก โดยเฉพาะหนังสือภาพและการ์ตูน เหมาะกับวัยของผู้อ่าน หากเป็นเด็กเล็กถึงชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-3) ควรใช้ขนาดตัวอักษรโตประมาณ 32 – 28 พอยต์ ส่วนเด็กประถมศึกษาตอนปลาย ใช้ขนาด 20 – 18 พอยต์

7. รูปเล่มหนังสือ ควรมีขนาดที่เหมาะสมตรงความสนใจของเด็ก แต่ไม่มีขนาดตายตัว รูปเล่มอาจจะเป็นลักษณะแนวนอนบ้าง แนวตั้งบ้าง ความยาวก็แล้วแต่เนื้อเรื่อง แล้วแต่วัยของผู้อ่านไม่ควรใหญ่หรือหนักเกินไปให้อยู่ในขนาดที่ผู้อ่านจะยก หยิบ หรือเปิดอ่าน ได้สะดวกสบาย

สุนีย์ ชุ่มจิต (2542 : 50) ได้สรุปลักษณะหนังสือที่ดีสำหรับเด็กควรพิจารณา ดังนี้

1) หนังสือเล่มนั้นสนองความต้องการของเด็กหรือไม่

2) หนังสือเล่มนั้นเหมาะสมกับความสนใจของเด็กวัยนั้นหรือไม่ โดยนำหนังสือ นั้นไปให้เด็กอ่านดู

3) หนังสือเล่มนั้นๆ ควรเหมาะสมกับความสามารถของเด็กที่จะอ่านหรือไม่ โดยพิจารณาจากความเหมาะสมในการใช้ภาษา ความเหมาะสมกับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมของเด็ก เนื้อเรื่องควรเป็นนิทานสั้นๆ หรือเรื่องจริงใกล้ตัวเด็กมากที่สุด

4) ให้แง่คิดในด้านศีลธรรม

5) รูปเล่มของหนังสือและราคา ควรมีรูปเล่มและสีสันดึงดูดความสนใจ ราคาไม่แพงเกินไป

6) ผู้แต่ง แต่งเรื่องที่เขาถนัด สนใจ และมีชื่อเสียงเชี่ยวชาญเป็นพิเศษในเรื่องที่เขียน

7) ปีที่แต่งต้องไม่นานเกินไป เพราะเหตุการณ์อาจคลาดเคลื่อนได้

8) เนื้อเรื่องมีแก่นสาระ ใจความถูกต้องตามความเป็นจริง มีประโยชน์ช่วยให้

ผลิตผลิต

9) ตัวอย่างมีเหตุผลเชื่อถือได้ แจ่มชัด เห็นจริง

10) ภาพประกอบ พิมพ์โดยใช้กระดาษดี มีความชัดเจนที่สวยงาม

11) ความมุ่งหมายของผู้เขียนดี มุ่งให้ประโยชน์แก่ผู้อ่าน

12) การสรุปมีความกลมกลืนกันดี ทำให้เป็นที่ต้องใจของผู้อ่าน

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่าหนังสือที่ดีของหนังสือสำหรับเด็ก จะประกอบไปด้วย

1) เนื้อหา ซึ่งเนื้อหาต้องตรงวัตถุประสงค์และเหมาะกับวัยของผู้อ่าน

2) ภาพประกอบดึงดูดความสนใจและขึ้นอยู่กับวัยของผู้อ่าน

3) ภาษา ใช้ภาษาที่ง่าย สั้นกะทัดรัด ตามความนิยม

4) รูปเล่มเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กตัดสินใจเบื้องต้นว่าจะอ่าน

หรือไม่อ่าน ต้องมีความทนทาน สวยงามและสะอาด

1.2 ขั้นตอนในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก

การจัดทำหนังสือสำหรับเด็กนั้นจำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความสามารถในการจัดทำ เพื่อให้หนังสือมีคุณค่า เหมาะสมกับความสนใจของเด็ก และพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย

จินตนา ไบกาซูยี (2542 : 31 - 54) ได้แนะนำแนวทางในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กไว้ 2 ขั้นตอนคือ

ขั้นวางแผนการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก

1) ตำรวจแรงบันดาลใจในการเขียน ว่ามีความประสงค์จะเขียนหนังสือสำหรับเด็กเพื่อศึกษาลักษณะหนังสือสำหรับเด็กในด้านต่างๆ โดยเฉพาะในเรื่องต่อไปนี้

(1) มีวัตถุประสงค์หรือแก่นเรื่องที่ชัดเจน ไม่ซับซ้อน ไม่ยากเกินวัยเพียงหนึ่งเรื่อง

(2) มีเนื้อหาหากว่าเหมาะสมตามวัย ระดับชั้น ความสนใจและภูมิหลังของผู้อ่าน

(3) มีสำนวนภาษาซึ่งง่ายหรือมีประโยค - คำ ที่เหมาะสมกับวัยและระดับ

ของผู้อ่าน

- (4) มีแนวการเขียนเหมาะสมกับเนื้อหาและประเภทหนังสือ
- (5) มีโครงเรื่องที่สนุก ชวนให้ติดตามอ่าน
- (6) มีรูปเล่มที่เหมาะสม มีภาพประกอบ มีการจัดหน้าที่ดึงดูดความสนใจของ

ผู้อ่าน

- (7) มีความสอดคล้องกับจิตวิทยาในการอ่านของเด็กตามระดับวัย
- 2) กำหนดองค์ประกอบในการเขียน ซึ่งสิ่งที่ต้องกำหนดมีดังนี้

(1) กำหนดประเภทของหนังสือ เลือกประเภทที่ตนมีความถนัด มากที่สุด ประเภทหนังสือที่นิยมเขียนให้เด็กอ่าน เช่น สารคดี บันเทิงคดี นิทาน ร้อยกรอง การ์ตูน หนังสือภาพ เป็นต้น

- (2) กำหนดผู้อ่านว่าจะเขียนเรื่องให้เด็กกลุ่มใดอ่าน
  - ก. วัยอนุบาล (อ่านไม่ได้ ดูได้แต่ภาพ และฟังเรื่อง)
  - ข. วัยประถมต้น (อ่านออกแต่ไม่คล่อง)
  - ค. วัยประถมปลาย (อ่านเป็น อ่านได้คล่อง)
  - ง. วัยรุ่นตอนต้น – มัธยมต้น (อ่านเก่ง อ่านได้รวดเร็ว)
  - จ. วัยรุ่นตอนปลาย – มัธยมปลาย

(3) กำหนดหัวข้อเรื่อง/เนื้อหา เลือกหัวข้อเรื่องหรือเนื้อหาของเรื่องที่จะนำมาเขียนมีข้อพิจารณาจากหลักสูตรทุกระดับในกลุ่มวิชาต่างๆ ชุมชนรอบตัว ปัญหาใกล้ตัว สังคมบ้านเมือง ชุมชน สิ่งรอบตัวเด็ก ความสนใจในการอ่านของเด็ก ความนิยมในท้องถิ่น

- (4) ศึกษาข้อมูลของหัวเรื่องหรือเนื้อหาและอ่านหนังสือที่ เกี่ยวข้อง ดังนี้

ก. กำหนดข้อมูล เตรียมหาข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่างๆ เช่น หนังสือวารสาร พงศาวดาร รายงานการวิจัย ฯลฯ

ข. สืบหาหนังสือที่มีเนื้อหานั้น หรือในแนวนั้นที่มีอยู่ในท้องถิ่น หอสมุด

- ค. ศึกษาหนังสือสำหรับเด็กหรือหนังสือที่ชนะการประกวด

(5) วางจุดประสงค์ หรือแก่นเรื่อง หรือแนวคิดหลักของเรื่อง โดยเน้นให้มีลักษณะดังนี้

- ก. มีความชัดเจน ไม่คลุมเครือ
- ข. มีแก่นเรื่องเพียงเรื่องเดียว หรือถ้ามีหลายเรื่องควรเกี่ยวโยงเชื่อมต่อกันเป็นแนวเรื่องเดียวกัน

- (6) วางโครงสร้าง เนื้อหาหรือ โครงเรื่อง โครงสร้างของหนังสือแนวสารคดี

และหนังสือบันเทิงคดี มีความแตกต่างกัน จึงต้องทำให้ถูกต้อง

(7) เลือกแนวการเขียน กำหนดแนวการเขียน หรือกลวิธีในการเขียนเรื่องทั้งแนวบันเทิงคดีเพื่อสร้างสรรค์จรจร โลงใจ หรือสารคดี เพื่อนำเสนอเนื้อหารายละเอียด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ก. แนวสารคดี เน้นการให้ความรู้และความคิด ใช้แนวการเขียนแบบ ธรรมชาติวิทยา ไวยาหาร บรรยาย ไวยาหาร พรรณนา ไวยาหาร ความเรียง ร้อยแก้ว ฯลฯ

ข. แนวบันเทิงคดี ที่เน้นการให้สนุกสนานเพลิดเพลินและสอดแทรกคติเตือนใจ เหมาะสมกับประเภทหนังสือ นิทาน นิทานพื้นเมือง ตำนาน นิยาย เรื่องสั้น วรรณศิลป์ นิยายวิทยาศาสตร์ นิยายผจญภัย เรื่องลึกลับ เรื่องขบขัน การ์ตูนที่ใช้ภาพเนื้อหา/เรื่องราว

(8) เลือกสรรสำหรับหนังสือบันเทิงคดี วัสดุนิยมที่ใช้เขียนเรื่องสำหรับเด็กมีดังนี้ เช่น อัจฉาริชยา รังแก กลั่นแกล้ง โศกเศร้า สะเทือนใจ ร้องไห้ ตลกขบขัน หัวเราะ สนุกสนาน ตื่นเต้น หวาดเสียว ให้อภัย เป็นต้น

(9) กำหนดวรรณศิลป์อื่นๆ ในการเขียนเรื่องแนวบันเทิงคดี ซึ่งจะต้องกำหนดองค์ประกอบ เช่น ตัวละคร บทสนทนา ฉาก

(10) ตั้งชื่อเรื่อง เป็นเรื่องที่สำคัญมากในการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก โดยเฉพาะเรื่องแนวบันเทิงคดี จะต้องคำนึงถึง ให้สั้นกะทัดรัด สัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง สะดุดตา สะดุดใจ ชวนคิด อยากอ่าน หรืออาจใช้ชื่อตัวละครหรือพฤติกรรมของตัวละครเป็นชื่อเรื่องก็ได้

(11) กำหนดความยากง่ายของภาษา หรือสำนวนที่ใช้เขียนเรื่อง ต้องกำหนดความยากง่ายของภาษาที่จะใช้เขียน โดยพิจารณาจากกลุ่มผู้อ่าน เป้าหมาย

(12) ออกแบบหนังสือ ควรกำหนดรูปลักษณะของหนังสือที่จะเขียนล่วงหน้า โดยกำหนดเรื่องต่อไปนี้เป็นขนาดรูปเล่ม ส่วนหน้า ส่วนกลาง และส่วนท้ายของหนังสือ ภาพประกอบในเรื่องและภาพปก จำนวนหน้าทั้งหมด

ชั้นลงมือการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก

1. ชั้นแรก

1) เขียนประเภทหนังสือให้ชัดเจนว่า จะเขียนรูปแบบใด นิทาน นิยายร่วมสมัย เรื่องสั้น ฯลฯ โดยเน้นความบันเทิงหรือสาระความรู้ หรือคติสอนใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งกำหนดให้แน่นอนและบันทึกไว้

2) เขียนแก่นเรื่อง อย่างชัดเจนเพียงเรื่องเดียว สำหรับหนังสือแนวบันเทิงคดีและเขียนวัตถุประสงค์หรือแนวคิดหลักของเรื่องของหนังสือสารคดี

3) เขียนโครงสร้างเนื้อหาสำหรับหนังสือแนวสารคดี หรือหนังสือแนววิชาการ

4) เขียนโครงเรื่องอย่างคร่าวๆ สำหรับหนังสือบันเทิงคดี โดยมีเหตุการณ์ที่น่าสนใจในตอนต้นเรื่อง ตอนกลางของเรื่อง และตอนปลายของเรื่อง

5) เขียนโครงเรื่องย่อๆ ลงในกระดาษ อ่านบททวนดูโครงเรื่องให้ถูกใจ ผู้เขียนกำหนดวิธีการเขียนบทนำเรื่องหรือการขึ้นต้นเรื่อง การดำเนินเรื่องตอนกลาง และตอนปลายของเรื่อง ซึ่งจะนำไปสู่ตอนจบอย่างละเอียด โดยดูว่าสนองความพอใจผู้เขียนหรือไม่

6) สร้างตัวละครและอุปนิสัยให้ชัดเจน โดยเฉพาะตัวละครตัวเอก

7) สร้างรายละเอียดของฉาก ซึ่งได้แก่ บ้าน สถานที่ ถนนหนทาง บริเวณเรื่องราวที่เกิดขึ้น ระยะเวลา และฤดูกาล รวมทั้งเสื้อผ้าที่ตัวละครแต่งให้ถูกต้องตามยุคสมัยด้วย

8) ทบทวนดูว่าโครงเรื่องสนุก เป็นที่น่าสนใจหรือไม่ แล้วนำไปเล่าให้เด็ก 2 – 3 คน ฟัง เพื่อดูว่าเด็กสนุกในการฟังหรือไม่

9) ตรวจสอบดูว่าแก่นเรื่องที่แทรก หรือพรรณนะ หรือคุณธรรมตามที่กำหนดไว้ ยังคงอยู่ในโครงเรื่องอย่างชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจหรือไม่

10) ตรวจสอบดูว่าโครงเรื่องมีการเคลื่อนไหวดีหรือไม่ ตัวละครสำคัญเป็นผู้ดำเนินเรื่องอย่างราบรื่นหรือไม่ เหตุการณ์ต่างๆ สอดคล้องรับกันดี มีเหตุผลดีหรือไม่

11) กำหนดความยาวของเรื่องจะใช้ประมาณกี่หน้า

2. ขั้นที่สอง

1) ลงมือเขียนเรื่องอย่างละเอียดตามที่กำหนดไว้ขั้นแรก แล้วตั้งชื่อเรื่อง

2) ทบทวนดูว่าชื่อเรื่องเหมาะกับเรื่องหรือไม่ เนื้อเรื่องน่าเชื่อถือหรือไม่ ค่อยๆ ดำเนินไปอย่างเหมาะสมหรือไม่ ตั้งแต่ต้นเรื่องจนจบมีความสัมพันธ์กันหรือไม่

3) เขียนเรื่องด้วยลายมืออ่านง่าย เก็บเอาไว้สักระยะหนึ่งแล้วนำมาอ่านใหม่จนกว่าจะพอใจโดยไม่ปรับปรุงแก้ไขอีกแล้ว จากนั้นนำไปให้เพื่อนอ่านเพื่อให้ความคิดเห็น ต่อจากนั้นนำไปให้เด็กอ่าน 2 – 3 คน เพื่อดูว่าอ่านเข้าใจเรื่อง โดยตลอด มีคำยากที่ไม่เข้าใจ ชอบเรื่องหรือไม่ และสามารถสรุปเรื่องในตอนจบได้หรือไม่ จากนั้นปรับปรุงจนพอใจ

3. ขั้นที่สาม

1) อ่านบททวนเรื่องโดยตลอดอีกครั้งหนึ่ง เพื่อตรวจสอบดูสำนวนภาษาที่ใช้ และความกลมกลืนของเรื่อง

2) ลงมือเขียน ด้วยลายมือที่ชัดเจน

3) ถ้าจัดทำต้นฉบับเรื่องที่เป็นหนังสือการ์ตูน จะต้องจัดทำเป็นบทสคริปต์ละคร มีคำพูดโต้ตอบและคำบรรยายเรื่อง นำมาลองจัดภาพคร่าวๆ ดูให้เหมาะสมกับคำบรรยายเรื่องและคำพูด

4) ถ้าจัดทำต้นฉบับเรื่องที่เป็นหนังสือภาพสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน หรือหนังสือภาพประกอบสำหรับเด็กในระดับประถมศึกษา ซึ่งมีรูปภาพประกอบทุกหน้า ควรจัดทำต้นฉบับในลักษณะดัมมี่ ซึ่งเป็นรูปเล่มจำลอง กำหนดเนื้อเรื่องลงในแต่ละหน้าพร้อมเลขหน้า

5) เมื่อจัดทำต้นฉบับเรียบร้อยแล้ว อ่านบทพจนานุกรมต้นฉบับอีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้าย เพื่อตรวจสอบความเรียบร้อยของทุกอย่างในต้นฉบับ โดยเฉพาะตัวสะกดและวรรคตอน

6) ลงมือวาดภาพประกอบ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 179) ได้เสนอแนะแนวคิดกระบวนการหรือขั้นตอนในการเขียนหนังสือสำหรับเด็กหรือหนังสือส่งเสริมการอ่านดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไป

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์และกำหนดคุณสมบัติของผู้อ่านเป็นเป้าหมาย

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และกำหนดเนื้อหาสาระ

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์และกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะ

ขั้นที่ 5 กำหนดรูปแบบและวิธีประเมินความเข้าใจ

ขั้นที่ 6 กำหนดวิธีการและแนวทางในการนำเสนอเนื้อหา

ขั้นที่ 7 กำหนดแหล่งข้อมูลสนับสนุนการขกร่างต้นฉบับ

ขั้นที่ 8 ขกร่างต้นฉบับ

ขั้นที่ 9 ทดสอบต้นฉบับ

ขั้นที่ 10 ปรับปรุงต้นฉบับ

จากขั้นตอนการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมจะเห็นได้ว่าเป็นงานที่มีความซับซ้อนต้องอาศัยความละเอียดรอบคอบของผู้จัดทำในแต่ละขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้กระบวนการจัดทำเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้จัดทำหนังสือสำหรับเด็กควรให้ความสนใจตั้งแต่การวางแผนและดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างครบถ้วน

1.3 ประโยชน์และคุณค่าของหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

- 1) เป็นสื่อขยายการรับรู้ของเด็ก และช่วยพัฒนาความรู้ ความคิดให้แตกฉานออกไป
- 2) เป็นอุปกรณ์ต่อเนื่องตลอดชีวิต ที่เด็กสามารถใช้แสวงหาความรู้ได้
- 3) เป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์อันอบอุ่นระหว่างพ่อ แม่ ลูก และช่วยในการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

4) ให้ข่าวสารพร้อมการอธิบาย การพัฒนาเจตคติ และค่านิยม ส่งเสริมความเข้าใจตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ขยายการรับรู้ สร้างความสำนึกและตื่นตัวอยู่เสมอ ให้ความบันเทิง กระตุ้นจินตนาการเพื่อสร้างความคิดริเริ่ม ให้ความคล้อยใจที่จะไม่รู้

5) ช่วยส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจและความอบอุ่น จากผลสำเร็จของตัวละครที่อ่านและบรรยากาศในการดำเนินเรื่อง

6) ช่วยให้เด็กคุ้นเคยกับหนังสือ มีนิสัยรักการอ่าน

7) ช่วยส่งเสริมจินตนาการ ให้คิดก้าวไกลไปกว่าสภาพที่เคยพบเห็น โดยนึกวาดภาพไว้ว่า เรื่องควรจะเป็นอย่างไรต่อไป

8) ให้ความสนุกเพลิดเพลิน

9) ช่วยให้อ่านหนังสือได้คล่อง แดกฉาน

10) แสดงให้เห็นถึงความเป็นจริงของชีวิต ช่วยให้เด็กสามารถเผชิญโลกได้อย่างเข้มแข็งและมั่นคง

11) ช่วยปลูกฝังคุณธรรม อันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กรุ่นใหม่ของสังคม

12) สนองความต้องการในด้านความอยากรู้อยากเห็น ช่วยให้สามารถหาคำตอบได้ด้วยตนเองจากการอ่านจากเรื่องที่คุณต้องการรู้

13) ทดแทนความต้องการของเด็กที่ขาดไป เช่น ความอยากมีเพื่อนของเด็กที่เป็นลูกโตน หรือเด็กที่ไม่มีโอกาสได้ออกไปเล่นกับเพื่อน หนังสือจะพาเด็กไปสู่โลกที่สนุกสนาน ตื่นเต้น ทำให้ลืมความเหงาได้เป็นครั้งคราว

ซัยยัค พรหมวงศ์ (อ้างถึงใน ลำไย บัวพิทักษ์ 2542 : 29) กล่าวว่าการเล่นิทานมีประโยชน์และมีคุณค่ามากมายดังนี้

1) ช่วยชดเชยประสบการณ์ทางภาษาแก่เด็ก

2) ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางความคิดและจินตนาการ

3) ฝึกให้เด็กเป็นนักฟังที่ดี เก็บใจความเรื่องที่ฟังได้ตามสมควรแก่วัย

4) สร้างความเพลิดเพลินให้แก่เด็ก

วิล มาศจรัส (2539 : 28) กล่าวว่า นิทานมีคุณค่าเป็นคติสอนใจ หรือเรียกว่า นิทานอุทาหรณ์ เน้นการผูกเรื่องที่โยงเอาเหตุการณ์ที่เกิดในอดีตมาเล่าเป็นข้อคิด คติเตือนใจในปัจจุบันให้ผู้ฟังฉุกคิดหรือเกิดสติ และสอดคล้องกับแนวคิดของกรีก ยูนิพันธ์ (2539 : 56) ที่กล่าวถึงคุณค่าของนิทานไว้ว่า นิทานสามารถช่วยให้เด็กๆ สามารถใช้กระบวนการคิดในการพิจารณาแก้ปัญหา เปลี่ยนแปลงเจตคติหรือความเชื่อผิดๆ บางประการ รวมทั้งช่วยฝึกทักษะทางภาษา เช่น การพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมชาติ

กัญญาพร นิตยะประภา (2534 : 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ไว้ดังนี้

- 1) หนังสือเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาเด็ก เพราะว่าการอ่านหนังสือจะทำให้เด็กมีความรู้กว้างขวาง เกิดจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ จดจำรอบรู้ มีไหวพริบและไหวพริบดี
- 2) หนังสือเป็นอาหารสมองที่สำคัญอย่างยิ่งต่อเด็ก เนื่องจากวัยเด็กเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสมอง การที่เด็กได้อ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัยจะช่วยให้เด็กพัฒนาด้านสติปัญญาและอารมณ์ได้อย่างดี
- 3) หนังสือเป็นเพื่อนแก้เหงา ช่วยทดแทนสิ่งที่เด็กขาด เช่น ความรู้สึกวิ้าเหว่ มีปมด้อย ทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นทางใจ ผ่อนคลายความตึงเครียด และได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน

1.4 การใช้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย

เรื่องศักดิ์ ปิ่นประทีป (2546) กล่าวว่า หนังสือถือเป็นกลยุทธ์และกระบวนการที่สำคัญต่อการพัฒนาเด็ก ด้วยเพราะเด็กมีธรรมชาติที่อยากได้ยินเรื่องผู้คนรอบข้าง เราจึงสามารถอ่านหนังสือให้เด็กฟังตั้งแต่ยังเป็นทารก กระบวนการเหล่านี้นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับหนังสือ ถือเป็น การบ่มเพาะนิสัยรักการอ่านในเด็กได้อย่างแยบยล อีกทั้ง หนังสือ ยังมีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กในทุกด้าน ได้แก่

- 1) ด้านร่างกาย จากการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เด็กจะได้บริหารร่างกายตามเรื่องราวของหนังสือ ทำให้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายแข็งแรง เด็กจะได้เคลื่อนไหวร่างกายไปด้วย
- 2) ด้านอารมณ์และจิตใจ จากการอ่านหนังสือให้เด็กฟังเด็กจะรู้สึกสนุกและมีความสุขที่ได้ฟังเรื่องราวหรือท่องบทกลอนและแสดงท่าทางอย่างอิสระตามความต้องการ เด็กจะมีอารมณ์ดียิ้มแย้มแจ่มใส
- 3) ด้านสังคม สร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวและสังคมรอบด้าน
- 4) ด้านสติปัญญา การอ่านหนังสือจะช่วยให้เด็กสามารถจดจำถ้อยคำ จำประโยค และเรื่องราวในหนังสือได้ รู้จักเลียนแบบคำพูด เข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่าน รู้จักคิดและรู้จักจินตนาการ
- 5) ด้านภาษา เด็กปฐมวัยเรียนรู้ที่จะพูดเป็นคำเมื่ออายุประมาณ 1 ขวบ และค่อย ๆ เรียนรู้ที่จะพูดด้วยคำสองคำและเป็นประโยคสั้น ๆ เมื่ออายุมากขึ้น และค่อย ๆ พัฒนาการใช้ภาษาขึ้นเรื่อย ๆ งานวรรณกรรมสามารถส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กได้เป็นอย่างดี ผู้ใหญ่ควรให้เด็ก ๆ ได้มีโอกาสดูหนังสือภาพและควรอ่านคำอธิบายประกอบภาพ ซึ่งอาจจะเป็นคำ ๆ คำสัมผัส

คลังของหรือเป็นประโยชน์อธิบายสั้น ๆ เกี่ยวกับภาพให้เด็กฟังให้เด็กได้คุ้นเคยกับคำและเสียง และสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างเสียง ความหมาย และภาพ ผู้ใหญ่ควรอาศัยหนังสือภาพในการสนทนาเกี่ยวกับภาพซึ่งช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนการพูด รู้จักคำศัพท์และการใช้ภาษา ตลอดจนรู้จักสังเกตรายละเอียดต่าง ๆ ของภาพและหาความหมายจากภาพ

การที่เด็กจะฉลาดได้ บางครั้งก็ไม่สามารถคิดทุกอย่างเองได้หมด ต้องมีการหา ข้อมูลเพิ่มพูนความรู้อย่างต่อเนื่อง การอ่านนั้นเป็นพื้นฐานสำคัญของการได้มาซึ่งข้อมูล แต่เด็กที่ถูกบังคับให้อ่านหนังสือตลอด ถูกเร่งรัดในด้านการเรียน พอจบออกจากมหาวิทยาลัย ก็เป็นศัตรูกับหนังสือไปเลย ไม่ยอมแตะต้องหนังสืออีก สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาของเด็กไทย ทำให้การขับเคลื่อนทางปัญญาหยุดชะงัก ทั้งนี้ทั้งนั้นเป็นเพราะเขาไม่ได้ถูกบ่มเพาะนิสัยรักการอ่านมาตั้งแต่เล็ก เขาอ่านเพราะว่าเขาต้องอ่าน ไม่ใช่อ่านเพราะว่าเขาอยากอ่าน เด็กที่มีนิสัยรักการอ่าน ถ้าเด็กได้หนังสือที่ตนชอบ อยากอ่านก็จะตั้งหน้าตั้งตาอ่าน ไม่เข้าใจก็ถาม ผิดกับเด็กที่ถูกบังคับให้อ่าน พอผลอกก็หยุดอ่านทันที เด็กที่รักการอ่านมักจะจดจำได้ว่า หนังสือที่ตนประทับใจคือเล่มไหนบ้าง การสร้างนิสัยรักการอ่านเป็นเรื่องไม่ยาก แต่ควรบ่มเพาะตั้งแต่เด็ก หนังสือเล่มแรกมีความสำคัญมาก ควรจะทำให้เด็กประทับใจ และอยากอ่านเล่มต่อไป ควรเป็นหนังสือภาพ เป็นหนังสือที่ผู้ใหญ่อ่านให้ฟังก่อนนอน ไม่ใช่ให้เด็กอ่านเอง ตามด้วยหนังสือนิทานที่มีตัวหนังสือเล็กน้อย ภาพหลายๆ น่าสนใจ

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหนังสือสำหรับเด็ก พบว่าในระดับชั้นปฐมวัย มีผู้ทำการศึกษาไว้น้อยมาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาผลงานวิจัยในเรื่องหนังสือสำหรับเด็กทั้งในระดับปฐมวัย และประถมศึกษา ดังนี้

กัลยา จันทร์ประภาพร(2539) ได้ศึกษาปัญหาของครูในการใช้หนังสือประกอบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอนุบาลในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ครูอนุบาลมีจุดมุ่งหมายในการใช้หนังสือ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็ก ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา หนังสือที่ใช้ส่วนมากเป็นหนังสือประกอบการเล่าเรื่อง เพื่อกระตุ้นให้เด็กรักการอ่าน สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ใช้ส่งเสริมในการใช้หนังสือ ส่วนมากจัดในห้องเรียน ปัญหาที่พบคือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือ ครูไม่มีเวลาในการจัดเตรียมการจัดกิจกรรม เนื่องจากมีงานที่รับผิดชอบนอกเหนือการสอนมาก

ลำไย บัวพิทักษ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านจริยธรรมก่อนและหลังการเรียน โดยใช้นิทาน พื้นบ้านอีสานจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมก่อนและหลังการใช้นิทานพื้นบ้านอีสานจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาค

เรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียน โดยการใช้นิทานพื้นบ้านอีสานจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียน โดยการใช้ นิทานพื้นบ้านอีสานจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมมีการพัฒนาพฤติกรรมด้านความอดทน ความ ซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตากรุณา ความกตัญญูต่อเวทีและความสามัคคีสูงกว่าก่อนการทดลอง จาก การประเมินของผู้ปกครองและครูประจำชั้น โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พิมพ์ประไพ ธวัชวงศ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างแผนการสอนการใช้ กิจกรรมนิทานเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเปรียบเทียบความก้าวหน้า ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการใช้ กิจกรรมนิทานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน ภาค เรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 โรงเรียนบ้านจอง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเวียงแหง จังหวัด เชียงใหม่ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า แผนการสอนการใช้กิจกรรมนิทานเพื่อ พัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทำให้นักเรียน แสดงออกทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในรูปแบบของนิทานได้ และความก้าวหน้าทักษะการเขียน เชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทิพย์สุดา อินทะพันธ์(2543) ได้วิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กที่ครูใช้พัฒนาเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า หนังสือที่มีคุณประโยชน์ พัฒนาเด็ก ปฐมวัยได้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จำนวน 1 เรื่อง และพัฒนา เด็กปฐมวัยได้ 3 ด้าน มี 5 เรื่อง ส่วนลักษณะหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัยที่พึงประสงค์ในอนาคต ควรมีรูปเล่มตามเนื้อหาในเล่ม วัสดุที่ใช้ผลิตหนังสือควรใช้กระดาษอบมัน ลักษณะภาพสีสดใส ใช้ภาพวาดการ์ตูน ภาพประกอบมีชีวิตชีวา มีการเคลื่อนไหวอยู่ในภาพ การดำเนินเรื่องใช้ตัวละคร สนทนาโต้ตอบและประกอบด้วยบทบรรยายสั้น ๆ เนื้อเรื่องส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม มีตัวละคร 3 – 5 ตัว ใช้ตัวละครประเภทสัตว์ มีฉากกลมกลืนกับเรื่อง ใช้สำนวนภาษาที่สุภาพ ง่าย ชัดเจน ตรงไปตรงมา อักษรพิมพ์สีดำ ใช้กระดาษสีขาวผลิตหนังสือ ในการทำหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย ในอนาคตควรมีขนาดที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจ ตลอดจน เป็นหนังสือที่ส่งเสริมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

น้ำฝน ปิยะ (2543 : 65) ได้ทำการศึกษาการใช้นิทานปลายเปิดเพื่อพัฒนาทักษะการ แก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 5 – 6 ปี โรงเรียนอนุบาลระยอง ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิด แบบเน้นกระบวนการกลุ่มหลังการทดลองมีทักษะ การแก้ปัญหาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 แสดงให้เห็นว่านิทานปลายเปิดสามารถ

ส่งผลให้เด็กเกิดความสนใจ และกระตุ้นให้เกิดความต้องการในการแก้ปัญหา มีความกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรมคิดหาวิธีแก้ปัญหา โดยคิดเทียบเคียงตนเองกับตัวละครในนิทาน

อินทรา รุมาส (2545 : 54) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาทักษะทางคุณธรรม จริยธรรม สำหรับเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4 – 5 ปี ผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรม จริยธรรม เด็กมีพฤติกรรมแสดงคุณลักษณะทางคุณธรรม และจริยธรรม เรียงลำดับจากมาก ไปน้อย ดังนี้ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความมีวินัย ด้านความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และด้านรักและเทิดทูนคุณค่าของการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

สุพัตรา พร้อมศิษฐ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้นิทานพื้นบ้านกับไม่ใช้นิทานพื้นบ้านเป็นสื่อการสอน และเปรียบเทียบความคิดเห็นก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่มีต่อนิทานพื้นบ้าน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้นิทานพื้นบ้านเป็นสื่อในการอ่านจับใจความมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้นิทานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อนิทานพื้นบ้านหลังเรียนดีกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรทัย ชีตารักษ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือ โดยกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โครรงเรียนบ้านแม่โป่งอำเภอค้อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือเป็นสื่อการเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือเป็นสื่อการเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วราภรณ์ คงศรีศักดิ์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้กล้ำมเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทาน โดยภาษาถิ่นล้านนาประกอบการเล่นนิ้วมือ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นอนุบาล ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ของโรงเรียนบ้านน้ำคำจังหวัดน่าน จำนวน 20 คน โดยดำเนินการทดลองในช่วงเวลากิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบการเล่นนิ้วมือ และแบบวัดการใช้กล้ำมเนื้อเล็ก ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยการใช้กล้ำมเนื้อ

เด็กของเด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานโดยภาษาถิ่นล้านนาประกอบการเล่นนิ้วมือ สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมและการสังเกตโดยภาพรวมพบว่าเด็กปฐมวัยมีการใช้มือและนิ้วมืออย่างคล่องแคล่วประสานสัมพันธ์กับตา

บุษบา สงวนนวนชาติ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้หนังสือนิทานเล่มใหญ่ กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 5 – 6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลท่าตะโก จำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการใช้หนังสือนิทานเล่มใหญ่ และแบบวัดความสามารถในการพูดเป็นภาพ 12 ภาพ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ โดยใช้หนังสือนิทานเล่มใหญ่ มีความสามารถในการพูดสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าไม้

2.1 ความหมายและความสำคัญของการอนุรักษ์ป่าไม้

ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสิ่งมีชีวิตมีประโยชน์ต่อแหล่งวัตถุดิบของปัจจัยสี่คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค กรณีป่าถูกทำลายลงไป อาจจะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง เช่น สัตว์ป่า ดินน้ำ ภูมิอากาศ ฯลฯ

ความหมายของป่าไม้ ตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ ปี พ.ศ. 2484 ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับป่าไม้ไว้ว่า “ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ไม่ได้มีบุคคลใดมาตามกฎหมายที่ดิน ซึ่งหมายความว่า การที่จะวินิจฉัยว่าที่ใดเป็นป่าหรือไม่นั้น กฎหมายจะต้องพิจารณาจากที่ดินเป็นหลักว่า ที่ดินถ้าเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ใดผู้หนึ่งตามกฎหมายที่ดินแล้วก็ไม่ใช่ป่า ในที่ดินกรรมสิทธิ์เหล่านี้ถึงแม้จะมีต้นไม้ขึ้นอยู่กฎหมายก็ไม่ถือว่าเป็นป่า แต่ในทางตรงกันข้ามที่ดินใดไม่มีต้นไม้ใหญ่ขึ้นอยู่เลยแต่ไม่มีผู้ใดเป็นกรรมสิทธิ์ในที่ดินถูกต้องตามกฎหมายแล้ว กฎหมายก็ยังถือว่าเป็น “ป่า” ขนาดส่วนใหญ่เมื่อพูดถึงป่าเขามักจะนึกถึงที่ดินที่มีต้นไม้ใหญ่น้อยขึ้นเต็มไปหมดส่วนคำว่าที่ดินเพื่อการป่าไม้ อาจจะให้คำนิยามว่า เป็นที่ดินที่สมควรสงวนไว้ให้มีสภาพเป็นป่า หรือที่ดินที่ควรสร้างเสริมให้มีสภาพเป็นป่าเพื่อประโยชน์ในด้านรักษาต้นน้ำลำธาร การพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ด้านเศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น

เกษม จันทรแก้ว (2530 : 99) ได้ให้คำจำกัดความของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ว่า หมายถึง การเก็บ รักษา สงวน ซ่อมแซม ปรับปรุง และการใช้ต่อทรัพยากรป่าไม้ เพื่อจะได้เอื้ออำนวยให้คุณภาพสูงในการสนองความเป็นอยู่ของมนุษย์ตลอดไป

วิจัย เทียนน้อย (2533 : 107) ได้ให้ความหมายการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้วัว คือ การตัดไม้ปริมาณได้เท่ากับปริมาณไม้ที่เติบโตขึ้นมาแทนที่ในป่าในระยะเวลาเดียวกัน โดยวิธีนี้เป็นการป้องกันมิให้มีการตัดไม้มากเกินไปกำลังของป่า และทำให้ป่าให้ผลผลิตต่อเนื่องอย่างยืนยาว

ดังนั้นจึงพอสรุปความหมายของการอนุรักษ์ป่าไม้วัวได้ว่า การใช้ทรัพยากรป่าไม้วัวอย่างชาญฉลาดโดยให้เกิดประโยชน์มากที่สุด สูญเสียน้อยที่สุด และใช้ได้นานที่สุด เพื่อที่จะให้ทรัพยากรป่าไม้วัวอำนวยประโยชน์แก่มนุษย์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ป่าไม้วัวมีความสำคัญและให้ประโยชน์แก่มนุษย์ชาติทั้งทางตรงและทางอ้อมเนกประการ โดยผลประโยชน์ทางอ้อมนั้น น้อยคนนักจะเห็นความสำคัญ บางทีอาจไม่คิดหรือรู้ซึ่งกันแต่ความจริงแล้วประโยชน์ทางอ้อมอาจมีมูลค่ามากกว่าประโยชน์ทางตรงเสียอีก ประโยชน์ทางตรงมีดังนี้

- 2) ไม้ใช้ในการสร้างบ้าน ทำรถ ต่อเรือ ทำสะพานทำเครื่องกีฬาต่าง ๆ เป็นต้น
- 3) ไม้ให้เชื้อเพลิง เช่น ไม้ทำฟืน เผาถ่าน การเดินรถไฟ เรือกลไฟ และใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม
- 4) ไม้ให้วัสดุเคมี เช่น เซลลูโลสในการทำกระดาษ ไหมเทียม วัตถุระเบิด น้ำตาล ลิโนล ใช้ทำน้ำหอมและเครื่องสำอางต่าง ๆ ยารักษาโรคผิวหนัง ฯลฯ
- 5) ได้อาหารจากป่า เช่น ดอก ผล เมล็ด ใบ ของพืชเป็นอาหาร เช่น หน่อไม้ ดอกแค มัน ฯลฯ
- 6) ได้ยารักษาโรค เช่น สมุนไพรต่าง ๆ น้ำมันของผลกระเบาแก้โรคเรื้อน ต้นระย่อมรักษาโรคความดันโลหิตสูง เมล็ดของต้นแสลงใช้รักษาโรคหัวใจ
- 7) ได้ชัน ยาง น้ำมัน เช่น ชันตาแมว และชันกระบากใช้ทำน้ำมันชักเงา ยางรักใช้ทำเครื่องเงิน ยางสนใช้ทำยา น้ำมันไม้ยาง เหียงใช้ในการยาเรือและทาบ้าน ยางไม้ เช่น ยางเขตุตงในการทำหมากฝรั่ง และยางขนุนนกใช้ในการหุ้มสายเคเบิลได้น้ำ
- 8) ได้ฝาดฟอกหนังและสี ได้จากเปลือกไม้ต่าง ๆ เช่น ก่อ โกงกาง โปรง ฤษุม ได้จากแก่น เช่น ชัน จากผลได้แก่ ไม้ฝาง ชันจากต้นรัง และของต้นคำป่า เป็นต้น
- 9) ได้อาหารสัตว์ เช่น นำสัตว์เข้าไปเลี้ยงในป่าเพราะในป่ามีหญ้า ผล และเมล็ดที่สัตว์ชอบกินอยู่มากมายหลายชนิด

ประโยชน์ทางอ้อมของป่าไม้วัว

- 1) ทำให้ฝนตกมากและมีความชุ่มชื้นในอากาศสม่ำเสมอ
- 2) บรรเทาความร้ายแรงของพายุ เพราะป่าจะเป็นฉากกำบังและลดความเร็วของลม
- 3) ป้องกันการกัดเซาะดิน ใบไม้ ต้นไม้ กิ่งไม้ เศษไม้ ซากพืช ซากสัตว์ จะคอย

ป้องกันความแรงของฝนมิให้ตกกระทบผิวดินหรือผิวน้ำดินให้ถูกกัดชะไป

- 4) ป้องกันน้ำท่วม เพราะป่าจะทำให้น้ำไหลช้าลงไม่ไหลหลากมาท่วมพื้นที่ที่ต่ำ
- 5) ทำให้มีน้ำไหลตลอดปี พื้นดินใต้ป่าจะเปรียบเหมือนอ่างเก็บน้ำในฤดูฝน แล้วค่อย ๆ ปล่อยออกมาในฤดูแล้ง
- 6) เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า นอกจากสัตว์จะกินพืชเป็นอาหารแล้ว สัตว์ยังอาศัยป่าเป็นที่อยู่อาศัยอีกด้วย
- 7) เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน หลังจากที่เคร่งเครียดจากการทำงานมาตลอดทั้งวัน

2.2 ทฤษฎีการส่งเสริมนิสัยการอนุรักษ์ป่าไม้

แนวคิดและทฤษฎีการส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวม ผลงานเขียนเกี่ยวกับทฤษฎีต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมนิสัย ไว้ดังนี้

กิริติ บุญเจือ (2519 : 5) ได้ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม ไว้ว่า คือประมวล กฎเกณฑ์ความประพฤติหรือมาตรการของความประพฤติ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีความสำนึกและมีการตัดสินใจ

นักจิตวิทยาที่ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรม ส่วนใหญ่ยอมรับว่าจริยธรรมจะมีพัฒนาการขึ้นเป็นลำดับจากวัยทารกถึงวัยรุ่นแม้ว่าจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมในจังหวัดที่แตกต่างกัน แต่ลำดับขั้นตอนคล้ายคลึงกัน นักทฤษฎีจริยธรรมส่วนใหญ่ให้ความสำคัญแก่อิทธิพลทางสังคม แต่มีความคิดแตกต่างกันในด้านอื่นๆ ที่สำคัญอีกมาก จึงทำให้เกิดทฤษฎีขึ้นหลายทฤษฎี ซึ่งสามารถแบ่งทฤษฎีที่เกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ทฤษฎี (เกสรินทร์ ทองประดิษฐ์ : 2530) ได้แก่

1) ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis Theory) เป็นทฤษฎีแรกที่ว่าด้วยเรื่อง จริยธรรม โดย Freud (1944) เชื่อว่าจริยธรรมเป็นส่วนเดียวกับมโนธรรม (Superego or Conscience) ซึ่งเด็กได้รับจากบิดามารดา ผู้ใกล้ชิดด้วยการกระทำตนตามแบบอย่าง (Identification) กับบุคคลที่เขาถือเป็นแบบอย่างเป็นการแสดงออกถึงความผูกพันทางอารมณ์กับบุคคลอื่นที่เด็กรับเอา บุคลิกลักษณะ ค่านิยม รวมทั้งมาตรฐานทางจริยธรรมในสังคมจากบุคคลที่เด็กเลียนแบบไว้ เมื่อบุคคลได้รับการปลูกฝังทาง จริยธรรมแล้ว ย่อมจะเกิดความขัดแย้งในใจถ้าความต้องการส่วนตน ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะของสังคมที่ตนยอมรับ การพัฒนาทางจริยธรรมบรรลุจุดสูงสุดเมื่อบุคคลเกิดความละเอียดใจในการทำชั่วโดยไม่ต้องมีการควบคุมจากบุคคลอื่นภายนอก นั่นคือความรู้สึกลึกซึ้ง ชอบชั่วดี ลักษณะที่สำคัญอีกประการของทฤษฎีนี้ อย่างหนึ่ง คือ การเปลี่ยนแปลงระดับจริยธรรมใน

วัยผู้ใหญ่อันเนื่องมาจากการผันแปรทางสังคม และสถานการณ์ในชีวิตจะมีผลกระทบได้รุนแรงน้อยกว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวัยเด็กหรือวัยทารกของตนนอกจากนี้ทฤษฎีนี้ยังระบุว่า เด็กชายและเด็กหญิงมีจริยธรรมต่างกัน เนื่องจากเด็กชายในครอบครัวปกติที่มีบิดา มารดา อยู่พร้อมเพรียงกันจะมีการเปลี่ยนแปลงทางจริยธรรมเมื่อมีอายุประมาณ 3 – 5 ปี เด็กชายจะรู้สึกว่าการแบ่งความรักไปจากมารดาของตน จึงเกิดความรู้สึกไม่เป็นมิตรต่อบิดา แต่ต่อมาเด็กชายจะมีพัฒนาการทางสังคมอย่างปกติ และสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งต่อบิดามารดาของตนได้ ด้วยการยอมรับบิดาเป็นตัวอย่างแบบแข็งขัน ทำให้ ฟรอยด์ ทำนายว่า ชายมีมโนธรรมหรือจริยธรรมสูงกว่าหญิง

2) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) เป็นทฤษฎีที่นำเอาหลักการเสริมแรง (Principle of Reinforcement) และหลักการเชื่อมโยง (Principle of Association) มาใช้อธิบายวิธีการและกระบวนการที่บุคคลได้รับอิทธิพลจากสังคมสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) หรือวัฒนธรรม (Culture) ว่าเป็นตัวกำหนดเงื่อนไขทางสังคม(Social Contingencies) ให้กับเด็กนับแต่เกิด บิดามารดาจะเป็นผู้สอนให้เด็กรู้ถึงแนวปฏิบัติตนในสังคม การแยกแยะสิ่งถูกผิด ดี เลว โดยการเสริมแรงทางคำพูด จึงจะเห็นได้ว่าพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นความงอกงามของพฤติกรรมและอารมณ์จากการปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์ของสังคม โดยมีแรงขับพื้นฐานมาจากความต้องการทางสรีระ และการแสวงหารางวัล ตลอดจนการหลีกเลี่ยงจากการถูกลงโทษจากสังคมด้วยเหตุนี้แม้ว่ามนุษย์จะมีได้มีระดับ จริยธรรมหรือความต้องการมาตรฐานทางจริยธรรมมาตั้งแต่เกิดก็ตาม เมื่อโตขึ้นจะมีปทัสถาน (Norm) ของจริยธรรมและพฤติกรรมไปตามแนวโครงสร้างทางวัฒนธรรมในสังคม ซึ่งได้มาด้วยการเสริมแรง

3) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม (Moral Development Theory) นักทฤษฎีในแนวคิดพัฒนาการทางจริยธรรมนี้ คือ Piaget (1967) และ Kohlberg (1969) โดยมีความเชื่อพื้นฐานดังนี้

- (1) พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจะพัฒนาไปตามลำดับขั้น โดยเริ่มจากขั้นต่ำสุดไปยังขั้นสูงสุด และจะก้าวหน้าไปที่ละขั้น ไม่มีการย้อนกลับหรือข้ามขั้น
- (2) พัฒนาการทางจริยธรรมมีความเป็นสากลในทุกวัฒนธรรม
- (3) พัฒนาการทางจริยธรรมมีลักษณะปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับการรับรู้ทางสังคม กล่าวคือ พัฒนาการทางจริยธรรมมิใช่การรับรู้จากการพร่ำสอนจากบุคคลอื่น โดยตรง แต่เกิดจากพัฒนาการทางด้านพุทธิปัญญาในขณะที่เด็กได้มีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ได้เข้ากลุ่มทางสังคมประเภทต่างๆ และได้เรียนรู้บทบาทของตนเองและของบุคคลอื่น
- (4) พัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางสติปัญญา

(5) พัฒนาการทางจริยธรรมมีองค์ประกอบ 2 สิ่ง คือ

ก. โครงสร้าง (Structure) หมายถึง เหตุผลที่บุคคลใช้อ้างในการตัดสินใจ ซึ่งมีเนื้อหา หรือความเชื่อถือเป็นเบื้องหลังที่มา มีลักษณะเป็นสากลและเป็นไปตามลักษณะของขั้นพัฒนาการ

ข. เนื้อหา (Content) หมายถึง แบบแผนของประสบการณ์ซึ่งเป็นไปตามการเรียนรู้ เนื้อหาจะบอกสิ่งที่เขาเชื่อถือว่า คืออะไร มีลักษณะแปรเปลี่ยนไปตามเนื้อหาวัฒนธรรม ซึ่งเป็นประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ให้ข้อทำนายเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศว่ามีผลต่อจริยธรรม ที่ตรงกันข้ามกับทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ทั้งนี้เพราะผลการวิจัยการพัฒนาลักษณะต่าง ๆ ของหญิงเมื่อเปรียบเทียบกับชาย ปรากฏว่า หญิงมีพัฒนาการทางภาษาได้เร็วกว่าชาย ทำให้มีความฉลาดและผลสัมฤทธิ์สูงกว่าชาย ซึ่งอาจทำให้หญิงเข้าใจกฎเกณฑ์ที่เป็นข้อเรียกร้องทางสังคมได้รวดเร็วและมากกว่าชาย

ไวโกตสกี(Vygosky) (อ้างถึงในบุษบง ต้นติววงศ์ 2537 : 152-153) เชื่อว่าการสื่อสารเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ช่วยให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้ เพราะประสบการณ์หลายอย่างเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าปราศจากการสื่อสาร การสื่อสารช่วยให้เด็กปฐมวัยขยายการเรียนรู้จากที่จำกัดเฉพาะ จากการรับรู้ทางภายในสิ่งที่เป็นรูปธรรมในปัจจุบัน ไปสู่การเรียนรู้จากกระบวนการคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรม และเป็นอดีตหรืออนาคต ในการสื่อสารเด็กต้องคิดคำพูด ทำท่าทาง ภาพ และสัญลักษณ์ เพื่อสื่อความหมาย ในขณะที่เด็กก็ต้องแปลความหมายของคำพูด ทำท่าทาง ภาพ สัญลักษณ์ ของผู้อื่น ในกระบวนการสื่อสารนี้เองที่เด็กได้กลั่นกรองความคิดของผู้อื่นเป็นความคิดของตน

2.3 การส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ (หลักการและวิธีการ)

ป่าไม้มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีพของมนุษย์และการคงอยู่ของสิ่งแวดล้อมต่างๆ จากการสูญเสียทรัพยากรป่าไม้ในทุกส่วนของโลกหรือของประเทศไทย ทำให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อบรรยากาศของโลก และต่อการดำรงชีวิตของประชากร จึงก่อให้เกิดการตระหนักถึงการสูญเสียและผลที่ได้รับ การดำเนินงานอนุรักษ์ป่าไม้และฟื้นฟูสภาพป่าไม้ ขึ้นมาใหม่จึงได้รับความสนใจจากภาครัฐบาลและเอกชน และประชาชนทั่วไปอย่างกว้างขวาง

วินัย วีระวัฒนานนท์ (2534 : 56-57) ได้เสนอแนวทางในการอนุรักษ์ป่าไม้ไว้ดังนี้

1) การยกเลิกการให้สัมปทานป่าไม้ การให้สัมปทานป่าไม้ก่อให้เกิดการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ของประเทศเป็นจำนวนมาก จนทำให้ธรรมชาติขาดความสมดุล การยกเลิกการให้สัมปทานป่าไม้ทั่วประเทศ จะเป็นผลดีต่อการฟื้นฟูและป้องกันการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ที่มีประสิทธิภาพทางหนึ่ง

2) การป้องกันการบุกรุกทำลายป่า การปฏิบัติตามกฎหมายโดยการไม่ลักลอบเข้าไปบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อใช้พื้นที่ทำการเพาะปลูกหรือการลักลอบตัดต้นไม้ ถือได้ว่าเป็นการอนุรักษ์ป่าไม้ได้อีกทางหนึ่งด้วย

3) การป้องกันไฟป่า โดยการร่วมมือป้องกันและสกัดกั้นไม่ให้เกิดไฟป่าจะเป็นผลดีที่จะทำให้ต้นไม้ในป่าเจริญเติบโตเป็นป่าไม้ที่สมบูรณ์

4) การใช้ไม้อย่างประหยัด ในการใช้ไม้ทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การก่อสร้างที่อยู่อาศัย ควรเป็นไปด้วยความประหยัดและควรใช้ไม้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5) การใช้วัสดุอื่นแทนไม้ มีวัสดุหลายชนิดที่สามารถใช้แทนไม้ได้ เช่น การใช้โลหะในการก่อสร้างที่อยู่อาศัยแทนการใช้ไม้ เป็นต้น

6) การปลูกป่า การปลูกป่าขึ้นทดแทนและการดูแลให้ป่าไม้ได้ฟื้นสภาพป่าขึ้นมาใหม่จะเป็นการช่วยเร่งให้มีป่าไม้มากและอุดมสมบูรณ์ขึ้น

บุพพา วีระไวทยะ (2530 : 319) ได้กล่าวถึงหลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติไว้ดังนี้

1) การให้การศึกษาและความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ และโทษของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศ และความสัมพันธ์เชื่อมโยงที่จะมีผลกระทบต่อเนื่องจากการใช้ทรัพยากรที่มีต่อสิ่งแวดล้อม และควรให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ควบคู่กันไปกับ การบำรุงรักษา โดยคำนึงถึงการใช้อย่างคุ้มค่า มีความสูญเปล่าน้อยที่สุด และคงสภาพเดิมของสิ่งแวดล้อม

2) การควบคุมและการจำกัดจำนวนประชากร ซึ่งเป็นแนวทางทำให้อัตราการเจริญเติบโตของจำนวนประชากรคงที่ เพื่อไม่ให้ความสามารถในการรองรับประชากรของสิ่งแวดล้อมเกินขีดจำกัดที่จะมีให้ได้ โดยเฉพาะความขาดแคลนในปัจจุบันของมนุษย์อาจเกิดขึ้นได้นอกจากนั้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ทดแทนได้ ควรคำนึงถึงการทำให้อัตราการผลิตเพิ่มพูนเท่ากับอัตราการใช้เป็นอย่างน้อย หรือควรมีการเพิ่มผลผลิตทรัพยากรธรรมชาติที่ทดแทนกันได้

3) ควรถือว่าการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมเป็นหน้าที่ของมวลมนุษย และควรมีความสำนึกว่ามนุษย์เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมวัฒนธรรม และสังคมมนุษย์เจริญพัฒนาไปพร้อมๆ กับการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การดำเนินชีวิตมนุษย์และแยกออกจากสิ่งแวดล้อมไม่ได้

นอกจากนี้ กรมป่าไม้ (2536) ได้ตระหนักถึงเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ จึงมีแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวกระทำดังนี้

1. การกำหนดนโยบายป่าไม้แห่งชาติ

นโยบายป่าไม้แห่งชาติมีอยู่ 20 ข้อที่สำคัญคือ การกำหนดให้มีพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศอย่างน้อยในอัตราร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางการจัดการและการพัฒนาป่าไม้ในระยะยาวเพื่อประโยชน์ 2 ประการ ดังนี้

1.1 ป่าเพื่อการอนุรักษ์ กำหนดไว้เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่หายาก และป้องกันภัยธรรมชาติอันเกิดจากน้ำท่วมและการพังทลายของดิน ตลอดทั้งเพื่อประโยชน์ในการศึกษา การวิจัย และนันทนาการของประชาชนในอัตราร้อยละ 15 ของพื้นที่ประเทศ หรือประมาณ 48 ล้านไร่

1.2 ป่าเพื่อเศรษฐกิจ กำหนดไว้เพื่อการผลิตไม้และของป่า เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ ในอัตราร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ หรือประมาณ 80 ล้านไร่ ป่าอนุรักษ์ หมายถึง พื้นที่ที่ได้รับการคุ้มครองที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยทั่วไปอยู่ในการดูแลของกรมป่าไม้ ซึ่งพื้นที่เหล่านี้ อาจเป็นพื้นที่ป่าไม้ชายฝั่งทะเล หรือลักษณะอื่นๆ ที่มีระบบ นิเวศดั้งเดิม หรืออาจมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย เพื่อใช้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ เช่น การท่องเที่ยว นันทนาการ การศึกษาวิจัย ป่าอนุรักษ์ในระดับสากล (IUCN) แบ่งออกเป็น 10 ประเภท ส่วนในประเทศไทยประกอบด้วย 11 ประเภท ดังนี้

1.2.1 อุทยานแห่งชาติ (National Park) หมายถึงที่ดินซึ่งรวมความถึงพื้นที่ดินทั่วไป ภูเขา ห้วย หนอง คลองบึง บาง ลำน้ำทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลที่ได้รับการกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ในทางปฏิบัติอุทยานแห่งชาติ คือ พื้นที่ที่สงวนไว้เพื่อคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะป่าไม้และสัตว์ป่า ตลอดจนทิวทัศน์ธรรมชาติที่สวยงาม สงวนไว้เพื่อให้คงสภาพธรรมชาติดั้งเดิม เพื่อรักษาสมบัติทางธรรมชาติให้อนุชนรุ่นหลังๆ ได้ชมและศึกษาค้นคว้า มีลักษณะที่สำคัญ คือ (1) เป็นสถานที่ที่สภาพธรรมชาติเป็นที่โดดเด่นน่าสนใจและงดงาม (2) มิได้อยู่ในกรรมสิทธิ์โดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใด (3) โดยทั่วไปต้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 10 ตารางกิโลเมตร เป็นสถานที่สงวนรักษาไว้เพื่อประโยชน์แก่การศึกษา และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยอาจจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็น เช่น ถนน หรือเส้นทางไปชมธรรมชาติ ที่พักผ่อนและบำรุงรักษา สำหรับอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของไทย คือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ตั้งอยู่ในพื้นที่รอยต่อระหว่างจังหวัด นครราชสีมา นครนายก ปราจีนบุรี และสระบุรี นอกจากนี้ยังมีอุทยานแห่งชาติอื่น ๆ เช่น อุทยานแห่งชาติภูกระดึง ตะรุเตา หมู่เกาะอ่างทอง เขาหลวง เป็นต้น

1.2.1 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า (Wildlife Sanctuary) หมายถึงพื้นที่ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าโดยปลอดภัย เพื่อว่าสัตว์ป่าในพื้นที่ดังกล่าวได้มีโอกาสสืบพันธุ์และขยายพันธุ์ตามธรรมชาติได้มากขึ้น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแห่งแรก คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

สลักพระ จ.กาญจนบุรี ปัจจุบันประเทศไทย ได้ประกาศจัดตั้ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแล้ว 34 แห่ง รวมพื้นที่ 16,305,294 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.08 ของพื้นที่ประเทศ

1.2.3 *วนอุทยาน (Forest Park)* หมายถึงพื้นที่ที่มีทิวทัศน์ธรรมชาติสวยงาม มีความเด่นในระดับท้องถิ่น ซึ่งจัดไว้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจและเที่ยวเตร่ของประชาชน มีการปรับปรุงตกแต่งสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวก ให้เหมาะสม หลักทั่วไปในการจัดตั้งวนอุทยานคือ

- (1) ต้องมีทิวทัศน์ที่สวยงาม
- (2) เป็นพื้นที่ที่อยู่ในป่าสงวนแห่งชาติ
- (3) มีพื้นที่ประมาณ 500-5,000 ไร่
- (4) อยู่ไม่ห่างไกลจากชุมชนมากนัก
- (5) เป็นสถานที่ที่ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักกันดี วนอุทยานแห่งชาติแห่งแรก

แรกของประเทศไทย คือ วนอุทยานน้ำตกกระเปาะ จังหวัดชุมพร ประกาศจัดตั้ง เมื่อปี พ.ศ.2501

1.2.4 *เขตห้ามล่าสัตว์ป่า (Non-hunting areas)* หมายถึงบริเวณที่ที่ราชการใช้ในราชการ หรือใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน การกำหนดเขตห้ามล่าสัตว์ป่า จะประกาศขึ้นเป็น ราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าชนิดใดหรือประเภทใดก็ได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี กรมป่าไม้เป็นคราว ๆ ไป

1.2.5 *สวนพฤกษศาสตร์ (Botanical Garden)* หมายถึงสถานที่ที่ราชการได้รวบรวมพันธุ์ไม้ไว้ทุกชนิดทั้งในและนอกประเทศ ที่มีคุณค่าทางด้านเศรษฐกิจทางด้านความสวยงาม และที่หายากมาปลูกไว้โดยแยกเป็นหมวดหมู่ และตระกูลเพื่อการศึกษาวิจัยและการเผยแพร่การขยายพันธุ์ ให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนและแก่ประเทศชาติสืบไป สวนพฤกษศาสตร์ที่สำคัญและคนทั่วไปรู้จักเป็นอย่างดี คือ สวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี สวนพฤกษศาสตร์เขาช่อง จังหวัดตรัง เป็นต้น

1.2.6 *สวนรุกขชาติ (Arboretum)* หมายถึงสวนเล็ก ๆ มีพื้นที่น้อยกว่าสวนพฤกษศาสตร์ สร้างขึ้นเพื่อรวบรวมพันธุ์ไม้ต่างๆ ไว้ โดยเฉพาะไม้ยืนต้นที่มีค่าทางเศรษฐกิจและไม้ดอกซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่นนั้น แต่มิได้ปลูกเป็นหมวดหมู่เหมือนอย่างในสวนพฤกษศาสตร์ แต่มีชื่อพันธุ์ไม้ติดไว้ มีการทำถนนและทางเท้าเข้าชม จุดมุ่งหมายเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการศึกษา ปัจจุบันมีสวนรุกขชาติที่ดำเนินการอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ มากกว่า 15 แห่ง เช่น สวนรุกขชาติ สกุโลทยาน จังหวัดพิษณุโลก และสวนรุกขชาติธารโบกขรณี จังหวัดกระบี่ เป็นต้น

1.2.7 *พื้นที่สงวนชีวมณฑล (Biosphere Reserve)* หมายถึงพื้นที่อนุรักษ์สังคมพืช และสัตว์ในสถานะของระบบนิเวศที่เป็นธรรมชาติ เพื่อรักษาความหลากหลายทาง พันธุกรรมและเพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะข้อมูลพื้นฐาน ทั้งในสภาพแวดล้อมที่

เป็นธรรมชาติและที่ถูกเปลี่ยนแปลงไป พื้นที่สงวนชีวลัยนี้มีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในการศึกษาและฝึกอบรมด้วย ซึ่งพื้นที่เหล่านี้สภาประสานงานนานาชาติด้านมนุษย์และชีวลัย (The Man and the Biosphere International Co-ordinating Council) จะเป็นผู้ประกาศ

1.2.8 *พื้นที่มรดกโลก (World Heritage)* หมายถึงพื้นที่ที่มีหรือเป็นตัวแทนทรัพยากรธรรมชาติหรือปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีความเด่นในระดับโลก ซึ่งอาจประกอบด้วยวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของโลก (The Earths Evolutionary History) ขบวนการทางธรณีและวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต (Geological Process and Biological Evolution) ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่พิสดารหรือลักษณะพิเศษเฉพาะตัวที่เป็นเอกลักษณ์ (Superative natural Phenomena) หรือระบบนิเวศที่ประกอบไปด้วยสัตว์หรือพืชที่หายาก (Habitat Containing Threatened Species) มีคุณค่าและความสำคัญทางชีวภาพ ซึ่งพื้นที่นี้ต้องได้รับการประกาศจาก UNESCO แหล่งมรดกโลกกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของโลกจนถึงเดือนธันวาคม 2535 มีทั้งหมด 378 แหล่ง แบ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรม 278 แหล่ง มรดกทางธรรมชาติ 85 แหล่ง และเป็นทั้งมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติมี 15 แหล่ง แหล่งมรดกของไทยที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติมี 4 แหล่งคือ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา มรดกบ้านเชียง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง พุ่งใหญ่นเรศวร การที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง-พุ่งใหญ่นเรศวร ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก เนื่องจากมีคุณสมบัติตรงตามหลักเกณฑ์ข้อ 1 คือ มีคุณค่าและความสำคัญทางชีวภาพ และหลักเกณฑ์ข้อ 2 คือ มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวที่เป็นเอกลักษณ์ และหลักเกณฑ์ข้อ 3 คือเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ป่าและพรรณพืชนานาชนิด

1.2.9 *พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1 (Watershed Class 1)* หมายถึงพื้นที่ป่าที่ป้องกันไว้เพื่อเป็นต้นน้ำลำธาร เป็นแหล่งให้น้ำต่อพื้นที่ตอนล่าง มักเป็นพื้นที่ตอนบนที่มีความลาดชันมาก ดินมีสมรรถนะในการพังทลาย เป็นพื้นที่ที่ควรเก็บไว้เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร อุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

1.2.10 *ป่าชายเลนอนุรักษ์ (Conservation Mangrove Forest)* หมายถึงป่าชายเลนที่หวงห้ามไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ใด ๆ นอกจากจะปล่อยให้สภาพธรรมชาติ เพื่อรักษาไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์พืชและสัตว์น้ำที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ พื้นที่ที่ง่ายต่อการถูกทำลายและการพังทลายของดิน พื้นที่ป่าที่สมควรสงวนไว้เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ เป็นต้น เช่น กำหนดให้มีพื้นที่ที่อยู่ห่างไม่น้อยกว่า 20 เมตร จากริมฝั่งแม่น้ำ ลำคลองธรรมชาติ และไม่น้อยกว่า 75 เมตรจากชายฝั่งทะเลเป็นป่าชายเลนอนุรักษ์

1.2.11 พื้นที่อนุรักษ์ธรรมชาติ (Natural Conservation Area) หมายถึงพื้นที่ธรรมชาติที่ประกอบด้วย เกาะ แก่ง ภูเขา หนอง บึง ทะเลสาบ ชายหาด ซาก ดึกดำบรรพ์ และธรณีสัณฐานที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์เพื่อประโยชน์ต่อสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งประกาศตามมติ ค.ร.ม. พ.ศ.2532

2. การปลูกป่า

เป็นการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ป่าไม้อย่างหนึ่งเมื่อ ป่าไม้ในพื้นที่ถูกตัดฟันลงไม่ว่ากรณีใดก็ตาม นโยบายการรักษาป่าไม้อาจกำหนดให้มีการปลูกป่าขึ้นทดแทน และส่งเสริมให้มีการปลูกสร้างสวนป่าทุกรูปแบบ การปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ป่าไม้เสื่อมสภาพ สามารถดำเนินการได้ทั้งภาครัฐบาล เอกชน ชุมชน และอาสาสมัคร อาจกระทำเนื่องในโอกาสสำคัญ ๆ เช่น ปลูกเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองครองราชย์ 50 ปี หรือในวันเข้าพรรษา เป็นต้น

3. การป้องกันไฟไหม้ป่า

ไฟไหม้ป่าถือว่าเป็นอันตรายร้ายแรงที่เกิดขึ้นกับป่าไม้ การฟื้นฟูกระทำได้ยากมาก ไฟไหม้ป่าเกิดจากการกระทำของมนุษย์ จากความประมาทเลินเล่อ ทำให้ต้นไม้บางส่วนอาจตาย บางส่วนอาจชะงักการเจริญเติบโต และบางแห่งอาจตายหมด หากเกิดซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนพืชหมดโอกาสแพร่พันธุ์ได้ การป้องกันปัญหาไฟไหม้ป่า กระทำได้โดย

(1) การประชาสัมพันธ์ซึ่งอาจเป็นรูปแบบของการเข้าถึงด้วยตนเอง ผูกมิตรและแนะนำประชากรที่อยู่ใกล้เคียงให้รู้จักคุณประโยชน์ของป่าไม้และโทษของไฟป่า ตลอดจนช่วยกันป้องกันการเกิดไฟป่า หรืออาจมีการโฆษณาทางวิทยุและโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ใบปลิว ป้ายประกาศที่มีคำขวัญ เป็นต้น

(2) การสร้างแนวกันไฟและแนวควบคุมไฟ (Firebreak and fireline) รอบ ๆ ป่าเพื่อกำจัดการต่อเนื่องของเชื้อเพลิง และสกัดกั้นการลุกลามของไฟ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการป้องกันไฟได้ อาจกระทำได้โดยการถางแนวกำจัดวัชพืชให้เตียน หรืออาจใช้สารเคมีที่ป้องกันไฟ ได้แก่ ไดแอม โมเนียมฟอสเฟต และ โมโนแอม โมเนียมฟอสเฟต พ่นเพื่อป้องกัน ไฟชั่วคราว แต่จะหมดฤทธิ์ยาเมื่อฝนตกลงมา

(3) การตรวจตราระวังไฟโดยจัดเวรยามเดินตรวจตราทั่วสวนป่า และจัดเวรยามคอยสังเกตการณ์บนหอดูไฟเพื่อคูแลมิให้คนลอบจุดไฟเผาป่า ระดมกำลังในการดับไฟได้ทันต่อเหตุการณ์

4. การป้องกันการบุกรุกทำลายป่า

การบุกรุกการทำลายป่าในปัจจุบันนี้จะเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น การป้องกันทำได้โดยการทำหลักเขตป้ายหรือเครื่องหมายให้ชัดเจนเพื่อบอกให้รู้ว่า เป็นเขตป่าประเภทใด การแก้ปัญหาเหล่านี้

สำคัญที่สุดอยู่ที่การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นไปด้วยความเที่ยงตรง เอาจริงเอาจัง และมีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพและหน้าที่ ปฏิบัติตามตัวบทกฎหมายและพระราชบัญญัติป่าไม้อย่างเคร่งครัด จะสามารถป้องกันการทำลายป่าในทุกรูปแบบได้

5. การใช้วัสดุทดแทนไม้ ในการก่อสร้างต่าง ๆ

ไม่ว่าจะเป็นบ้านเรือนหรือสิ่งก่อสร้างอื่นที่เคยใช้ไม้ดั้งเดิม เช่น การสร้างสะพานเพื่อทดแทนสะพานเก่าที่ชำรุด ควรจะใช้เหล็กทำสะพานให้รວິงชั่วคราว ก่อนจะมีสะพานใหม่ที่ถาวร และสร้างได้ด้วยวัสดุที่ไม่ใช่ไม้ ห้องใช้วงกบประตู หน้าต่างเหล็ก ประตูหน้าต่างกระจกแทนการใช้ไม้ แม้แต่เครื่องประดับเครื่องใช้ต่าง ๆ ควรใช้วัสดุอื่นแทนไม้

6. การใช้ไม้อย่างมีประสิทธิภาพ/ประหยัด

เป็นการนำเนื้อไม้มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยใช้ทุกส่วนของต้น เช่น ไม้ที่เหลือจากการแปรรูป นำมาใช้เป็นวัสดุก่อสร้างแล้วสามารถนำไปเป็นวัตถุดิบทำไม้อัด ไม้ปาร์เก้ ชิป ไม้สับ (Chip board) ไม้ประสาน (Particle board) ทำเครื่องใช้ขนาดเล็ก เช่น แจกัน ที่เขียนหรือของชำร่วย เป็นต้น ส่วนไม้ที่นำมาแปรรูปเพื่อใช้ในการก่อสร้างหรือเพื่อการอื่น ควรปรับปรุงคุณภาพไม้ก่อนนำมาใช้ประโยชน์ เช่น การอบน้ำยาไม้ อบให้แห้งเพื่อยืดอายุการใช้งานให้ยาวนานออกไป

7. การพยายามนำไม้ที่ไม่เคยใช้ประโยชน์มาใช้

เช่น มะพร้าว ต้นตาล ไม้ยางพารา นำมาทำเครื่องใช้ในครัวเรือน ได้หลายชนิด อาทิ ตู้เตียง โต๊ะ ก่อนนำมาใช้ประโยชน์ ควรปรับปรุงคุณภาพไม้ก่อน

8. ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ ให้การศึกษา

ให้เยาวชนและประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของป่าไม้ สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และช่วยกันดูแลในการรักษาทรัพยากรป่าไม้ เหมือนกับที่เรารักษาและหวงแหนสิ่งของที่เป็นสมบัติของเราเอง

ศูนย์พัฒนาทรัพยากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้สรุปแนวทางและมาตรการในการป้องกันการลดลงของพื้นที่ป่าไมื่อดังนี้

1 มาตรการเร่งด่วน

1.1 รมรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันรักษาป่า เนื่องจากในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ได้รู้ถึงความสำคัญของป่าไม้จึงสมควรรณรงค์ให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน นิสิต นักศึกษาและองค์กรสำคัญต่าง ๆ ได้ทราบและเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันรักษาป่าและช่วยกันป้องกันฟื้นฟูพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุกทำลาย

1.2 ประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไข ปัญหาการบุกรุกทำลายป่าจะต้องประสานงานและร่วมมือกับกระทรวง ทบวง และกรมที่เกี่ยวข้อง กับการรับผิดชอบดูแลทรัพยากรป่าไม้ น้ำ ที่ดิน และแร่ธาตุเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุ เป้าหมายใน ทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะทำได้ทำให้สามารถรักษาพื้นที่ป่าที่ยังคงสภาพสมบูรณ์ไว้ได้

1.3 การกำหนดแนวเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ จะต้องเร่งรัดการกำหนดเขตแนวป่าไม้ให้ ชัดเจนและแน่นอนว่าบริเวณใดเป็นเขตป่าอนุรักษ์หรือเขตป่าเศรษฐกิจ โดยรัฐจะต้องดำเนินการกับ บุคคลที่ยึดถือครอบครองพื้นที่ในเขตป่าอนุรักษ์อย่างเด็ดขาดหากมีการผ่อนผัน ก็จะให้เกิดการ บุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มมากยิ่งขึ้น

1.4 การปรับปรุงระเบียบและกฎหมาย โดยกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการ ควบคุม และยึดทรัพย์ของกลางประเภทเลื่อยยนต์ อุปกรณ์ ตลอดจนยานพาหนะ โดยให้มีการรับหรือส่งคืน ของกลางประเภทยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำผิดอย่างรัดกุมยิ่งขึ้น

2. มาตรการระยะยาว

2.1 มาตรการด้านการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นทางการและเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อปลูกฝังให้ ประชาชนและเยาวชนของชาติ มีความรู้ถึงคุณประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้และผลเสียอันเกิดจาก การทำลายทรัพยากรป่าไม้ อันจะเป็นการสร้างความรู้สึกรู้สึกนึกคิดในการอนุรักษ์และหวงแหน ทรัพยากรป่าไม้มากยิ่งขึ้นสมควรกำหนดให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นทางการและเป็นระบบและต่อเนื่อง

2.2 มาตรการด้านการป้องกันและปราบปราม นอกจากจะมีมาตรการด้านการ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์แล้ว จะต้องมีการดำเนินการป้องกันและปราบปรามควบคู่กัน ไปเพื่อ ปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการเป็นระบบ โดยดำเนินการดังนี้

1) จัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการลักลอบทำลายทรัพยากรป่า ไม้ระดับชาติ และคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการลักลอบทำลายทรัพยากรป่าไม้ ระดับจังหวัด อำเภอและกิ่งอำเภอที่มีพื้นที่ป่าไม้

2) จัดให้ราษฎรในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการป้องกันรักษาป่า โดยคัดเลือก ราษฎรในท้องถิ่นมาร่วมปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ประจำหน่วยป้องกันรักษาป่าในพื้นที่ ป่า ไม้ทั่วประเทศ

3) จัดกำลังเจ้าหน้าที่ออกไปปฏิบัติงานประจำอยู่ในพื้นที่ในรูปของหน่วย ป้องกันรักษาป่าและฐานปฏิบัติการป้องกันรักษาป่า มีหน้าที่ในการตรวจปราบปรามและจับกุมการ กระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้

4) จัดให้มีการใช้อากาศยานบินตรวจสอบสภาพป่าและให้การสนับสนุนการ

ตรวจปราบปรามการบุกรุกทำลายป่าแก่หน่วยงานในพื้นที่ในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งมีการ บุกรุกทำลายป่าเกิดขึ้นรุนแรง

3. มาตรการด้านการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

เนื่องจากในปัจจุบันการใช้ทรัพยากรธรรมชาติประเภทต่าง ๆ ยังคงค่อนข้างสับสนและไม่เป็นระบบจึงสมควรที่จะ ได้มีการกำหนดแผนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติแต่ละประเภทให้แน่นอนและเหมาะสม

4. มาตรการด้านการปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสม

เพื่อให้การป้องกันการลดลงของพื้นที่ป่าไม้เป็นไปอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพจะต้องมีการพิจารณาแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัยให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสถานการณ์ปัจจุบัน

5. มาตรการด้านการฟื้นฟูพื้นที่ที่ถูกบุกรุกทำลาย

เร่งปลูกสร้างสวนป่าทั้งในบริเวณพื้นที่ป่าบกและป่าเลนที่ถูกบุกรุกทำลาย เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าให้กลับฟื้นคืนความอุดมสมบูรณ์ดังเดิมอีกครั้งหนึ่ง

จากหลักการและแนวทางดังกล่าวข้างต้น จึงสามารถสรุปได้ว่า การอนุรักษ์ป่ามีหลากหลายวิธีการที่สำคัญ ได้แก่ การปลูกป่าทดแทน และฟื้นฟูสภาพป่า การกำหนดนโยบายป่าไม้แห่งชาติ การใช้ไม้อย่างประหยัด รวมถึงการใช้วัสดุอื่นแทนไม้ และมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้การศึกษาให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปได้ตระหนักถึงความสำคัญของป่าไม้ เป็นต้น

2.4 บทบาทครูในการส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้

ครูเป็นผู้มีความสำคัญต่อชุมชนเป็นอย่างมา และมีความใกล้ชิดกับนักเรียน ดังนั้นครูจึงมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังและสั่งสอนเด็กตั้งแต่วัยปฐมวัยในการให้การศึกษาเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้

เกษม จันทรแก้ว (2530 : 75-77) กล่าวว่า การให้การศึกษาเป็นงานที่จำเป็นยิ่ง ทั้งนี้เพื่อจะได้ให้พู่ฝ้ายได้เข้าใจว่าการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมนั้น หลีกเลียงไม่ได้ที่จะมีปัญหาเกิดขึ้น การให้ศึกษานั้นไม่มีข้อจำกัดไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้ใหญ่ จากการศึกษาบทบาทของครูในฐานะเป็นผู้ส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่นักเรียน สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 บทบาท คือ

2.4.1 บทบาทในฐานะเป็นผู้สร้างความรู้ความเข้าใจ

วิหุตา เสือดี (2536 : 135) กล่าวว่า การที่ครูอนุบาลมีบทบาทในฐานะเป็นผู้สร้างความรู้ความเข้าใจให้เด็กปฐมวัยได้มากที่สุดนั้น อาจจะเป็นเพราะครูอนุบาลส่วนใหญ่เห็นความสำคัญที่เด็กควรจะได้รับความรู้ความเข้าใจจากเนื้อหาสาระเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมก่อน ซึ่งเป็น

หน้าที่ของครูที่จะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายในเรื่องสิ่งแวดล้อมและได้รับพื้นฐานความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ เกษม จันทรแก้ว (2529 : 75 – 77) ที่กล่าวไว้ว่า การศึกษาระดับอนุบาล ครูควรสอนและส่งเสริมให้เกิดทัศนคติ ความเข้าใจทักษะและความจำเป็นเกี่ยวกับการป้องกันสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสอนให้คิดเป็นเพื่อนจะได้นำไปปฏิบัติได้ เวลาในการสอนและส่งเสริมความคิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้นไม่ควรใช้เวลามาก เพราะจำทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายได้ ควรให้เด็กได้ลงมือทำด้วยตนเองอย่างเพลิดเพลิน ความจำก็จะเกิดขึ้น

2.4.2 บทบาทในฐานะเป็นผู้ส่งเสริมในด้านการป้องกันรักษา

ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาตินั้น ควรต้องพยายามระมัดระวังเป็นอย่างยิ่งเพื่อมิให้ทรัพยากรที่มีอยู่นั้นเกิดความเสียหายหรือถูกทำลาย ซึ่ง วิชชุดา เสือดี (2536 : 29 – 30) กล่าวว่า บทบาทของครูควรชี้ให้เด็กเห็นถึงความเสียหายและผลกระทบที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมที่มีต่อคนและสิ่งมีชีวิตอื่นๆ แล้วเสนอแนะแนวทางป้องกันในเบื้องต้น

2.4.3 บทบาทในฐานะเป็นผู้ส่งเสริมในด้านการปรับปรุงฟื้นฟู

เกษม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2529 : 90) กล่าวว่า การกระทำของคนล้วนมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง หรืออาจเกิดจากจิตใจของมนุษย์ที่ขาดความสำนึก ขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การแก้ไขปัญหาสีสิ่งแวดล้อมให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพนั้นต้องศึกษาสภาพและสาเหตุของปัญหาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ แล้วจึงใช้วิธีการแก้ไขอย่างถูกต้องและเหมาะสมจนถึงวิธีการใช้และพัฒนาส่งเสริมปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมเหล่านั้นไว้ได้

2.4.4 บทบาทในฐานะเป็นผู้ส่งเสริมในด้านการนำกลับมาใช้ประโยชน์

บทบาทของครูต้องแสดงให้เห็นถึงการนำเอาสิ่งของเหลือใช้หรือทรัพยากรที่ปล่อยไว้ไม่เกิดประโยชน์นำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ เช่น การนำน้ำทิ้งจากการซักล้างมารดต้นไม้ การนำเอากิ่งไม้ ใบไม้แห้ง มาประดิษฐ์และสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะได้ เป็นต้น ซึ่ง เกษม จันทรแก้ว (2529 : 100) กล่าวว่า การนำส่วนที่เสียแล้วมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า คือ เมื่อมีการใช้จะต้องมีส่วนที่จะเกิดของเสีย การนำส่วนที่เหลือจากการผลิตและส่วนที่เสียจากการใช้นำมาประกอบหรือมีขบวนการผลิตใหม่ก็จะทำให้มีทรัพยากรเหล่านี้ใช้ได้นาน

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า บทบาทของครูในการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาตินั้น ครูสำคัญที่สุดที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจในสภาพของสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น และความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะป่าไม้ ซึ่งมีคุณค่าและประโยชน์ต่อมนุษย์ และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ บนโลก อันเป็นแนวทางไปสู่การป้องกันรักษา การปรับปรุง ฟื้นฟู ตลอดจนการนำกลับมาใช้ให้เกิด

ประโยชน์ ซึ่งส่งผลให้เด็กเกิดความรักหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันจะทำให้เด็กมีความประพฤติปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อมไปในทางที่ดี

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าไม้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ ผู้วิจัยพบว่าในระดับชั้นปฐมวัยมีผู้ทำการศึกษาไว้ค่อนข้างน้อย ผู้วิจัยรวบรวมงานวิจัยในระดับปฐมวัยได้ ดังนี้

วิชชุดา เสือดี (2536) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของครูในการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่นักเรียนอนุบาล โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของครูในการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในด้านผู้สร้างความรู้ความเข้าใจ การป้องกันรักษา การปรับปรุงฟื้นฟู และการนำกลับมาใช้ประโยชน์ แก่นักเรียนอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหาร และครูอนุบาลที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 594 คน เป็นครูอนุบาล 365 คน เป็นผู้บริหาร 229 คน ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีนโยบาย และเป้าหมาย ตลอดจนเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้ง 4 ด้าน คือ บทบาทในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การป้องกันรักษา การปรับปรุงฟื้นฟู และการนำไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีบทบาทในการสร้างความรู้ ความเข้าใจมากที่สุด

อรัญญา วรชาติอุคมพงศ์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาพฤติกรรมเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของเด็กก่อนวัยเรียน พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนมีความรู้เชิงอนุรักษ์ในระดับดีมาก และดี เท่า ๆ กัน คือ ร้อยละ 35.00 มีเพียงร้อยละ 23.33 ที่มีความรู้เชิงอนุรักษ์ระดับพอใช้ ส่วนเด็กที่มีความรู้ในระดับที่ต้องปรับปรุงมีน้อยมาก คือ ร้อยละ 6.67 ทั้งนี้ ระดับความรู้ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างเพศ ในเรื่องเจตคติ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 85.00 มีเจตคติในเชิงอนุรักษ์ระดับดีมาก อีกร้อยละ 15.00 มีเจตคติในเชิงอนุรักษ์ระดับดี นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กก่อนวัยเรียนมีศักยภาพในเชิงอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์และสัตว์ป่าสูงที่สุด รองลงมาคือทรัพยากรต้นไม้และป่าไม้ และน้ำ ในการวางแผนส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของเด็กจึงควรเริ่มที่การส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์และสัตว์ป่า ต้นไม้และป่าไม้ และ น้ำ ตามลำดับ

สุมนา อินทร์จักร์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความรู้และพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านนิทานกับการจัดป้ายนิเทศแบบเด็กมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนวัดเขา

ใหญ่ อายุระหว่าง 5 – 6 ปี จำนวน 32 คน แบ่งกลุ่มทดลองเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นกีฬา และกลุ่มที่ 2 ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดปายนิเทศแบบเด็กมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นกีฬาแบบเด็กมีส่วนร่วมมีความรู้และพฤติกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นกีฬาแบบเด็กมีส่วนร่วมมีความรู้เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างจากเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การจัดปายนิเทศแบบเด็กมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นกีฬาแบบเด็กมีส่วนร่วมไม่ต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเพื่อการพัฒนาชุดหนังสือเพื่อการส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร เป็นนักเรียน อายุ 5 - 6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนท่าศาลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวนเด็ก 100 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนอายุ 5 - 6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนท่าศาลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ตัวอย่างได้มาโดยวิธีเลือกห้องเรียนแบบเจาะจง จำนวน 1 ห้อง และเลือกนักเรียนทั้งหมดในห้องเรียน จำนวน 20 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

2.1.1 เครื่องมือที่เป็นนวัตกรรม ประกอบด้วย

- 1) ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย จำนวน 5 เรื่อง
- 2) คู่มือการใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย
- 3) แผนการจัดประสบการณ์ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ จำนวน 5

สัปดาห์

2.1.2 เครื่องมือที่เป็นแบบประเมิน ประกอบด้วย

- 1) แบบประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

2) แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดประสบการณ์กับชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

4) แบบสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

2.2 การสร้างเครื่องมือ

2.2.1 การสร้างชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

1) ศึกษาหลักสูตรการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ

2) ศึกษาขั้นตอนการสร้างหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย

3) ศึกษาหลักจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือให้สอดคล้องกับวัย และความสนใจของเด็ก

4) กำหนดจุดประสงค์ทั่วไปของหนังสือส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

5) จัดวางโครงเรื่อง ใช้รูปแบบเป็นหนังสือภาพประกอบคำคล้องจอง แต่งเนื้อเรื่องตามโครงเรื่องที่วางไว้ จำนวน 5 เล่ม

6) สร้างภาพประกอบให้เหมาะสม

7) จัดทำรูปเล่ม

8) นำหนังสือที่สร้างแล้วไปปรึกษาขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อหนังสือ จำนวน 10 ท่าน และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.2.2 คู่มือการใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

1) ก่อนเริ่มอ่านหนังสือให้เด็กฟังควนแนะนำให้เด็กรู้จักกับหนังสือที่จะอ่าน โดยดูภาพหน้าปก ซักถาม สนทนาเกี่ยวกับภาพหน้าปก และให้เด็กรู้จักชื่อผู้แต่ง ส่วนประกอบของหนังสือที่สำคัญ เช่น ปกใน ปกหลัง

2) กำหนดข้อตกลงร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก ในการฟัง พูด ขณะที่ครูอ่านหนังสือ เด็กต้องมีสมาธิ มีบรรยากาศที่สงบ เด็กจะได้ฟังเรื่องราวเข้าใจและต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการปลูกฝังมารยาทในการฟัง และการพูดได้เป็นอย่างดี

3) ครูควรอ่านหนังสือเล่มนั้นจนจบตลอดทั้งเล่มเสียก่อนจึงนำมาอ่านให้เด็กฟัง

4) ครูอ่านคำคล้องจองที่ละวรรคช้า ๆ พร้อมกับแน่ใจว่าเด็กสามารถมองเห็นภาพจากหนังสือได้ทุกคน และควรใช้ระดับเสียงหลายระดับ เพื่อให้กลมกลืนกับอารมณ์หรือการเปลี่ยนตัวละคร

5) การใช้คำถามควรใช้คำถามปลายเปิด มีคำตอบหลากหลาย ซึ่งเป็นการกระตุ้น ช่วย ให้เด็กใช้ความคิดและจินตนาการ เมื่อเด็กตอบคำถามแล้วควรเปิดโอกาสให้เด็กซักถามสิ่งที่สงสัยจากเรื่องราวที่ครูอ่านให้ฟังด้วย

6) การเข้าร่วมกิจกรรม ให้เด็กนั่งเป็นรูปครึ่งวงกลมเป็นกลุ่มใหญ่ เพื่อจะได้มองเห็นอย่างทั่วถึง

7) การสร้างบรรยากาศในกิจกรรมการอ่านแต่ละครั้งให้น่าสนใจ ให้เด็กเกิดความสนุกสนาน ไม่เคร่งเครียด น่าเบื่อหน่าย

8) การประเมินความสนใจของเด็ก ครูควรจัดหนังสือที่ครูอ่านให้ฟัง แล้ววางไว้ที่มุมหนังสือ คอยสังเกตความสนใจในหนังสือนั้นได้

2.2.3 การสร้างแผนการจัดประสบการณ์ มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาขอบข่ายและโครงสร้างของการจัดประสบการณ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็ก 3-5 ปี)

2) ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ของการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

3) เขียนแผนการจัดประสบการณ์ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ซึ่งประกอบด้วย สัปดาห์ที่ จุดประสงค์ ชั้นนำ ชั้นดำเนินการ ชั้นสรุป สื่อ และการประเมินผล

4) ผู้วิจัยทำการปรับแผนการจัดประสบการณ์ในการพัฒนาชุดหนังสือส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วเลือกแผนจำนวน 1 แผน ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อทดสอบความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรม และระยะเวลาในการจัดกิจกรรม แล้วปรับปรุงให้สมบูรณ์

5) นำแผนการจัดประสบการณ์ ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของจุดประสงค์ ชั้นนำ ชั้นดำเนินการ ชั้นสรุป จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การสร้าง แบบประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความเหมาะสมของหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย

2) สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

3) นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4) นำชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ให้คะแนนประเมินความเหมาะสมของหนังสือตามหัวข้อที่กำหนด

แบบประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย มีการประเมินความเหมาะสม 5 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 ลักษณะรูปเล่ม มีหัวข้อประเมินความเหมาะสม 7 ข้อ คือ

ข้อที่ 1 ขนาดและรูปเล่มเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

ข้อที่ 2 การจับถือได้สะดวก

ข้อที่ 3 การเข้าเล่มแข็งแรง

ข้อที่ 4 ภาพปกมีขนาดใหญ่ สวยงาม ดึงดูดใจให้อยากดู

ข้อที่ 5 กระดาษพิมพ์มีคุณภาพและทนทาน

ข้อที่ 6 การจัดภาพและหน้ามีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

ข้อที่ 7 ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

ด้านที่ 2 เนื้อเรื่อง มีหัวข้อประเมินคุณค่า 7 ข้อ คือ

ข้อที่ 1 สนุก น่าอ่าน ชวนติดตาม

ข้อที่ 2 เรื่องราวเหมาะสมกับความรู้สึกรักของเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และการเรียนรู้ของเด็ก

ข้อที่ 3 ส่งเสริม กระตุ้นจินตนาการของเด็กปฐมวัย

ข้อที่ 4 ส่งเสริมคุณค่าทางจิตใจ อารมณ์

ข้อที่ 5 เด็กได้ความรู้และความเข้าใจจากนิทานในระดับที่เหมาะสม

ข้อที่ 6 เนื้อหามีความถูกต้อง ชัดเจน

ข้อที่ 7 ส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้เหมาะสมกับวัย

ด้านที่ 3 การใช้ภาษา มีหัวข้อประเมินคุณค่า 6 ข้อ คือ

ข้อที่ 1 ภาษาอ่านง่าย เข้าใจง่ายเป็นภาษาที่เหมาะสมกับการสื่อสารกับเด็ก

ปฐมวัย

ข้อที่ 2 ภาษามีความสละสลวย อ่านหรือฟังแล้วรื่นหู ไม่สะดุดคิดขัด

ข้อที่ 3 มีคำคล้องจอง คำซ้ำ ชวนให้ติดตาม

ข้อที่ 4 จังหวะ วรรคตอนของภาษา สั้น กระชับ ถูกต้อง เข้าใจง่าย

ข้อที่ 5 ภาษาและภาพนำเสนอได้สอดคล้อง เข้ากัน ได้ดี

ข้อที่ 6 ภาษาสร้างความสนใจให้เด็กสนใจติดตามเรื่องลำดับถัดไป

ด้านที่ 4 การจัดภาพประกอบ มีหัวข้อประเมินคุณค่า 5 ข้อ คือ

ข้อที่ 1 ภาพประกอบชัดเจน

ข้อที่ 2 ขนาดของภาพมีความเหมาะสมกับหน้าของหนังสือ

ข้อที่ 3 ภาพมีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

ข้อที่ 4 คำอธิบายมีน้อย แต่สื่อความหมายได้เหมาะสม

ข้อที่ 5 ภาพมีสีสัน น่าดู และสามารถอธิบายเรื่องได้

ด้านที่ 5 คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ มีหัวข้อประเมินคุณค่า 5 ข้อ คือ

ข้อที่ 1 เด็กได้รับความเพลิดเพลินบันเทิงใจ

ข้อที่ 2 เด็กได้รับประสบการณ์กว้างขวาง ทราบความเป็นจริงในธรรมชาติ

รอบตัว

ข้อที่ 3 ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือ

ข้อที่ 4 ปลุกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กปฐมวัย

ข้อที่ 5 ส่งเสริมพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็ก

ปฐมวัย

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

ระดับคะแนน = +1 หมายถึง มีความเหมาะสม

ระดับคะแนน = 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

ระดับคะแนน = -1 หมายถึง ไม่มีความเหมาะสม

2.2.4 การประเมินความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดประสบการณ์กับชุดหนังสือเพื่อ

ส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1) นำชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย พร้อมทั้งแผนการจัดประสบการณ์ ให้ผู้เชี่ยวชาญ 10 ท่าน ตรวจสอบและประเมินความสอดคล้อง

2) นำคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมาหาค่าความสอดคล้อง โดย

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

คะแนน = +1 หมายถึง มีความสอดคล้อง

คะแนน = 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

คะแนน = -1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้อง

2.2.5 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของเด็กนักเรียนต่อชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความพึงพอใจต่อนิทาน
- 2) สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ
- 3) นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบ และนำแบบประเมินความพึงพอใจมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
- 4) นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนไปทดลองใช้กับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจ ปรากฏว่า

- (1) เรื่อง “หยดน้ำพาเที่ยว” ได้ค่า สัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) เท่ากับ 0.9117
- (2) เรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี” ได้ค่า สัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) เท่ากับ 0.8898
- (3) เรื่อง “ผึ้งน้อย” ได้ค่า สัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) เท่ากับ 0.8463
- (4) เรื่อง “ป่าไม้ของเรา” ได้ค่า สัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) เท่ากับ 0.8459
- (5) เรื่อง “คุณลุงปลูกต้นไม้” ได้ค่า สัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) เท่ากับ 0.8936

แบบประเมินความพึงพอใจนี้ ใช้สำหรับสังเกตและจดบันทึกความพึงพอใจต่อชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย แบบประเมินนี้ช่วยให้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตความพึงพอใจต่อชุดหนังสือๆ ของเด็กนักเรียน ให้ไปในทิศทางเดียวกัน และช่วยให้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ได้ประเมินความพึงพอใจออกมาเป็นรับตัวเลข โดยมีหลักเกณฑ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันด้วย

แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งสังเกตความพึงพอใจออกเป็น 8 ข้อ ได้แก่

1. ชอบหนังสือนิทาน
2. นักเรียนฟังแล้วสนุก
3. รูปภาพในนิทานถูกใจ

4. ชอบคำคล้องจองในนิทาน
5. หยิบหนังสือรูปภาพหรืออ่านตามภาพ
6. ต้องการให้เล่านิทานซ้ำอีก
7. ชอบวาดภาพระบายสีในนิทาน
8. ทำเสียงฮือฮาเมื่อได้ฟังนิทาน

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

ระดับคะแนน = 3 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

ระดับคะแนน = 2 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

ระดับคะแนน = 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

สำหรับค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ของแต่ละข้อ แบ่งความหมายโดยใช้เกณฑ์ดังนี้

คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด

จำนวนระดับความพึงพอใจ

แทนค่า $\frac{3-1}{3} = 0.67$

3

มีความพึงพอใจน้อย   คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง   0.67 – 1.67

มีความพึงพอใจปานกลาง   คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง   1.68 – 2.34

มีความพึงพอใจมาก   คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง   2.35 – 3.00

สำหรับค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x}$) ของทั้ง 8 ข้อ แบ่งความหมายโดยใช้เกณฑ์ดังนี้ ดังนี้

คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด

จำนวนระดับความพึงพอใจ

แทนค่า $\frac{24-8}{3} = 5.33$

3

มีความพึงพอใจน้อย   คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง   8.00-13.33

มีความพึงพอใจปานกลาง   คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง   13.34-18.66

มีความพึงพอใจมาก   คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง   18.67-24.00

2.2.6 แบบสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้

นำแบบสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของ สุมนา อินจันร์ (2542) มาใช้ โดยแบบสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยนี้ ใช้สำหรับสังเกตและจดบันทึกเพื่อประเมินพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 คู่มือนี้ช่วยให้ผู้วิจัยและ

ผู้ช่วยวิจัย สังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ในแบบสังเกตไปในทิศทางเดียวกัน และช่วยให้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ได้ประเมินพฤติกรรมออกมาเป็นรหัสตัวเลข โดยมีหลักเกณฑ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันด้วย

แบบประเมินพฤติกรรมมีลักษณะเป็นตารางบันทึกระดับของพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่

ข้อที่ 1 การทิ้งขยะบริเวณต้นไม้

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

ไม่เคยทิ้งเลย = 2 (ดี)

มีทิ้งบ้าง = 1 (พอใช้)

ทิ้งเสมอ(เกิน 3 ครั้ง) = 0 (ปรับปรุง)

ข้อที่ 2 การเก็บสิ่งสกปรกและถอนวัชพืชออกจากบริเวณที่ปลูกต้นไม้(เศษขยะ ก้อนอิฐ และ ก้อนหิน)

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

เก็บเป็นประจำ = 2 (ดี)

เก็บบ้างเป็นบางครั้ง = 1 (พอใช้)

ไม่เคยเก็บ = 0 (ปรับปรุง)

ข้อที่ 3 การรดน้ำต้นไม้

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

รดน้ำต้นไม้เป็นประจำ = 2 (ดี)

รดน้ำต้นไม้เป็นบางครั้ง = 1 (พอใช้)

ไม่เคยรดเลย = 0 (ปรับปรุง)

ข้อที่ 4 การทำลายต้นไม้(เด็ดดอกไม้ ไข่มุข ชูคจีด และห้อยโหนดต้นไม้)

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

ไม่เคย = 2 (ดี)

เคยเป็นบางครั้ง = 1 (พอใช้)

เคยเป็นประจำ(เกิน 3 ครั้ง) = 0 (ปรับปรุง)

ข้อที่ 5 การตัดเดือนหรือแนะนำเพื่อนอย่างสุภาพ ไม่ให้ทำลายต้นไม้

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

รู้จักพูดตัดเดือน = 2 (ดี)

ดูเฉย ๆ ไม่พูด = 1 (พอใช้)

ไม่สนใจ = 0 (ปรับปรุง)

คะแนนที่บันทึกได้ทั้งหมดนำมาคิดคะแนนเฉลี่ยในแต่ละหัวข้อที่สังเกต
สำหรับค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ของแต่ละข้อ แบ่งความหมายโดยใช้เกณฑ์ดังนี้

คะแนนสูงสุด – คะแนนต่ำสุด

จำนวนระดับความพึงพอใจ

แทนค่า $\frac{2-0}{3} = 0.67$

3

มีพฤติกรรมต้องปรับปรุง คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.00 – 0.67

มีพฤติกรรมพอใช้ คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.68 – 1.34

มีพฤติกรรมดี คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.35 – 2.00

มีการสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยนี้ ดำเนินการจำนวน 2 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมก่อนการใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริม

การอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

ครั้งที่ 2 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมหลังการใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริม

การอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) ส่งแบบรายการต่าง ๆ ให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความเหมาะสม และความสอดคล้อง

คือ

(1) ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย จำนวน 5 เรื่อง

(2) คู่มือการใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

(3) แผนการจัดประสบการณ์ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์

(4) แบบประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของ

เด็กปฐมวัย

(5) แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดประสบการณ์กับชุดหนังสือ

เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

2) รวบรวมคะแนนจากแบบประเมินค่านั่งสื่อและความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดประสบการณ์กับชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย จากผู้เชี่ยวชาญ

3) สังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างก่อนใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย ตามแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้

4) ดำเนินการใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย โดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ในกิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์ และคู่มือการใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนการดำเนินการ คือ

ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ระยะเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 30 นาที รวม 25 วัน ดังนี้

(1) จัดสภาพห้องเรียนให้เหมาะสม ใช้แบบทดสอบการประเมินพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้

(2) ดำเนินการใช้ชุดหนังสือส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้กับกลุ่มตัวอย่าง เป็นเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน โดยจัดในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ สัปดาห์ละ 1 เรื่อง คือ

สัปดาห์ที่ 1	เรื่อง	หยดน้ำพาเที่ยว
สัปดาห์ที่ 2	เรื่อง	ต้นไม้ของเด็กดี
สัปดาห์ที่ 3	เรื่อง	ผิงน้อย
สัปดาห์ที่ 4	เรื่อง	ป่าไม้ของเรา
สัปดาห์ที่ 5	เรื่อง	คุณลุงนักปลูกต้นไม้

5) สังเกตและบันทึกคะแนนการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อหนังสือนิทานเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

6) สังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างหลังใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย ตามแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

หาความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย คำนวณโดยการใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา

(α -Coefficient) (พิตร ทองชั้น 2536 : 252)

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	=	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	=	จำนวนข้อ
	S_i^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ
	S_i^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

4.2 การคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน

4.2.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ 2536 : 269)

$$\text{สูตร} \quad \bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ	$\bar{x}$	=	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
	$\sum x$	=	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	=	จำนวนตัวอย่าง

4.2.2 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division) โดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ 2536 : 273)

$$\text{สูตร} \quad \text{S.D.} = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	=	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum x$	=	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum x^2$	=	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	n	=	จำนวนตัวอย่าง

4.2.3 หาค่าดัชนีความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย ใช้สูตร (กัญจนา ลินทรัตน์ศิริกุล 2538 : 75)

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	IOC	=	ค่าดัชนีความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย
-------	-----	---	---

$$\sum X = \text{ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ}$$

$$N = \text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญ}$$

4.2.4 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดประสบการณ์กับชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย ใช้สูตร (กัญจนา ถินทรรัตน์ศิริกุล 2538 : 75)

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ IOC = ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดประสบการณ์กับชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

$$\sum X = \text{ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ}$$

$$N = \text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญ}$$

4.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยการใช้การทดสอบค่าทีแบบกลุ่มสัมพันธ์ (t-dependent) (ล้วน สายยศ 2536 : 301)

$$\text{สูตร } t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ t = อัตราส่วนวิกฤตที่ใช้การพิจารณาการแจกแจงแบบ t

D = ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่

n = จำนวนคู่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาในครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

- 1.1 การประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย
- 1.2 ความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดประสบการณ์กับชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย
- 1.3 ความพึงพอใจของเด็กนักเรียนต่อชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

- 2.1 เปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยรายบุคคล
- 2.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยทั้งกลุ่ม

ตอนที่ 1 คุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

1.1 การประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

ตารางที่ 4.1 การประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยจากผู้เชี่ยวชาญ

คุณลักษณะของหนังสือ	ค่า IOC				
	หยดน้ำ	ต้นไม้	ผึ้งน้อย	ป่าไม้	คุณลุง
1. ด้านลักษณะรูปเล่ม	0.90	0.90	0.89	0.89	0.89
2. ด้านเนื้อเรื่อง	0.87	0.89	0.87	0.80	0.91
3. ด้านการใช้ภาษา	0.95	0.93	0.90	0.83	0.90
4. ด้านการจัดภาพประกอบ	0.96	0.88	0.92	0.88	0.94
5. ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ	0.96	0.98	0.96	0.92	0.98
คะแนนเฉลี่ย	0.93	0.92	0.91	0.86	0.92

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 ท่าน เห็นว่า ส่วนมากหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย มีความเหมาะสมทุกเรื่อง โดยเรื่อง “หยดน้ำพาที่ขิว” มีคะแนนเฉลี่ยของค่าดัชนีความเหมาะสมสูงสุด คือ 0.93 และเรื่อง “ป่าไม้ของเรา” มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 0.86 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า “ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ” จะมีค่าดัชนีความเหมาะสมสูงกว่าด้านอื่นๆ ทุกเรื่อง

1.2 ความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดประสบการณ์กับชุดหนังสือเพื่อส่งเสริม การอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

ตารางที่ 4.2 คะแนนความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดประสบการณ์กับชุดหนังสือเพื่อส่งเสริม
การอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย จากผู้เชี่ยวชาญ

รายการ	คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ										IOC	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
เรื่อง หยกน้ำพาเที่ยว	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
เรื่อง ต้นไม้ของเด็กดี	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
เรื่อง ฟิ่งน้อย	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
เรื่อง ป่าไม้ของเรา	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
เรื่อง คุณลุงนักปลูกต้นไม้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ความสอดคล้องของแผนการจัดประสบการณ์การใช้ชุดหนังสือ
เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้กับหนังสือมีค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ (IOC) เท่ากับ 1
ทุกเรื่อง ซึ่งหมายความว่า มีความสอดคล้องกันระหว่างแผนการจัดประสบการณ์การใช้ชุดหนังสือ
เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

1.3 ความพึงพอใจของเด็กนักเรียนต่อชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ ของเด็กปฐมวัย

ตารางที่ 4.3 ความพึงพอใจของเด็กนักเรียนต่อชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้
ของเด็กปฐมวัย

รายการ	คะแนนความพึงพอใจ									
	หยคน้ำฯ		ต้นไม้ฯ		ผึ้งน้อยฯ		ป่าไม้ฯ		คุณลุงฯ	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1. ชอบหนังสือนิทาน	2.70	0.47	2.75	0.44	2.50	0.61	2.70	0.47	2.65	0.49
2. นักเรียนฟังแล้วสนุก	2.50	0.51	2.55	0.51	2.45	0.61	2.10	0.55	2.60	0.50
3. รูปภาพในนิทานถูกใจ	2.40	0.50	2.40	0.50	2.80	0.41	2.35	0.49	2.75	0.44
4. ชอบคำคล้องจองในนิทาน	2.40	0.75	2.75	0.44	2.20	0.62	2.45	0.51	2.25	0.55
5. หยิบหนังสือดูภาพหรืออ่านตามภาพ	2.55	0.69	2.55	0.61	2.50	0.51	2.55	0.61	2.60	0.50
6. ต้องการให้เล่านิทานซ้ำอีก	2.25	0.64	2.50	0.61	2.55	0.61	2.50	0.61	2.55	0.61
7. ชอบวาดภาพระบายสีในนิทาน	2.45	0.69	2.60	0.68	2.62	0.67	2.05	0.61	2.25	0.64
8. ทำเสียงสัตว์เมื่อได้ฟังนิทาน	2.35	0.67	2.30	0.66	2.40	0.60	2.30	0.66	2.30	0.66
รวม 8 รายการ	$\bar{x}$	19.60	20.40	20.05	19.00	19.95				
	S.D.	3.94	3.39	3.22	3.16	3.35				

จากตารางที่ 4.3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหนังสือนิทานทั้ง 5 เรื่อง ในระดับมาก โดยนิทานที่เด็กมีความพึงพอใจมากที่สุดคือเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี” มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 20.40 รองลงมาคือเรื่อง “ผึ้งน้อย” “คุณลุงปลูกต้นไม้” “หยคน้ำพาเที่ยว และ “ป่าไม้ของเรา” มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 20.05, 19.95, 19.60 และ 19.00 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยแยก 8 รายการ ในแต่ละเรื่อง พบว่า ส่วนมากคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีรายการ “รูปภาพในนิทานถูกใจ” ของเรื่อง “ผึ้งน้อย” มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 2.80 คะแนน และ “ชอบวาดภาพระบายสีในนิทาน” ของเรื่อง “ป่าไม้ของเรา” มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 2.05

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

2.1 พฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

ตารางที่ 4.4 พฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย รายนุคคล

นักเรียนคนที่	ก่อนใช้ชุดหนังสือ					หลังใช้ชุดหนังสือ				
	1. การทิ้งขยะบริเวณต้นไม้	2. การเก็บกิ่งตกรากและวัชพืชออกจากบริเวณที่ปลูกต้นไม้	3. การรดน้ำต้นไม้	4. การทำลายต้นไม้	5. การตัดต้นไม้หรือแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำลายต้นไม้	1. การทิ้งขยะบริเวณต้นไม้	2. การเก็บกิ่งตกรากและวัชพืชออกจากบริเวณที่ปลูกต้นไม้	3. การรดน้ำต้นไม้	4. การทำลายต้นไม้	5. การตัดต้นไม้หรือแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำลายต้นไม้
1	1	1	0	1	1	2	2	2	2	2
2	1	0	0	1	1	1	2	2	2	1
3	1	0	1	0	1	2	2	2	2	1
4	1	1	0	1	0	2	2	2	2	2
5	0	0	0	0	0	1	2	2	1	1
6	1	1	0	1	1	2	2	2	2	2
7	2	1	1	1	1	2	2	2	2	2
8	1	0	0	1	0	1	2	2	1	1
9	2	1	1	1	1	2	2	2	2	2
10	1	1	0	1	1	2	1	2	2	2
11	1	1	0	1	1	2	1	1	2	1
12	1	1	0	2	1	2	2	1	2	1
13	1	1	0	1	1	2	2	2	1	1

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	ก่อนใช้ชุดหนังสือฯ					หลังใช้ชุดหนังสือ				
	1. การทิ้งขยะบริเวณต้นไม้	2. การเก็บสิ่งสกปรกและวัชพืชออกจากบริเวณที่ปลูกต้นไม้	3. การรดน้ำต้นไม้	4. การทำลายต้นไม้	5. การตัดกิ่งหรือแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำลายต้นไม้	1. การทิ้งขยะบริเวณต้นไม้	2. การเก็บสิ่งสกปรกและวัชพืชออกจากบริเวณที่ปลูกต้นไม้	3. การรดน้ำต้นไม้	4. การทำลายต้นไม้	5. การตัดกิ่งหรือแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำลายต้นไม้
14	1	1	0	1	1	2	2	2	2	2
15	1	1	0	1	1	2	2	2	1	2
16	0	0	0	1	1	2	1	1	1	1
17	1	1	0	1	1	2	2	1	1	1
18	0	0	0	1	1	2	1	1	2	1
19	1	1	0	2	1	2	2	2	2	2
20	1	1	0	1	1	2	2	2	2	2
$\bar{x}$	0.95	0.70	0.15	1.00	0.85	1.85	1.80	1.75	1.70	1.50
S.D.	0.51	0.47	0.37	0.46	0.37	0.37	0.41	0.44	0.47	0.51

จากตารางที่ 4.4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย ก่อนใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับต้องปรับปรุงทุกพฤติกรรมที่สังเกต แต่หลังจากใช้ชุดหนังสือ พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ดีขึ้น พิจารณาเป็นรายบุคคลมี ได้ดังนี้

นักเรียนคนที่ 1 ก่อนการใช้ชุดหนังสือต้องปรับปรุงพฤติกรรมในเรื่องการรดน้ำต้นไม้ เพราะไม่มีพฤติกรรมการรดน้ำต้นไม้เลย ในขณะที่พฤติกรรมด้านอื่นๆ มีการทำบ้าง แต่หลังจากใช้ชุดหนังสือแล้ว พบว่า มีพฤติกรรม ที่ดีขึ้นทุกด้านที่สังเกต

นักเรียนคนที่ 2 ก่อนการใช้ชุดหนังสือไม่มีการเก็บสิ่งสกปรกและวัชพืชออกจากบริเวณที่ปลูกต้นไม้ และไม่รดน้ำต้นไม้ ในขณะที่พฤติกรรมด้านอื่นๆ มีการทำบ้าง แต่หลังจากใช้ชุดหนังสือแล้ว พบว่า มีพฤติกรรม ที่ดีขึ้นเกือบทุกด้านที่สังเกต ยกเว้น ยังมีการทิ้งขยะบริเวณ

ต้นไม้และพฤติกรรมการตัดเคียนหรือแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำลายต้นไม้ ยังคงทำบ้าง ไม่ทำบ้าง เหมือนเดิม

นักเรียนคนที่ 3 ก่อนการใช้ชุดหนังสือไม่มีการเก็บสิ่งสกปรกและวัชพืชออกจากบริเวณที่ปลูกต้นไม้ และมีพฤติกรรมในการทำลายต้นไม้ ในขณะที่พฤติกรรมด้านอื่น ๆ มีการทำบ้าง แต่หลังจากใช้ชุดหนังสือแล้ว พบว่า มีพฤติกรรม ที่ดีขึ้นเกือบทุกด้านที่สังเกต ยกเว้น พฤติกรรมการตัดเคียนหรือแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำลายต้นไม้ ยังคงทำบ้าง ไม่ทำบ้างเหมือนเดิม

นักเรียนคนที่ 4 ก่อนการใช้ชุดหนังสือไม่มีการรดน้ำต้นไม้เลย และ ไม่มีพฤติกรรม การตัดเคียนหรือแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำลายต้นไม้ ในขณะที่พฤติกรรมด้านอื่นๆ มีการทำบ้าง แต่ หลังจากใช้ชุดหนังสือแล้ว พบว่า มีพฤติกรรม ที่ดีขึ้นทุกด้านที่สังเกต

นักเรียนคนที่ 5 ก่อนการใช้ชุดหนังสือไม่มีพฤติกรรม การอนุรักษ์เลย แต่หลังจากใช้ชุดหนังสือแล้ว พบว่า มีพฤติกรรม ที่ดีขึ้นทุกด้านที่สังเกต แม้จะมีบางพฤติกรรมที่ทำบ้าง ไม่ทำบ้าง

นักเรียนคนที่ 6 ก่อนการใช้ชุดหนังสือไม่มีการรดน้ำต้นไม้เลย ส่วนพฤติกรรมอื่นๆ ทำบ้าง ไม่ทำบ้าง แต่หลังจากใช้ชุดหนังสือแล้ว พบว่า มีพฤติกรรม ที่ดีขึ้นทุกด้านที่สังเกต

นักเรียนคนที่ 7 ก่อนการใช้ชุดหนังสือมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ค่อนข้างดี ไม่มี การทิ้งขยะบริเวณต้นไม้ ส่วนพฤติกรรมอื่นๆ มีการทำบ้าง แต่หลังจากใช้ชุดหนังสือแล้ว พบว่า มี พฤติกรรม ที่ดีขึ้นทุกด้านที่สังเกต

นักเรียนคนที่ 8 ก่อนการใช้ชุดหนังสือไม่มีการเก็บสิ่งสกปรกและวัชพืชออกจาก บริเวณที่ปลูกต้นไม้ และ ไม่มีการรดน้ำต้นไม้เลย ในขณะที่พฤติกรรมด้านอื่นๆ มีการทำบ้าง แต่ หลังจากใช้ชุดหนังสือแล้ว พบว่า มีพฤติกรรม ที่ดีขึ้นเกือบทุกด้านที่สังเกต ยกเว้น พฤติกรรมการ ทิ้งขยะบริเวณต้นไม้ และการตัดเคียนหรือแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำลายต้นไม้ ยังคงทำบ้าง ไม่ทำบ้าง เหมือนเดิม

นักเรียนคนที่ 9 ก่อนการใช้ชุดหนังสือมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ค่อนข้างดี ไม่มี การทิ้งขยะบริเวณต้นไม้ ส่วนพฤติกรรมอื่นๆ มีการทำบ้าง แต่หลังจากใช้ชุดหนังสือแล้ว พบว่า มี พฤติกรรม ที่ดีขึ้นทุกด้านที่สังเกต

นักเรียนคนที่ 10 ก่อนการใช้ชุดหนังสือไม่มีการรดน้ำต้นไม้เลย ส่วนพฤติกรรมอื่น ๆ มีการทำบ้าง แต่หลังจากใช้ชุดหนังสือแล้ว พบว่า มีพฤติกรรม ที่ดีขึ้นเกือบทุกด้านที่สังเกต ยกเว้น พฤติกรรมการเก็บสิ่งสกปรกและวัชพืชออกจากบริเวณที่ปลูกต้นไม้ ที่ยังทำบ้าง ไม่ทำบ้าง

นักเรียนคนที่ 11 ก่อนการใช้ชุดหนังสือไม่มีพฤติกรรมการรดน้ำต้นไม้เลย ในขณะที่ พฤติกรรมด้านอื่นๆ มีการทำบ้าง แต่หลังจากใช้ชุดหนังสือแล้ว พบว่า มีพฤติกรรม ที่ดีขึ้น 2 ด้านที่

สังเกต คือ พฤติกรรมการทิ้งขยะบริเวณต้นไม้ และ ไม่มีพฤติกรรมการทำลายต้นไม้ ส่วนพฤติกรรมอื่นๆ ยังคงทำบ้าง ไม่ทำบ้าง

นักเรียนคนที่ 12 ก่อนการใช้ชุดหนังสือไม่มีพฤติกรรมการรดน้ำต้นไม้เลย และ ไม่มีพฤติกรรมการทำลายต้นไม้ ในขณะที่พฤติกรรมด้านอื่นๆ มีการทำบ้าง แต่หลังจากใช้ชุดหนังสือแล้ว พบว่า มีพฤติกรรมดีขึ้นเกือบทุกด้าน ยกเว้น การดักเตือนหรือแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำลายต้นไม้ ยังคงทำบ้าง ไม่ทำบ้างเหมือนเดิม

นักเรียนคนที่ 13 ก่อนการใช้ชุดหนังสือไม่มีพฤติกรรมการรดน้ำต้นไม้เลย ในขณะที่พฤติกรรมด้านอื่นๆ มีการทำบ้าง แต่หลังจากใช้ชุดหนังสือแล้ว พบว่า มีพฤติกรรมดีขึ้นเกือบทุกด้าน ยกเว้น การดักเตือนหรือแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำลายต้นไม้ ยังคงทำบ้าง ไม่ทำบ้างเหมือนเดิม

นักเรียนคนที่ 14 ก่อนการใช้ชุดหนังสือไม่มีพฤติกรรมการรดน้ำต้นไม้เลย ในขณะที่พฤติกรรมด้านอื่นๆ มีการทำบ้าง แต่หลังจากใช้ชุดหนังสือแล้ว พบว่า มีพฤติกรรมดีขึ้นทุกด้าน

นักเรียนคนที่ 15 ก่อนการใช้ชุดหนังสือไม่มีพฤติกรรมการรดน้ำต้นไม้เลย ในขณะที่พฤติกรรมด้านอื่นๆ มีการทำบ้าง แต่หลังจากใช้ชุดหนังสือแล้ว พบว่า มีพฤติกรรมดีขึ้นทุกด้าน

นักเรียนคนที่ 16 ก่อนการใช้ชุดหนังสือมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ไม่ค่อยดี บางพฤติกรรมไม่ทำ หรือทำในทางลบ บางพฤติกรรมก็ทำบ้าง ไม่ทำบ้าง แต่หลังจากใช้ชุดหนังสือแล้ว พบว่า มีพฤติกรรมดีขึ้นเกือบทุกด้าน โดยเฉพาะเรื่องไม่มีการทิ้งขยะบริเวณต้นไม้ อีก ส่วนพฤติกรรมอื่นๆ ทำบ้าง ไม่ทำบ้าง

นักเรียนคนที่ 17 ก่อนการใช้ชุดหนังสือไม่มีพฤติกรรมการรดน้ำต้นไม้เลย ในขณะที่พฤติกรรมด้านอื่นๆ มีการทำบ้าง แต่หลังจากใช้ชุดหนังสือแล้ว พบว่า มีพฤติกรรม ที่ดีขึ้น 2 ด้านที่สังเกต คือ พฤติกรรมการทิ้งขยะบริเวณต้นไม้ และ มีพฤติกรรมการเก็บสิ่งสกปรกหรือวัชพืชออกจากบริเวณที่ปลูกต้นไม้ อีก ส่วนพฤติกรรมอื่นๆยังคงทำบ้าง ไม่ทำบ้าง

นักเรียนคนที่ 18 ก่อนการใช้ชุดหนังสือมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ไม่ค่อยดี บางพฤติกรรมไม่ทำ หรือทำในทางลบ บางพฤติกรรมก็ทำบ้าง ไม่ทำบ้าง แต่หลังจากใช้ชุดหนังสือแล้ว พบว่า มีพฤติกรรมดีขึ้นเกือบทุกด้าน โดยเฉพาะเรื่องไม่มีการทิ้งขยะบริเวณต้นไม้ อีก ส่วนพฤติกรรมอื่นๆ ทำบ้าง ไม่ทำบ้าง

นักเรียนคนที่ 19 ก่อนการใช้ชุดหนังสือไม่มีพฤติกรรมการรดน้ำต้นไม้เลย และ ไม่มีพฤติกรรมการทำลายต้นไม้ ในขณะที่พฤติกรรมด้านอื่นๆ มีการทำบ้าง แต่หลังจากใช้ชุดหนังสือแล้ว พบว่า มีพฤติกรรมดีขึ้นทุกด้าน

นักเรียนคนที่ 20 ก่อนการใช้ชุดหนังสือไม่มีพฤติกรรมการร่อนน้ำต้นไม้เลย ในขณะที่พฤติกรรมด้านอื่นๆ มีการทำบ้าง แต่หลังจากใช้ชุดหนังสือแล้ว พบว่า มีพฤติกรรมดีขึ้นทุกด้านที่สังเกต

2.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

ตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

พฤติกรรม	ก่อนใช้ชุดหนังสือ ^a		หลังใช้ชุดหนังสือ ^a		t	p-value
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. การทิ้งขยะบริเวณต้นไม้	0.95	0.51	1.85	0.37	7.26	0.00*
2. การเก็บสิ่งสกปรกและวัชพืชออกจากบริเวณที่ปลูกต้นไม้	0.70	0.47	1.80	0.41	8.90	0.00*
3. การร่อนน้ำต้นไม้	0.15	0.37	1.75	0.37	14.24	0.00*
4. การทำลายต้นไม้	1.00	0.46	1.70	0.47	5.48	0.00*
5. การดักเตือนหรือแนะนำเพื่อนไม่ให้ทำลายต้นไม้	0.85	0.37	1.50	0.51	4.95	0.00*
พฤติกรรมอนุรักษ์ป่าไม้	$\bar{x}$	0.65	8.60		17.35	0.00*
	S.D.	1.42	1.50			

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติ < 0.05

จากตารางที่ 4.5 เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย โดยใช้สถิติ t-dependent พบว่า พฤติกรรมที่สังเกตทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยโดยรวม ระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดหนังสือ^a แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยหลังใช้ชุดหนังสือ^a มีพฤติกรรม ดีวก่อนใช้ชุดหนังสือ^a โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนใช้ เท่ากับ 0.65 หลังใช้ เท่ากับ 8.60

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการพัฒนาชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้สำหรับเด็กปฐมวัย
ครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อพัฒนาชุดหนังสือส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้สำหรับเด็กปฐมวัย

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลัง
การใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนอายุ 5-6 ชั้นอนุบาลปีที่ 2
ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนท่าศาลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4
จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวนเด็กนักเรียน 100 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนอายุ 5-6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2549
ของโรงเรียนท่าศาลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 1 ห้อง
มีจำนวนเด็กนักเรียน 20 คน ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้สำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 5
เรื่อง

2) คู่มือการใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

3) แผนการจัดประสบการณ์ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ จำนวน 5

สัปดาห์

4) แบบประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้
ของเด็กปฐมวัย

5) แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดประสบการณ์กับชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

6) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อหนังสือนิทานเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

7) แบบประเมินพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) ส่งแบบรายการต่าง ๆ ให้ผู้เชี่ยวชาญ คือ

(1) ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย จำนวน 5 เรื่อง

(2) คู่มือการใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

(3) แผนการจัดประสบการณ์ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์

(4) แบบประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

(5) แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดประสบการณ์กับชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

2) รวบรวมคะแนนจากแบบประเมินค่าหนังสือและความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดประสบการณ์กับชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย จากผู้เชี่ยวชาญ

3) สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างก่อนใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย ตามแบบสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้

4) ดำเนินการใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย โดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ และคู่มือการใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

5) สังเกตและบันทึกคะแนนการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

6) สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างหลังใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย ตามแบบสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล แยกวิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วน คือ

1) ด้านคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

2) ด้านพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนดังนี้

(1) นำคะแนนการประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย 5 เรื่อง จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 ท่าน มาคิดค่า IOC เป็นรายด้าน 5 ด้าน แต่ละด้านแจกแจงเป็นรายชื่อ

(2) นำคะแนนการประเมินความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดประสบการณ์กับชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย จากผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) จำแนกแต่ละเรื่อง จำนวน 5 เรื่อง

(3) นำคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย ตามแบบสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ มาคิดคะแนนเฉลี่ย แยกเป็น 8 รายการ พร้อมทั้งคิดคะแนนเฉลี่ยรวม

(4) นำคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย ตามแบบสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ มาเปรียบเทียบก่อนและหลังใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย เป็นรายคนและรายชื่อ

(5) นำคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย ตามแบบสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ มาเปรียบเทียบพฤติกรรมระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย โดยใช้สถิติ Dependent t-test

1.3 ผลการศึกษา

1.3.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย โดยผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญทุกคนเห็นว่าหนังสือทั้ง 5 เรื่อง มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละประเด็น(IOC) ระหว่าง 0.8 ถึง 1

1.3.2 ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดประสบการณ์กับชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย โดยผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญทุกคนให้ความเห็นว่ามีความสอดคล้อง โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) เท่ากับ 1 ทั้ง 5 เรื่อง

1.3.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย สรุปว่า ส่วนมากนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยหนังสือที่เด็กมีความพึงพอใจมากที่สุดคือเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี” มีคะแนนเฉลี่ย 20.40 รองลงมาคือเรื่อง “ผึ่งน้อย” “คุณลุงปลูกต้นไม้” “หยดน้ำพาเที่ยว และ “ป่าไม้ของเรา” มีคะแนนเฉลี่ย 20.05, 19.95, 19.60 และ 19.00 ตามลำดับ

1.3.4 ผลการศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย พบว่า ก่อนดำเนินการจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยส่วนมากอยู่ในระดับต้องปรับปรุง โดยไม่มีใครมีพฤติกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ในระดับดี หลังจากกลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยแล้วพบว่า มีพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ดีขึ้น เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยแล้วพบว่า ทุกประเด็นที่สังเกต และพฤติกรรมอนุรักษ์ป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนจัดประสบการณ์ฯ เท่ากับ 0.65 และหลังการจัดประสบการณ์ฯ เท่ากับ 8.60 จากคะแนนเต็ม 10

2. อภิปรายผล

จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้งในด้านความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย และความสอดคล้องของแผนการจัดประสบการณ์กับหนังสือนิทานเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย ทั้ง 5 เรื่อง ส่วนมากผู้เชี่ยวชาญประเมินว่ามีความเหมาะสมระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านลักษณะรูปเล่ม ด้านเนื้อเรื่อง ด้านการใช้ภาษา ด้านการจัดภาพประกอบ และด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ ส่วนเรื่องความสอดคล้องของแผนการจัดประสบการณ์เสริมกับหนังสือนิทานเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยนั้นผู้เชี่ยวชาญทุกคนเห็นว่ามี ความสอดคล้อง สามารถนำไปใช้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยได้ ผู้ศึกษาจึงนำไปใช้กับกับกลุ่มตัวอย่าง และเมื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อหนังสือนิทาน แล้วพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก อาจเป็นเพราะการใช้เทคนิคที่หลากหลายตามแผนการจัดประสบการณ์ ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการ ทำให้เร้าความสนใจนักเรียนได้อย่างมาก นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสนทนาได้ตอบ แสดงความคิดเห็น แสดงบทบาทสมมุติ นำเด็กเข้าสู่ธรรมชาติ จึงทำให้สนใจและพอใจในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของอินทรา รุมาศ(2545) เรื่องการใช้กิจกรรมเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

เมื่อสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย หลังจากใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยแล้วพบว่า พฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างดีขึ้นมากกว่าก่อนใช้ชุดหนังสือ อันเนื่องมาจากคุณภาพของหนังสือที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมที่จะเป็นสื่อในการส่งเสริมพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยได้ ตามที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 ท่าน

ได้ให้ความคิดเห็น เด็กจึงมีพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น ซึ่งคุณภาพของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยประกอบด้วย ความเหมาะสมของหนังสือ ความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดประสบการณ์กับชุดหนังสือ และความพึงพอใจของเด็กต่อชุดหนังสือ โดยจากการใช้ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า เด็กมีความชื่นชอบหนังสือนิทานที่สร้างขึ้น อยากฟังนิทานซ้ำอีก หยิบหนังสือออกมาดู พูดคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องในนิทาน และชอบวาดภาพตามเนื้อเรื่องในนิทาน นอกจากนี้เด็กจะมีความพึงพอใจในหนังสือแล้ว พบว่า เด็กมีพฤติกรรมไปลูบต้นไม้เบา ๆ เก็บเศษใบไม้ ถอนวัชพืช รดน้ำต้นไม้ และตัดเดือนเพื่อน ๆ เมื่อเพื่อนไปเด็ดดอกไม้ ใบไม้ หรือ โหนดต้นไม้ จากพฤติกรรมดังกล่าว กล่าวได้ว่าเป็นเพราะชุดหนังสือมีความเหมาะสมในทุกด้าน ได้แก่ ลักษณะรูปเล่ม เนื้อเรื่อง การใช้ภาษา การจัดภาพ ประกอบ และด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ ตามที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นไว้ พร้อมทั้งมีความสอดคล้องกับลักษณะหนังสือที่ดี ดังที่ วินัย รอดจ่าย (2540 : 9-10) กล่าวไว้ว่า หนังสือที่ดีคือหนังสือที่เด็กอ่านแล้วสนุกสนานเพลิดเพลิน มีเนื้อหาสาระตรงกับใจที่เด็กอยากอ่าน มีรูปเล่ม สี สัน สะดุดตา ชวนให้หยิบขึ้นมาดูมาอ่าน โดยไม่ต้องบังคับ

หนังสือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความคิดและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กได้ ดังที่ ประเทิน มหาจันทร์ (2536 : 230) กล่าวไว้ว่า การใช้หนังสือเป็นเครื่องมือสำหรับให้เด็กอ่านเพื่อเสริมทักษะนั้น เป็นการกระทำที่มีคุณค่า และมีเหตุผล เพราะหนังสือสำหรับเด็กมีเรื่องราวที่เด็กสนใจ มีการใช้ภาษา และขนาดของภาพ ขนาดตัวอักษร ที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก และสอดคล้องกับ ภิญญาพร นิตยะประภา(2534 : 150) ให้ความเห็นว่า หนังสือสำหรับเด็กเป็นหนังสือที่สร้างขึ้นเพื่อให้เด็กใช้อ่าน ฟัง เรียนรู้ด้วยเนื้อหาที่ให้ความรู้ ความเพลิดเพลิน โดยใช้วิธีเขียน การจัดทำรูปเล่มที่เหมาะสมกับวัย ตรงตามความสนใจและความสามารถของเด็ก มีเนื้อหา ภาษา ที่ง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้สำหรับเด็กปฐมวัยในครั้งต่อไปใช้

3.1.1 ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้สำหรับเด็กปฐมวัย มีความสำคัญในการส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนสามารถนำชุดหนังสือไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน เพราะจะช่วยกระตุ้นให้เด็กมีความสนใจในการเรียนและการเข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้งส่งเสริมให้มีพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ที่เหมาะสมกับวัยไปพร้อมกัน

3.2.2 การดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์เสริมสำหรับชุดหนังสือ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้สำหรับเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนต้องมีความเข้าใจในขั้นตอน และกระบวนการทางจิตพิสัย คือ การคิด ไปสู่ความรู้สึกร่วมและพร้อมที่จะกระทำ

3.1.3 ควรมีการติดตามผลนักเรียนในระยะยาวหลังเสร็จสิ้นการใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อดูความคงทนของพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ ว่ายังมีอยู่มากน้อยเพียงใด

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

3.2.1 ควรมีการแต่งและผลิตหนังสือนิทานประกอบภาพที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ ให้แพร่หลาย เพราะการใช้หนังสือเป็นสื่อเพื่อปลูกฝังและกล่อมเกลาจิตใจของเด็ก รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีตั้งแต่เยาว์วัย

3.2.2 การผลิตหนังสือควรตระหนักถึงคุณภาพประโยชน์ของหนังสือที่เด็กพึงได้รับ ควรคำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสมของหนังสือในทุก ๆ ด้าน เพราะหนังสือสำหรับเด็กวัยนี้เป็น พื้นฐานของการเรียนรู้ และการอ่านของเด็กปฐมวัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ (2524) *กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้น
ความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว
- . (2548) *การส่งเสริมนิสัยรักหนังสือในเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี* กรุงเทพมหานคร
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- . (2547) *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว
- . (2547) *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กัลยา จันทร์ประภาพ (2539) “การศึกษาสภาพและปัญหาของครูในการใช้หนังสือ
ประกอบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอนุบาลในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร”
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กิริติ บุญเจือ (2519) *จริยศาสตร์สำหรับผู้เริ่มเรียน* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- เกษม กุลประดิษฐ์ (2539) “พฤติกรรมไทย” *วารสารนิเวศวิทยา* 24 (มกราคม-เมษายน)
หน้า 76-77
- เกษม จันท์แก้ว (2529) *การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม* กรุงเทพมหานคร
คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์
- . *วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม* (2530) กรุงเทพมหานคร อักษรสยามการพิมพ์
- เกษม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2529) *การอนุรักษ์ธรรมชาติในประเทศไทย* กรุงเทพมหานคร
สยามสมาคม
- เกศรินทร์ ทองประดิษฐ์ “การศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีแนวคิดในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ต่างกัน
ในเขตการศึกษา 10” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2530
- เกริก ชุ่มพันธ์ (2539) *การเล่านิทาน* กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น

- จินตนา ไบกาชุย (2534) *แนวทางการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก* กรุงเทพมหานคร
 สุวีริยาสาส์น
- ดร.ณิ นวลศรี (2546) “การพัฒนาหนังสือร้อยกรองสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2”
 การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาหลักสูตรและ
 การสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ทิพย์สุดา อินทะพันธ์ (2543) “การวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กที่ครูใช้พัฒนาเด็กปฐมวัย
 ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษา
 ศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นิวัติ เรืองพานิช (2528) *การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม* กรุงเทพมหานคร
 อักษรสยามการพิมพ์
- น้ำฝน ปิยะ (2543) “การใช้นิทานปลายเปิดเพื่อพัฒนาการใช้ทักษะการแก้ปัญหาของเด็ก
 ปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลระยอง” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญา
 ศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- บุษบา สงวนวนชาติ (2547) “การพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้หนังสือนิทานเล่มใหญ่
 โรงเรียนอนุบาลท่าตะโก เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3”
- บุษบง ต้นดวงศ์ (2537) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฐมวัยศึกษา” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา
 หลักการและแนวคิดทางปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 3 หน้า 152-153 นนทบุรี
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- พระธรรมปิฎก ป. อ. ปยุตโต (2543) *คนไทยกับป่า* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา
 ลาดพร้าว
- พิตร ทองชัย “หน่วยที่ 3 การวางแผนวิจัยและการรวบรวมข้อมูล” ในประมวลสาระชุดวิชา
 การวิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน หน้า 252 นนทบุรี
 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2536
- พิมพ์ประไพ ธีรวงษ์ (2542) “การใช้กิจกรรมนิทานเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
 มหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- พูนศรี คับดีปกรณ์ (2546) “การเลือกและการใช้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย” ใน เอกสารการ
สอนชุดวิชาการรวมกรรมและลีลาศึระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 6 หน้า 302
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ประเทิน มหาจันทร์ (2530) *การสอนอ่านเบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
กัญญาพร นิตยะประภา (2534) *การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
หน้า 150
- ยุพา วีระไวทยะ (2530) “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ” ใน เอกสารการ
สอนชุดวิชาวิทยาการสิ่งแวดล้อมสำหรับโรงเรียนและชุมชน หน่วยที่ 6
หน้า 319 – 322 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ราชบัณฑิตยสถาน (2530) *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับพุทธศักราช 2525*
พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร อักษรเจริญทัศน์
- เรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป (2546) “โครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการให้ความรู้พ่อแม่ในการ
เลี้ยงดูเด็กปฐมวัย โดยผ่านกระบวนการส่งเสริมการอ่าน” กรุงเทพมหานคร
ล้วน สายยศ “หน่วยที่ 4 ระเบียบวิธีวิจัยทางสถิติบางประการเพื่อการวิจัย” ในประมวลสาระ
ชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน หน้า 255-380 นนทบุรี
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2536
- ลำไย บัวพิทักษ์ (2542) “การใช้นิทานพื้นบ้านในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม สำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านกุดหลัง และ โรงเรียนบ้านโนนโพธิ์
จังหวัดชัยภูมิ” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
หลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- วรารักษ์ คงศรีศักดิ์ (2547) “ผลการจัดกิจกรรมเล่านิทานโดยภาษาถิ่นล้านนาประกอบการ
เล่นนิ้วมือที่มีต่อการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านน้ำคำ จังหวัด
น่าน” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตร
และการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- วิชัย เทียนน้อย (2533) *การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ* กรุงเทพมหานคร อักษรวัฒนา
- วิเชียร รัตนพิระพงศ์ (2538) “การสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม” วารสารพัฒนาชุมชน
24(เมษายน) หน้า 45-50

- วิชุดา เสือดี (2536) “บทบาทของครูในการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่นักเรียนอนุบาล
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร”
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วินัย รอดจ่าย (2534) การเขียนและจัดทำสื่อหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์ตะเกียง
- วินัย วีระวัฒนานนท์ (2534) มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล (อัคราเสนา)
- วิริยะ สิริสิงห์ (2537) การสร้างสรรค์วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน กรุงเทพมหานคร
สุวีริยาสาส์น
- วิไล มาศจรัส (2539) เทคนิคการเขียน การเล่านิทานสำหรับเด็ก กรุงเทพมหานคร มิติใหม่
ศูนย์พัฒนาทรัพยากรการศึกษา มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ม.ป.พ.
- สุนีย์ ชุ่มจิต (2542) หนังสือเด็ก ราชบุรี สถาบันราชภัฏราชบุรี
- สุพัทธา พร้อมศิษฐ์ (2546) “ผลของการใช้นิทานพื้นบ้านจังหวัดจันทบุรีที่มีต่อการอ่าน
จับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลจันทบุรี จังหวัด
จันทบุรี” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
หลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุนณา อินทร์จักร์ (2548) “การเปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานกับการจัดป้านนิเทศแบบเด็กมีส่วนร่วม”
การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและ
การสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สดใส ชนะกุล (2538) “ผลการจัดกิจกรรมวาดภาพนอกชั้นเรียนที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์
และการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย” ปริญญานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- อรทัย ชีตารักษ์ (2546) “การใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือเป็นสื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการอ่าน
และการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแม่โป่ง จังหวัด
เชียงใหม่” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
หลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อรัญญาณี คล้ายสุบรรณ (2542) วรรณกรรมสำหรับเด็ก พิมพ์ครั้งที่ 2 กาญจนบุรี สถาบัน
ราชภัฏกาญจนบุรี หน้า 30

อินทิรา รุมาศ (2545) “การใช้นิทานเพื่อพัฒนาทักษะทางคุณธรรมสำหรับนักเรียนชั้น
อนุบาลปีที่ 2” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิต
วิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Wikipedia, <http://th.wikipedia.org/wiki>. [2007 May 16]

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือ

1. ชื่อ / สกุล สถานที่ทำงาน วุฒิทางการศึกษา ผลงานทางวิชาการ / ประสบการณ์	ผศ. นุพผา เรืองรอง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กศ.บ. (การประถมศึกษา) คม.(ปฐมวัย) - อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช - คณะทำงานวิจัยการศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช - วิทยากรอบรมครูปฐมวัย จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ชื่อ / สกุล สถานที่ทำงาน วุฒิทางการศึกษา ผลงานทางวิชาการ / ประสบการณ์	อาจารย์ชุลี ช่วยเอื้อ โรงเรียนอนุบาลนครศรีธรรมราช ณ นครอุทิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 คบ.(ปฐมวัย) - วิทยากรแกนนำระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 - คณะทำงานการจัดทำหลักสูตร คู่มือหลักสูตรระดับ ปฐมวัย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2540, พ.ศ.2546
3. ชื่อ / สกุล สถานที่ทำงาน วุฒิทางการศึกษา ผลงานทางวิชาการ / ประสบการณ์	อาจารย์โชคชัย แร่ทอง โรงเรียนท่าศาลา อำเภอท่าศาลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 คบ.(ภาษาไทย) กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) - ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย - ผู้บริหารสถานศึกษา / วิชาการ

4. ชื่อ / สกุล
สถานที่ทำงาน
วุฒิทางการศึกษา
ผลงานทางวิชาการ / ประสบการณ์
- อาจารย์ณัฐจิตต์ ถิมนวาทิพงษ์
โรงเรียนสามัคคีธรรม
สำนักงานพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2
ศษ.ม.(ปฐมวัย)
- ครูผู้สอนระดับปฐมวัย
- วิทยากรอบรมครูปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4
5. ชื่อ / สกุล
สถานที่ทำงาน
วุฒิทางการศึกษา
ผลงานทางวิชาการ / ประสบการณ์
- อาจารย์วันดี แป้นสุข
โรงเรียนบ้านคลองดินเปิด
สำนักงานพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2
กศ.ม.(ปฐมวัย)
- ครูผู้สอนระดับปฐมวัย
- คณะทำงาน / วิทยากร ครูปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4
6. ชื่อ / สกุล
สถานที่ทำงาน
วุฒิทางการศึกษา
ผลงานทางวิชาการ / ประสบการณ์
- อาจารย์ศรีสุดา ธิติโสภี
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ศษ.ม.(ปฐมวัย)
- อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาปฐมวัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
7. ชื่อ / สกุล
สถานที่ทำงาน
วุฒิทางการศึกษา
ผลงานทางวิชาการ / ประสบการณ์
- อาจารย์เทวี ดอกไม้หอม
โรงเรียนวัดบ้านตาล
สำนักงานพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
ค.บ.(สังคมศึกษา)
- ครูผู้สอนระดับปฐมวัย
- วิทยากรอบรมครูปฐมวัย

8. ชื่อ / สกุล
สถานที่ทำงาน
วุฒิทางการศึกษา
ผลงานทางวิชาการ / ประสบการณ์
- อาจารย์ไพเราะ วัฒนสิทธิ์
โรงเรียนวัดโมคลาน
สำนักงานพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4
กศ.บ.(ภาษาไทย)
- ครูผู้สอนระดับปฐมวัย
9. ชื่อ / สกุล
สถานที่ทำงาน
วุฒิทางการศึกษา
ผลงานทางวิชาการ / ประสบการณ์
- อาจารย์สุเวทิน ไกรนรา
โรงเรียนบ้านกรุงหยันใต้
สำนักงานพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต2
ศษ.บ.(ปฐมวัย)
- ครูผู้สอนภาษาไทยระดับปฐมวัย
10. ชื่อ / สกุล
สถานที่ทำงาน
วุฒิทางการศึกษา
ผลงานทางวิชาการ / ประสบการณ์
- อาจารย์สุนันท์ คิดใจเดียว
ศึกษานิเทศ (ปฐมวัย)
สำนักงานพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
ศษ.ม.(การบริหารการศึกษา)
- ศึกษานิเทศก์(ปฐมวัย)

ภาคผนวก ข

**คู่มือการใช้แผนการจัดประสบการณ์
การใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย**

คู่มือการใช้แผนการจัดประสบการณ์ การใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

กิจกรรมการใช้หนังสือ

กิจกรรมการใช้หนังสือ เน้นการอ่านหนังสือที่เป็นคำคล้องจองให้เด็กฟัง แล้วให้เด็ก
ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. กิจกรรมการสนทนา ถาม ตอบ โดยการใช้คำถามปลายเปิด
2. กิจกรรมการแสดงท่าทางประกอบคำคล้องจอง เน้นการให้เด็กใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายแสดงประกอบคำคล้องจองที่ครูอ่านให้ฟัง 2 ครั้ง โดยเคลื่อนไหวร่างกายเพียงเล็กน้อย
3. กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมุติ ให้เด็กสมมุติตัวเอง มีบทบาทตามเรื่องราวจากคำคล้องจองที่ครูอ่านให้ฟัง โดยใช้ท่าทาง คำพูด ความรู้สึก และ อารมณ์
4. กิจกรรมการศึกษานอกสถานที่ มีการพาเด็กไปศึกษาสภาพความเป็นจริง ของสิ่งที่ต้องเพิ่มพูนประสบการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับต้นไม้ ป่าไม้ ในบริเวณ โรงเรียน
5. กิจกรรมการวาดภาพ เป็นการเชื่อมโยงประสบการณ์จากการฟัง การอ่านหนังสือ แล้วนำมาวาดภาพนั้นเรื่องราวเกี่ยวกับหนังสือเล่มนั้น ๆ

เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

จัดกิจกรรมเวลา 10.00 – 10.30 น. ใช้ในเวลากิจกรรมเสริมประสบการณ์ หนังสือ 1 เล่ม ใช้กิจกรรม 1 สัปดาห์ มีหนังสือทั้งหมด 5 เล่ม ใช้เวลาจัดกิจกรรม 5 สัปดาห์ ติดต่อกัน

การจัดรูปแบบ

ให้เด็กนั่งเป็นรูปครึ่งวงกลม หรือ ตัวยู (U)

แผนการจัดประสบการณ์การใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 1

เรื่อง หยกน้ำพาเที่ยว

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กรู้จักธรรมชาติของป่าไม้
2. เพื่อให้เด็กรู้จักคุณค่าของป่าไม้
3. เพื่อให้เด็กตระหนักถึงความสำคัญของป่าไม้
4. เพื่อให้เด็กได้ปฏิบัติตนในการช่วยดูแลต้นไม้

สาระที่ควรเรียนรู้

ป่าไม้เป็นธรรมชาติที่สวยงาม ต้นไม้เป็นสิ่งมีชีวิต มีประโยชน์ต่อ คน สัตว์ และ สิ่งต่าง ๆ บนโลก เราควรตระหนักถึงความสำคัญของป่าไม้ ช่วยกันดูแลรักษาป่าไม้ และอนุรักษ์ป่าไม้ตลอดไป

ประสบการณ์สำคัญ

เล่านิทานเรื่อง “หยกน้ำพาเที่ยว”

กิจกรรมที่ 1 สนทนาและตอบคำถามจากเรื่องในนิทาน

กิจกรรมที่ 2 สังเกตธรรมชาติของต้นไม้บริเวณ โรงเรียน

กิจกรรมที่ 3 แสดงบทบาทสมมติ

กิจกรรมที่ 4 ท่องคำคล้องจองจากเรื่องในนิทาน

กิจกรรมที่ 5 วาดภาพประกอบจากเรื่องในนิทาน เรื่อง “หยกน้ำพาเที่ยว”

วันที่ 1 เวลา 10.00 – 10.00 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นได้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “หยคน้ำพาเที่ยว”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “ป่าแสนสวย”

ขั้นสอน 1. ครูเล่านิทานเรื่อง “หยคน้ำพาเที่ยว” ให้เด็กฟังและตอบคำถาม

- หยคน้ำไปเที่ยวที่ไหนบ้าง ?

- เด็ก ๆ เคยไปเที่ยวน้ำตกไหม ?

- เด็ก ๆ คิดว่าต้นไม้หายไปที่ไหน ?

2. เด็กและครูช่วยกันบอกถึงประโยชน์และโทษของการตัดไม้ทำลายป่า

ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันสรุปเนื้อหาในนิทาน

สื่อการเรียนการสอน

1. เพลง “ป่าแสนสวย”

2. นิทานเรื่อง “หยคน้ำพาเที่ยว”

ประเมินผล

1. สังเกตการร่วมทำกิจกรรม

2. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม

เพลง “ป่าแสนสวย” (สมพิศ สิริภัทรวนิช)

ป่าไม้แสนสวย

ต้องช่วยรักษา

อย่าทำลายป่า

คุณค่ามากมี

ดิน น้ำ พืช สัตว์

ผูกมัดโลกนี้

ร่วมเย็นทุกที่

อยู่ดีสุขสบาย

วันที่ 2 เวลา 10.00 – 10.00 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กบอกความแตกต่างของต้นไม้ได้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “หยคน้ำพาเที่ยว”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ ครูนำภาพให้เด็ก ๆ ดู 2 ภาพ คือ ภาพต้นไม้ต้นเล็ก และภาพต้นไม้ต้นใหญ่

- ขั้นสอน
1. ครูเล่านิทานเรื่องหยคน้ำพาเที่ยว และสนทนาจากเรื่องในนิทาน
  2. ครูและเด็กร่วมกันตกลงจะออกไปสำรวจต้นไม้บริเวณโรงเรียน เพื่อ

สำรวจว่ามีต้นไม้อะไรบ้าง

3. เด็กและครูไปสำรวจบริเวณโรงเรียนที่มีต้นไม้ต่าง ๆ เปรียบเทียบ

ลักษณะของต้นไม้

4. เด็กและครูกลับเข้าห้องเรียน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นจากการได้

สำรวจต้นไม้บริเวณโรงเรียน

ขั้นสรุป เด็กและครูบอกถึงความแตกต่างของต้นไม้ บอกขนาด เล็ก-ใหญ่ และ

ลักษณะของใบ ของลำต้น แตกต่างกันอย่างไ

สื่อการเรียนการสอน

1. ภาพต้นไม้ เล็ก-ใหญ่
2. หนังสือนิทานเรื่องหยคน้ำพาเที่ยว
3. ต้นไม้บริเวณโรงเรียน

การประเมินผล

1. สังเกตการสนทนา และการตอบคำถาม
2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

วันที่ 3 เวลา 10.00 – 10.00 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กบอกถึงคุณค่าของป่าไม้ได้
2. เพื่อให้เด็กแสดงท่าทางประกอบคำคล้องจองได้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “หยคน้ำพาเที่ยว”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ ครูและเด็กร่วมกันท่องคำคล้องจองในนิทาน

ขั้นสอน 1. เด็กและครูร่วมกันอ่านหนังสือนิทานเรื่อง “หยคน้ำพาเที่ยว” พร้อมกับ

รูปภาพประกอบ(2 บท) และสนทนาจากเรื่องราวในคำคล้องจอง

2. ครูให้เด็กคิดท่าทางประกอบคำคล้องจองที่ครูอ่านให้ฟังจากในหนังสือ
3. ให้เด็กแต่ละคนทำท่าทางประกอบคำคล้องจอง

ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันท่องจำคำคล้องจอง “หยคน้ำพาเที่ยว”

หยคน้ำพาเที่ยว

หยคน้ำพาเที่ยว

เพื่อนแก้วเพื่อนขวัญ

เที่ยวป่าด้วยกัน

สุขสันต์เปรมปรีดิ์

หยคน้ำพาเที่ยว

ที่ในป่าใหญ่

เพื่อน เพื่อน เห็นไหม

ป่าใหญ่สวยครัน ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือนิทานเรื่องหยคน้ำพาเที่ยว
2. คำคล้องจองจากนิทาน

การประเมินผล

1. สังเกตการท่องคำคล้องจอง
2. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม

วันที่ 4 เวลา 10.00 – 10.00 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กร่วมสนทนาและตอบคำถามได้
2. เพื่อให้เด็กกล้าแสดงออก

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “หยคน้ำพาเที่ยว”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ เด็กดูภาพจากหนังสือนิทานเรื่อง “หยคน้ำพาเที่ยว”

- ขั้นสอน
1. ครูเล่านิทานเรื่อง “หยคน้ำพาเที่ยว” สนทนาเพิ่มเติมจากเรื่องในนิทาน
  2. ครูตกลงกับเด็กในการแสดงบทบาทสมมุติ เช่น
    - ครูบอกไปเที่ยวน้ำตก ให้เด็กทำท่าทางเล่นน้ำตก
    - ครูบอกไปเที่ยวลำธาร ให้เด็กทำท่าทางเป็นปลาว่ายน้ำ
    - ครูบอกไปเที่ยวป่าใหญ่ ให้เด็กแสดงเป็นสัตว์ป่าต่างๆ

ขั้นสรุป ครูและเด็กร่วมกันท่องจำคำคล้องจองในเรื่อง “หยคน้ำพาเที่ยว”

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่องหยคน้ำพาเที่ยว

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงบทบาทสมมุติ
3. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม

วันที่ 5 เวลา 10.00 – 10.00 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กปฏิบัติตนในการดูแลต้นไม้ได้
2. เพื่อให้เด็กวาดภาพตามความคิดเห็นของตนเองได้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “หยคน้ำพาเที่ยว”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ ครูนำภาพจากเรื่องในนิทานมาขอให้เด็กดู และวางเรียงกัน ให้เด็กบอกว่า เป็นภาพอะไร

ขั้นสอน 1. ครูและเด็กร่วมกันสนทนาจากภาพที่ครูนำมาคิดให้ดูในกระดานแม่เหล็กที่ละภาพ

2. ครูและเด็กร่วมกันตกลงจะวาดภาพจากเรื่องในนิทาน ที่ตนเองชอบ

ที่สุด 1 ภาพ

3. ให้เด็กวาดภาพประกอบจากเรื่องในนิทาน ตามความคิดของเด็กแต่ละ

คน

ขั้นสรุป ครูและเด็กร่วมกันสรุปเรื่องของป่าไม้ ประโยชน์ และการดูแลป่าไม้

สื่อการเรียนการสอน

1. กระดาษ A 4
2. กระดานแม่เหล็ก
3. สีเทียน
4. นิทานเรื่อง “หยคน้ำพาเที่ยว”

การประเมินผล

1. สังเกตการวาดภาพ
2. สังเกตการร่วมกิจกรรมและการตอบคำถาม

แผนการจัดประสบการณ์การใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 2

เรื่อง ต้นไม้ของเด็กดี

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กรู้จักส่วนประกอบของต้นไม้
2. เพื่อให้เด็กรู้จักหน้าที่ของส่วนประกอบของต้นไม้
3. เพื่อให้เด็กบอกถึงประโยชน์ของต้นไม้
4. เพื่อให้เด็กตระหนักถึงคุณค่าของต้นไม้

สาระที่ควรเรียนรู้

1. ต้นไม้มีส่วนประกอบที่มีหน้าที่แตกต่างกัน ดังนี้
  - ราก มีหน้าที่ดูดน้ำ และแร่ธาตุในดิน
  - ลำต้น มีหน้าที่ลำเลียงอาหาร
  - ใบ มีหน้าที่หายใจ สังเคราะห์แสง และคายน้ำ
  - ดอก มีเกสร ใช้ขยายพันธุ์
  - ผล ใช้ เป็นอาหาร
2. ประโยชน์ของต้นไม้ เช่น
  - ต้นไม้หายใจ(ดูดคาร์บอนไดออกไซด์) ทำให้อากาศบริสุทธิ์
  - ต้นไม้คายน้ำ ทำให้อากาศเย็นสบาย
  - ต้นไม้ช่วยดูดซับน้ำ ทำให้พื้นดินชุ่มฉ่ำ
  - เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์และสิ่งมีชีวิต
  - ใช้สร้างบ้านเรือน และทำของใช้
  - รากไม้ยึดหน้าดิน ไม่ทำให้ดินพังทลาย

ประสบการณ์สำคัญ

เล่านิทานเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี”

กิจกรรมที่ 1 สนทนาจากเรื่องในนิทาน

กิจกรรมที่ 2 สังเกตส่วนประกอบของต้นไม้

กิจกรรมที่ 3 ท่องคำคล้องจองจากเรื่องในนิทาน

กิจกรรมที่ 4 พานักเรียนไปทัศนศึกษานอกห้องเรียน ในสวนป่าของโรงเรียน

กิจกรรมที่ 5 วาดภาพประกอบจากเรื่องในนิทาน

วันที่ 1 เวลา 10.00 – 10.30 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กร่วมสนทนาจากการฟังนิทานได้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ ครูเปิดเพลง “ต้นไม้ใหญ่” ให้เด็กฟัง

- ขั้นสอน
1. ครูเล่านิทานเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี” แล้วสนทนาเนื้อเรื่องในนิทาน
  2. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “ต้นไม้ใหญ่”
  3. ให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง

ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันสรุปเนื้อหาตามนิทาน

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. เพลง “ต้นไม้ใหญ่”
2. นิทานเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี”
3. เทปเพลง

ประเมินผล

1. สังเกตการร่วมทำกิจกรรม
2. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม

เพลง “ต้นไม้ใหญ่” (พีระพล ชนะพานิช)

ฉันมีประโยชน์	ไปรดอย่ารังแกฉัน
อย่ามาคิดตัดฟันกันเลย	ฉันมีประโยชน์
ไปรดอย่ารังแกฉัน	อย่ามาคิดตัดฟันกันเลย
มาเป็นเพื่อนกันดีกว่า	ต้นไม้ใหญ่
แม่บ้านคือใบ	ช่วยกันปรุงอาหาร
รอคอยคุณน้ำทำงาน	สนุกสนาน เลี้ยงกิ่ง ก้าน ใบ
ฉันนี้มีคุณค่า	คนและสัตว์พึ่งพาอาศัย
เก็บกินดอกผลเพลินใจ	เป็นสุขสบายได้ร่มเงา

วันที่ 2 เวลา 10.00 – 10.30 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กบอกถึงส่วนประกอบของต้นไม้ได้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ ครูให้เด็กสังเกตต้นไม้ในกระถางที่ครูนำมาแสดงในชั้นเรียน

ขั้นสอน 1. เด็กและครูสนทนาถึงส่วนประกอบของต้นไม้ โดยใช้คำถาม

- เด็ก ๆ มองเห็นส่วนประกอบใดบ้างจากการสังเกตต้นไม้ ?
- มีส่วนประกอบอื่น ๆ มองเห็นอีกหรือไม่ ? (มีรากอยู่ในดิน)
- ส่วนประกอบใด มีหน้าที่อย่างไรบ้าง ?

2. ครูเล่านิทานเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี”

ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันสรุป ชื่อ และหน้าที่ของส่วนประกอบของต้นไม้

สื่อการเรียนการสอน

1. ต้นไม้
2. นิทานเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี”

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม

วันที่ 3 เวลา 10.00 – 10.30 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กแสดงท่าทางประกอบคำคล้องจองได้
2. เพื่อให้เด็กบอกถึงประโยชน์ของต้นไม้ได้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ ครูและเด็กร่วมกันท่องคำคล้องจองในนิทาน “ต้นไม้ของเด็กดี”

ขั้นสอน 1. ให้เด็กคิดท่าทางประกอบคำคล้องจองที่ครูอ่านให้ฟังจากในหนังสือ

นิทาน “ต้นไม้ของเด็กดี”

2. เด็กและครูช่วยกันบอกถึงประโยชน์ของต้นไม้จากคำคล้องจอง

3. ครูบอกให้เด็กบอกถึงประโยชน์ของต้นไม้ นอกจากที่มีในคำคล้องจอง

ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันท่องจำคำคล้องจอง “ต้นไม้ของเด็กดี” พร้อมแสดง

ท่าทางประกอบ

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือนิทานเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี”
2. คำคล้องจองจากนิทานเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี”

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการท่องคำคล้องจองและการทำท่าทางประกอบ

ต้นไม้ของเด็กดี (ฉวีรา แก้วงาม)

เด็กดีขึ้นขอบ	ฉันตอบความดี
ออกดอกเต็มที	มีผลน่ากิน
เด็กดีพักผ่อน	ได้ต้นไม้หนา
ลมพัดโชยมา	อากาศดีดี
เด็กดีสดใส	ร่วมไปตลอดพิช
ต้นไม้พิชิต	กวันพิชหมดไป

วันที่ 4 เวลา 10.00 – 10.30 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กรู้จักสังเกตและตอบคำถามได้
2. เพื่อให้เด็กบอกชื่อต้นไม้จากการสำรวจได้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ ครูนำผลไม้จำลอง เช่น เงาะ มังคุด มะม่วง ชมพู เป็นต้น ให้เด็กดู แล้วให้เด็กบอกชื่อผลไม้ที่ครูนำมา

- ขั้นสอน
1. ครูให้เด็กอาสาสมัครมาบอกชื่อผลไม้คนละ 1 อย่าง
  2. ครูตกลงกับเด็กจะไปสำรวจต้นไม้บริเวณโรงเรียนว่ามีต้นไม้อะไรบ้างที่

เด็กรู้จัก

3. เด็กและครูร่วมกันไปสำรวจต้นไม้บริเวณโรงเรียนเป็นรายกลุ่ม กลุ่มละ

5 คน

- ขั้นสรุป
1. ครูเล่านิทานเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี” และร่วมสรุปเนื้อเรื่องจากนิทาน
  2. เด็กและครูช่วยกันสรุปผลของการได้สำรวจต้นไม้ในโรงเรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. ผลไม้จำลอง
2. นิทานเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี”
3. ต้นไม้บริเวณโรงเรียน
4. แบบสำรวจต้นไม้
5. สีเมจิก, สีเทียน

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
3. สังเกตการร่วมทำงานกลุ่ม

วันที่ 5 เวลา 10.00 – 10.30 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กบอกชื่อส่วนประกอบของต้นไม้ได้
2. เพื่อให้เด็กดูแลต้นไม้ได้อย่างถูกวิธี

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ ครูให้เด็กดูภาพประกอบในเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี” ทีละภาพ

- ขั้นสอน
1. ครูและเด็กร่วมกันอ่านหนังสือนิทานเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี” จบเรื่อง
  2. ครูสนทนาเพิ่มเติมจากเรื่องในนิทาน
  3. ครูและเด็กร่วมกันตกลงเกี่ยวกับการวาดภาพที่ตนเองชอบจากนิทาน

เรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี”

4. เด็กร่วมกันวาดภาพตามความชอบของตนเองคนละ 1 ภาพ

5. เด็กนำผลงานของตนเองมาเล่าให้เพื่อน ๆ ฟัง

ขั้นสรุป ครูและเด็กร่วมกันบอกถึงหน้าที่ของส่วนประกอบของต้นไม้ และ

ประโยชน์ของต้นไม้

สื่อการเรียนการสอน

1. นิทานเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี”
2. กระดาษ A 4
3. สีเทียน

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม

แผนการจัดประสบการณ์การใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 3

เรื่อง ผีงน้อย

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กรู้จักประโยชน์ของสัตว์บางชนิดที่ทำให้ป่าอุดมสมบูรณ์ได้
2. เพื่อให้เด็กรู้จักวิธีดูแลต้นไม้ และรักษาต้นไม้
3. เพื่อให้เด็กตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ป่าไม้
4. เพื่อให้เด็กปฏิบัติตนในการดูแลและรักษาต้นไม้ได้อย่างถูกวิธี

สาระที่ควรเรียนรู้

ต้นไม้เป็นสิ่งมีชีวิต มีประโยชน์ต่อคน สัตว์ และสิ่งต่าง ๆ ป่าจะอุดมสมบูรณ์อยู่ได้ต้องมีสัตว์ป่า สัตว์ป่าจะมีชีวิตอยู่ได้ก็ต้องมีป่า ป่ามีต้นไม้อยู่เสมอ เพราะมีสัตว์กินพืชเป็นอาหาร จะนำเมล็ดไปทิ้งที่ต่าง ๆ ผีงเป็นสัตว์ที่ช่วยผสมพันธุ์ และขยายพันธุ์ต้นไม้ ให้เป็นป่าที่สมบูรณ์

ประสบการณ์สำคัญ

เล่านิทานเรื่อง “ผีงน้อย”

กิจกรรมที่ 1 สนทนาและตอบคำถามจากเรื่องในนิทาน

กิจกรรมที่ 2 สำรวจไม้ดอกในบริเวณโรงเรียน

กิจกรรมที่ 3 แสดงบทบาทสมมติ

กิจกรรมที่ 4 ท่องคำคล้องจองจากเรื่องในนิทาน

กิจกรรมที่ 5 วาดภาพประกอบจากเรื่องในนิทาน

วันที่ 1 เวลา 10.00 – 10.30 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กรู้จักประโยชน์ของสิ่งที่ช่วยขยายพันธุ์ให้ต้นไม้ได้
2. เพื่อให้เด็กสนทนาและตอบคำถามได้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “ผึ้งน้อย”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ ครูทนายปริศนาคำทาย อะไรเอ่ย แสนขยัน ทุก ๆ วัน บินหาน้ำหวาน นำไปบ้านคือรวงรัง

ขั้นสอน

1. ครูนำหนังสือนิทานเรื่อง “ผึ้งน้อย” ให้เด็กดูภาพแล้วสนทนาจากภาพปก
2. ครูเล่านิทานเรื่อง “ผึ้งน้อย” และสนทนาจากเนื้อเรื่องในนิทาน แล้วใช้คำถามกับเด็ก ดังนี้

- ผึ้งน้อยบินไปที่ไหน ?
- ผึ้งน้อยบินไปเห็นอะไรบ้าง ?
- เด็ก ๆ เคยเห็นผึ้งหรือไม่ ?
- เด็ก ๆ คิดว่าทำไมผึ้งชอบดอมที่ดอกไม้

3. ร่วมกันร้องเพลง “หมู่แมลง”

ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันสรุปเนื้อหาในนิทาน

สื่อการเรียนการสอน

1. นิทานเรื่อง “ผึ้งน้อย”
2. ปริศนาคำทาย
3. เพลง “หมู่แมลง”

ประเมินผล

1. สังเกตการร่วมทำกิจกรรม
2. สังเกตการณ์สนทนาและการตอบคำถาม

เพลง “หมู่แมลง” (ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

หมู่แมลงบินมาเป็นหมู่	บ้างก็บินเป็นคู่
พากันผกผันบินไป	เอ๊ะ เอ๊ะ ดอกอะไร
สีแดงสดใส	สวยงามน่าดู
โฉบไปกินน้ำหวานทันที	อย่ามัวรอรีรับบินต่อไป

วันที่ 2 เวลา 10.00 – 10.30 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ได้รู้จักชื่อดอกไม้ รูปทรง ลักษณะ และขนาดของดอกไม้ที่พบได้
2. เพื่อให้ได้ร่วมกิจกรรมอย่างสนุกสนาน

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “ผึ้งน้อย”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ เด็กและครูสนทนาเกี่ยวกับดอกไม้ชนิดต่าง ๆ เช่น เฟื่องฟ้า พวงชมพู ดอกเข็ม ดอกชบา ดอกโป๊ยเซียน ให้เด็กสังเกตความแตกต่างของดอกไม้ที่เห็น

ขั้นสอน 1. เด็กและครูตั้งข้อดกลงร่วมกันในการไปทัศนศึกษาสวนสาธารณะที่มีการปลูกดอกไม้(ใกล้โรงเรียน)

2. เมื่อไปถึงสถานที่ ทำกิจกรรม ครูแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม ให้วิทยากรประจำสวนไปชมสวนสลับกันที่ละกลุ่ม

3. เด็กและครูร่วมกันบอกชื่อดอกไม้ที่พบเห็นจากในสวน

ขั้นสรุป 1. เด็กและครูร่วมกันสนทนาจากการที่ได้ไปดูดอกไม้ชนิดต่าง ๆ

2. ฟังนิทานเรื่อง “ผึ้งน้อย”

สื่อการเรียนการสอน

1. ดอกไม้ ของจริง
2. สวนสาธารณะใกล้โรงเรียน
3. นิทานเรื่อง “ผึ้งน้อย”

การประเมินผล

1. สังเกตความแตกต่างของดอกไม้
2. สังเกตการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
3. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม

วันที่ 3 เวลา 10.00 – 10.30 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กร่วมกิจกรรมอย่างสนุกสนาน
2. เพื่อให้เด็กฟังและตอบคำถามได้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “ผีน้อย”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ ครูนำที่คาดศีรษะผีน้อยมาคาดศีรษะ และให้เด็กอาสาสมัคร 5 คน มาสวมที่คาดศีรษะรูปผี แล้วทำท่าทางเป็นผีให้เพื่อน ๆ ดู

ขั้นสอน 1. ครูสนทนากับเด็ก แล้วถามความคิดเห็นของเด็กว่าจะเป็นผีหรือดอกไม้
2. ครูแบ่งเด็กเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผี คาดศีรษะรูปผี ทำท่าทางบินไปรอบ ๆ บริเวณห้อง ตามที่ตกลงกันได้ อีกกลุ่มเป็นดอกไม้ สวมที่คาดศีรษะเป็นดอกไม้ชนิดต่าง ๆ แล้วนั่งลง

3. ครูให้เด็กทำท่าทางตามที่ครูบรรยาย เช่น
  - ผีบินไปชมดอกไม้
  - ผีผสมเกสรดอกไม้
  - ผีบินกลับรัง

ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันอ่านหนังสือนิทานเรื่อง “ผีน้อย” และสนทนาจากเนื้อเรื่องในนิทานเพิ่มเติม

สื่อการเรียนการสอน

1. ที่คาดศีรษะรูปผี และรูปดอกไม้
2. นิทานเรื่อง “ผีน้อย”

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม

วันที่ 4 เวลา 10.00 – 10.30 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กร่วมบอกถึงความแตกต่างจากการได้สัมผัสได้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “ผึ่งน้อย”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ ครูนำดอกไม้ที่มีกลิ่นหอมห่อผ้าเช็ดหน้าไม่ให้มองเห็น แล้วให้เด็กทายว่าเป็นกลิ่นดอกไม้อะไร หลังจากนั้นจึงเปิดให้เด็กดู

- ขั้นสอน
1. ครูและเด็กสนทนาเรื่องจากนิทาน “ผึ่งน้อย” และเปรียบเทียบกลิ่นของดอกไม้ 2 ชนิดที่ครูนำมาให้เด็กดม ที่มีชื่อ กลิ่น รูปร่าง ขนาด และผิวสัมผัส ต่างกัน
  2. ครูตกลงกับเด็กในการทำท่าทางประกอบคำคล้องจองจากเรื่องในนิทาน
  3. เด็กและครูท่องคำคล้องจอง และทำท่าทางประกอบตามความคิดของแต่ละคน

ละคน

ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมสนทนาจากเนื้อหาของคำคล้องจองเพิ่มเติม

สื่อการเรียนการสอน

1. นิทานเรื่อง “ผึ่งน้อย”
2. คำคล้องจอง
3. ดอกไม้

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม

คำคล้องจอง (ณัฐรา แก้วงาม)

ผึ่งน้อยบินไป	ดอกไม้บานา
เด็กคีน้าพา	ผึ่งน้อยสนใจ
ผึ่งน้อยบินไป	สุขใจเหลือล้น
จะช่วยทำตน	ให้เหมือนเด็กดี

วันที่ 5 เวลา 10.00 – 10.30 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเองได้
2. เพื่อให้เด็กปฏิบัติตนในการดูแลต้นไม้ได้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “ผึ่งน้อย”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ ครูนำภาพจากเรื่องในนิทาน “ผึ่งน้อย” มาคิดทีละภาพในกระดานแม่เหล็ก แล้วสนทนากับเด็ก

- ขั้นสอน
1. ครูนำภาพมาคิดที่กระดานแม่เหล็ก แล้วให้เด็กท่องคำคล้องจองตามภาพจากหนังสือนิทาน “ผึ่งน้อย”
  2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาตามภาพแล้วถามความคิดเห็นว่าใครชอบภาพใดมากที่สุดในเรื่อง “ผึ่งน้อย” เพราะอะไร แล้วให้เลือกภาพจากเรื่องในนิทาน คนละ 1 ภาพ
  3. เด็กวาดภาพตามความคิดของตนเองที่ชอบ แล้วนำมาให้ครูและเพื่อน ๆ

ดู

ขั้นสรุป เด็กและครูนำภาพที่วาดเสร็จแล้วให้เพื่อน ๆ ดูผลงาน และร่วมกันสนทนา
สื่อการเรียนการสอน

1. นิทานเรื่อง “ผึ่งน้อย”
2. กระดาษ สี
3. กระดานแม่เหล็ก และรูปภาพ
4. ภาพวาดของเด็ก

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
3. สังเกตการวาดภาพ และผลงานของเด็ก

แผนการจัดประสบการณ์การใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 4

เรื่อง ป่าไม้ของเรา

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กรู้จักโทษของการตัดไม้ทำลายป่า
2. เพื่อให้เด็กตระหนักถึงประโยชน์ของป่าไม้
3. เพื่อให้เด็กรู้จักวิธีการอนุรักษ์ป่าไม้

สาระที่ควรเรียนรู้

โทษของการตัดไม้ทำลายป่า คือ ดินโคลนถล่มเมื่อเกิดฝนตกหนัก อากาศร้อนและแห้งแล้ง สัตว์ป่าไม่มีที่อยู่อาศัย สิ่งมีชีวิตขาดอาหารจากพืช อากาศเป็นพิษ เราสามารถช่วยกันอนุรักษ์ป่าไม้ได้โดยไม่ตัดไม้ทำลายป่า ไม่เผาป่า ถ้าจำเป็นต้องใช้ไม้ต้องปลูกป่าทดแทน

ประสบการณ์สำคัญ

เล่านิทานเรื่อง “ป่าไม้ของเรา”

กิจกรรมที่ 1 สนทนาและตอบคำถามจากเรื่องในนิทาน

กิจกรรมที่ 2 ร้องเพลง

กิจกรรมที่ 3 ท่องคำคล้องจองจากเรื่องในนิทาน

กิจกรรมที่ 4 แสดงบทบาทสมมุติ

กิจกรรมที่ 5 วาดภาพประกอบจากเรื่องในนิทาน

วันที่ 1 เวลา 10.00 – 10.30 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กรู้จักโทษของการทำลายป่าไม้
2. เพื่อให้เด็กร่วมสนทนาและตอบคำถามได้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “ป่าไม้ของเรา”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ ครูแสดงภาพน้ำท่วม ภาพความแห้งแล้ง ภาพป่าไม้ถูกทำลาย ให้เด็กดู และร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับภาพ

- ขั้นสอน
1. ครูเล่านิทานเรื่อง “ป่าไม้ของเรา” ให้เด็กฟัง แล้วตอบคำถาม
    - ถ้าเราตัดไม้ทำลายป่ามาก ๆ จะเกิดอะไรขึ้น ?
    - ถ้าเด็ก ๆ เห็นไฟไหม้ป่าจะทำอย่างไร ?
    - ถ้าเด็ก ๆ เป็นชาวบ้านจะตัดไม้ทำลายป่ามาก ๆ หรือไม่ ?
    - ถ้าไม่มีต้นไม้เลย เด็ก ๆ คิดว่าจะเกิดอะไรขึ้น ?
  2. เด็กและครูช่วยกันบอกโทษของการตัดไม้ทำลายป่า และวิธีการอนุรักษ์ป่าไม้

ป่าไม้

ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันสนทนาถึงโทษจากการทำลายป่าไม้ และร่วมกันร้องเพลง “ป่าไม้แสนสวย”

สื่อการเรียนการสอน

1. นิทานเรื่อง “ป่าไม้ของเรา”
2. เพลง “ป่าไม้แสนสวย”
3. ภาพน้ำท่วม ภาพความแห้งแล้ง และ ภาพป่าไม้ถูกทำลาย

ประเมินผล

1. สังเกตการร่วมทำกิจกรรม
2. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม

เพลง “ป่าไม้แสนสวย” (ฉวีรา แก้วงาม)

ป่าไม้แสนสวย	ต้องช่วยรักษา
อย่าทำลายป่า	คุณค่ามากมี
ดิน น้ำ พืช สัตว์	ผูกมัดโลกนี้
ร่วมเย็นทุกที่	อยู่ดีสุขสบาย

วันที่ 2 เวลา 10.00 – 10.30 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กร่วมสนทนาและตอบคำถามได้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “ป่าไม้ของเรา”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

- ขั้นนำ** เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “ป่าไม้แสนสวย” แล้วสนทนาจากเนื้อเพลง
ร่วมกัน
- ขั้นสอน**
1. ครูนำหนังสือนิทานเรื่อง “ป่าไม้ของเรา” มาเล่าให้เด็กฟัง แล้วสนทนาจากเนื้อเรื่องที่เล่า
  2. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “ป่าไม้แสนสวย” และทำท่าทางประกอบเพลง

ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นจากเรื่องในนิทาน

สื่อการเรียนการสอน

1. นิทานเรื่อง “ป่าไม้ของเรา”
2. เพลง “ป่าไม้แสนสวย”

การประเมินผล

1. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
2. สังเกตการร่วมร้องเพลงและการทำท่าทางประกอบเพลง

วันที่ 3 เวลา 10.00 – 10.30 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ได้มีส่วนร่วมสนทนาและตอบคำถามได้
2. เพื่อให้เด็กเกิดความสุขสนาน

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “ป่าไม้ของเรา”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ ครูนำคำคล้องจองจากหนังสือนิทานเรื่อง “ป่าไม้ของเรา” มาให้เด็กพูดตามทีละวรรค และร่วมสนทนาร่วมกัน

ขั้นสอน 1. ครูเปิดหนังสือที่ละหน้า แล้วอ่านคำคล้องจองจากหนังสือให้เด็กพูดตามจนจำได้ดี

2. เด็กและครูร่วมกันคิดทำทางประกอบคำคล้องจอง แล้วทำทำทาง

ประกอบ

3. เด็กและครูร่วมกันทำทำทางประกอบคำคล้องจอง และครูสนทนาเพิ่มเติมจากที่เด็กพูดคำคล้องจอง

ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นจากการที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน

สื่อการเรียนการสอน

1. คำคล้องจอง
2. นิทานเรื่อง “ป่าไม้ของเรา”

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการสนทนาและการแสดงความคิดเห็น

วันที่ 4 เวลา 10.00 – 10.30 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กบอกถึงวิธีการอนุรักษ์ป่าไม้ได้
2. เพื่อให้เด็กร่วมแสดงบทบาทสมมุติได้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “ป่าไม้ของเรา”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ ครูนำอุปกรณ์ของจำลอง เช่น เลื่อย กิ่งไม้ มีดตัดไม้ ให้เด็กดู แล้วสนทนาถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่นำมา

ขั้นสอน 1. ครูตกลงกับเด็กว่าจะแสดงบทบาทสมมุติเรื่องการตัดไม้ โดยขออาสาสมัครเป็นต้นไม้ 5 คน เป็นคนตัดไม้ 3 คน เป็นนักอนุรักษ์ป่าไม้ 5 คน โดยแสดง ดังนี้

- คนที่เป็นต้นไม้ ถือกิ่งไม้ด้วยท่าทางขี้นข้าง นั่งข้าง สมมุติเป็นต้นไม้

ในป่า

- คนตัดต้นไม้เข้าไปในป่า เอาเครื่องมือมาตัดทำลายต้นไม้ล้ม
- นักอนุรักษ์ป่าไม้เดินในป่า เห็นต้นไม้ถูกตัดไป ร้องให้ กลับมา

เพื่อน ๆ ไปปลูกต้นไม้กันใหม่

2. เด็กแสดงบทบาทตามที่ตกลงกันไว้ และแสดงท่าทางประกอบตามที่ครู

บรรยายตามข้อตกลง

3. เด็กเก็บอุปกรณ์มาคืนครูและร่วมกันจัดห้องเรียนให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมสนทนาจากการแสดงบทบาทสมมุติ และแสดงความคิดเห็นจากนิทานเรื่อง “ป่าไม้ของเรา”

คิดเห็นจากนิทานเรื่อง “ป่าไม้ของเรา”

สื่อการเรียนการสอน

1. เลื่อย กิ่งไม้ มีดตัดไม้ (ของจริงและของจำลอง)
2. อุปกรณ์การปลูกต้นไม้ เช่น ที่รดน้ำต้นไม้ พลั่วพรวนดิน ปุ๋ย เป็นต้น
3. นิทานเรื่อง “ป่าไม้ของเรา”

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
3. สังเกตการแสดงบทบาทสมมุติ

วันที่ 5 เวลา 10.00 – 10.30 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กร่วมแสดงความคิดเห็นจากผลงานภาพวาดได้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “ป่าไม้ของเรา”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ ครูเล่านิทานเรื่อง “ป่าไม้ของเรา” แล้วร่วมสนทนากับเด็กถึงเนื้อหาจาก

นิทาน

- ขั้นสอน
1. ครูเปิดหนังสือที่ละหน้า ถามความรู้สึกของเด็กว่าชอบไหม เพราะอะไร
  2. เด็กและครูร่วมกันตกลงว่าจะวาดภาพจากที่ตนเองชอบที่สุด 1 ภาพ
  3. เด็กวาดภาพจากเรื่องในนิทาน นำผลงานมาส่งครู และเสนอผลงานให้

เพื่อน ๆ ดู

ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันสนทนาถึงความรู้สึกจากผลงาน และแสดงความคิดเห็น

เพิ่มเติม

สื่อการเรียนการสอน

1. นิทานเรื่อง “ป่าไม้ของเรา”
2. กระดาษ สีเทียน
3. ผลงานภาพวาดของเด็ก

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
3. สังเกตการวาดภาพ และผลงานของเด็ก

แผนการจัดประสบการณ์การใช้ชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ 5

เรื่อง คุณลุงนักปลูกต้นไม้

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กรู้จักสิ่งที่ต้นไม้ต้องการในการเจริญเติบโต
2. เพื่อให้เด็กรู้จักวิธีการดูแลรักษาต้นไม้
3. เพื่อให้เด็กรู้จักปฏิบัติตนในการดูแลรักษาต้นไม้อย่างถูกวิธี

สาระที่ควรเรียนรู้

ต้นไม้ต้องการดิน น้ำ อากาศ แสงแดด ในการเจริญเติบโต เราสามารถดูแลรักษาต้นไม้ โดยการรดน้ำ พรวนดิน ใส่ปุ๋ย และถอนหญ้า

ประสบการณ์สำคัญ

เล่านิทานเรื่อง “คุณลุงนักปลูกต้นไม้”

กิจกรรมที่ 1 สนทนาและตอบคำถามจากเรื่องในนิทาน

กิจกรรมที่ 2 เชิญวิทยากรให้ความรู้ และศึกษา โรงเพาะชำของโรงเรียน

กิจกรรมที่ 3 ท่องคำคล้องจองจากเรื่องในนิทาน

กิจกรรมที่ 4 แสดงบทบาทสมมุติการปลูกต้นไม้

กิจกรรมที่ 5 วาดภาพประกอบจากเรื่องในนิทาน

วันที่ 1 เวลา 10.00 – 10.30 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กบอกชื่ออุปกรณ์ที่ใช้ปลูกต้นไม้ได้
2. เพื่อให้เด็กร่วมสนทนาและตอบคำถามได้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “คุณลุงนักปลูกต้นไม้”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ ครูนำของจริงที่เป็นอุปกรณ์ในการปลูกต้นไม้มาให้เด็กบอกชื่อ เช่น กระถางต้นไม้ เมล็ดพืช ดิน ไม้ต้นเล็ก ๆ ดิน ที่รดน้ำต้นไม้ น้ำ ปุ๋ย เป็นต้น

ขั้นสอน 1. ครูเล่านิทานเรื่อง “คุณลุงนักปลูกต้นไม้” แล้วสนทนากับเด็กจากเรื่องที่ครูเล่า แล้วใช้คำถาม เช่น

- คุณลุงชอบทำอะไร ?
- คุณลุงดูแลต้นไม้อย่างไร ?
- ทำไมเด็ก ๆ จึงชอบไปบ้านคุณลุง ?
- ถ้าเป็นเด็ก ๆ ไปเที่ยวบ้านคุณลุง แล้วจะช่วยคุณลุงทำอะไรบ้าง ?

2. เด็กและครูช่วยกันสนทนาเพิ่มเติมถึงการปลูกต้นไม้ และการดูแลต้นไม้

ขั้นสรุป เด็กและครูดูภาพจากหนังสือนิทานเรื่อง “คุณลุงนักปลูกต้นไม้” และแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

สื่อการเรียนการสอน

1. นิทานเรื่อง “ป่าไม้ของเรา”
2. ดิน ไม้ต้นเล็ก ๆ
3. เมล็ดพืช เช่น ทุเรียน ขนุน ฯลฯ
4. พลั่ว ที่รดน้ำต้นไม้ น้ำ ปุ๋ย ฯลฯ

ประเมินผล

1. สังเกตการร่วมทำกิจกรรม
2. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม

วันที่ 2 เวลา 10.00 – 10.30 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กปฏิบัติตนในการดูแลต้นไม้ได้
2. เพื่อให้เด็กร่วมสนทนาและตอบคำถามได้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “คุณลุงนักปลูกต้นไม้”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ เด็กดูภาพการปลูกต้นไม้ แล้วสนทนาเกี่ยวกับภาพ

- ขั้นสอน
1. ครูถามคำถามกับเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่จำเป็นต้องใช้ในการปลูกต้นไม้ และสรุปถึงสิ่งที่ต้นไม้ต้องการ คือ ดิน น้ำ อากาศ แสงแดด
  2. เด็กและครูช่วยกันบอกถึงสิ่งที่ต้นไม้ต้องการในการเจริญเติบโต
  3. ครูพาเด็กไปพบวิทยากร(ผู้ดูแลต้นไม้ในบริเวณโรงเรียน) เพื่อชมการ

สาธิตการดูแลต้นไม้ที่ถูกวิธี

ขั้นสรุป เด็กและครูช่วยกันทำกิจกรรมการดูแลรักษาต้นไม้ในโรงเรียน เช่น การรดน้ำ พรวนดิน และถอนหญ้า เป็นต้น

สื่อการเรียนการสอน

1. ภาพการปลูกต้นไม้
2. อุปกรณ์ในการดูแลรักษาต้นไม้ เช่น ที่รดน้ำ พลั่ว จอบ เป็นต้น
3. นิทานเรื่อง “คุณลุงนักปลูกต้นไม้”
4. วิทยากร(ผู้ดูแลต้นไม้ในโรงเรียน)

การประเมินผล

1. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
2. สังเกตการทำกิจกรรมการดูแลต้นไม้

วันที่ 3 เวลา 10.00 – 10.30 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กบอกถึงขั้นตอนในการปลูกต้นไม้อย่างง่าย ๆ ได้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “คุณลุงนักปลูกต้นไม้”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ ครูนำต้นกล้าของไม้ มาให้เด็กดู และให้บอกชื่อของต้นไม้

ขั้นสอน 1. ครูสนทนากับเด็ก แล้วเล่านิทานเรื่อง “คุณลุงนักปลูกต้นไม้”

2. เด็กและครูร่วมกันตกลงจะไปปลูกต้นไม้ดอกไม้ประดับในบริเวณที่

จัดเตรียมไว้ โดยตกลงกับวิทยากรผู้ดูแลต้นไม้ช่วยแนะนำการปลูกที่ถูกต้องวิธี

3. เด็กร่วมกันปลูกต้นไม้คนละ 1 ต้น บริเวณที่ได้จัดเตรียมเอาไว้ โดย

วิทยากรคอยดูแลการปฏิบัติตนในการปลูกต้นไม้ในบริเวณโรงเรียน

4. เด็กช่วยกันรดน้ำ ทำความสะอาดอุปกรณ์ ล้างมือให้สะอาด และเก็บ

อุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย กลับเข้าห้องเรียน

ขั้นสรุป 1. เด็กและครูร่วมสรุปขั้นตอนการปลูกต้นไม้ และถามความรู้สึกของเด็กที่ได้

ได้ปลูกต้นไม้

2. ครูมอบหมายให้เด็กคอยดูแลต้นไม้ของตนเองด้วยการรดน้ำ และสังเกต

ความเจริญเติบโตของต้นไม้ที่ปลูกไว้

สื่อการเรียนการสอน

1. กล้าไม้ดอกไม้ประดับ

2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการปลูกต้นไม้ เช่น พลั่ว จอบ ที่รดน้ำ เป็นต้น

3. นิทานเรื่อง “คุณลุงนักปลูกต้นไม้”

4. วิทยากร(ผู้ดูแลต้นไม้บริเวณ โรงเรียน)

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม

2. สังเกตการสนทนาและการแสดงความคิดเห็น

วันที่ 4 เวลา 10.00 – 10.30 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กบอกถึงความรู้สึกที่ดีต่อต้นไม้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “คุณลุงนักปลูกต้นไม้”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ

1. ครูนำหุ่นคุณลุงมาทักทายกับเด็ก ๆ
2. ครูใช้หุ่นคุณลุงเล่านิทานเรื่อง “คุณลุงนักปลูกต้นไม้” ให้เด็กฟัง

ขั้นสอน

1. ครูใช้หุ่นคุณลุงสนทนากับเด็ก แล้วถามเด็กว่าใครอยากไปบ้านคุณลุง

บ้าง

2. ครูใช้หุ่นคุณลุงตกลงกับเด็กที่จะไปเที่ยว สมมุติบ้านคุณลุงบริเวณสวน

ป่าในโรงเรียน โดยมีข้อตกลงที่เหมาะสม

3. ครูพาเด็กไปเดินบริเวณสวนป่า เลือกต้นไม้ที่ไม่มีอันตรายให้เด็กได้

สัมผัสต้นไม้ โอบกอดต้นไม้

- บอกรักต้นไม้ และถามความรู้สึกว่ารู้สึกอย่างไรจากการได้สัมผัส

ต้นไม้ ถ้าต้นไม้พูดได้ขณะเรากอดต้นไม้ ต้นไม้จะพูดว่าอะไร

- ให้เด็กสมมุติว่าเป็นต้นไม้ แล้วให้เพื่อนมากอด แล้วบอกว่าฉันรัก

ต้นไม้ แล้วให้ต้นไม้ตอบว่าจะพูดอะไร

ขั้นสรุป

ให้เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อต้นไม้ และกลับเข้า

ห้องเรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. หุ่นมีรูปคุณลุง
2. ต้นไม้บริเวณโรงเรียน
3. นิทานเรื่อง “คุณลุงนักปลูกต้นไม้”

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
3. สังเกตการปฏิบัติตนกับการดูแลรักษาต้นไม้

วันที่ 5 เวลา 10.00 – 10.30 น. ชั้นอนุบาลปีที่ 2

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กปฏิบัติตนในการดูแลต้นไม้ได้
2. เพื่อให้เด็กร่วมแสดงความคิดเห็นตามจินตนาการจากผลงานภาพวาดได้

เนื้อหา

นิทานเรื่อง “คุณลุงนักปลูกต้นไม้”

กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นนำ ครูหนังสือนิทานเรื่อง “คุณลุงนักปลูกต้นไม้” ให้เด็กดูภาพ และเล่าเรื่องทีละภาพ

ขั้นสอน 1. ครูกับเด็กสนทนาจากเรื่องในนิทาน แล้วร่วมกันอ่านหนังสือพร้อมกันจนจบเรื่อง และถามเด็ก ๆ ว่าชอบคุณลุงหรือไม่ เพราะเหตุใด

2. ให้เด็กวาดภาพคุณลุงปลูกต้นไม้ ตามความคิดของเด็ก ๆ เมื่อวาดเสร็จแล้วครูสอบถามเรื่องราวที่เด็กวาด และจดบันทึกไว้

3. เด็กร่วมกันเสนอผลงานจากภาพวาด และร่วมกันรับฟัง และชื่นชมผลงาน

ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันสนทนา และให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมในการช่วยดูแลต้นไม้ เพื่อนำไปปฏิบัติต่อไป

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือนิทานเรื่อง “คุณลุงนักปลูกต้นไม้”
2. กระดาษ สี
3. ผลงานภาพวาดของเด็ก
4. ต้นไม้บริเวณโรงเรียน

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการสนทนาและการแสดงความคิดเห็น
3. สังเกตการวาดภาพ และผลงานของเด็ก
4. สังเกตพฤติกรรมในการปฏิบัติตนในการดูแลต้นไม้

ภาคผนวก ค

แบบสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

คู่มือแบบสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

แบบสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยนี้ ใช้สำหรับสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 คู่มือนี้ช่วยให้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ในแบบสังเกตไปในทิศทางเดียวกัน และช่วยให้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ได้ประเมินพฤติกรรมออกมาเป็นตัวเลข โดยมีหลักเกณฑ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันด้วย **ลักษณะทั่วไปของแบบสังเกตพฤติกรรม**

แบบสังเกตพฤติกรรมมีลักษณะเป็นตารางบันทึกระดับของพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่

ข้อที่ 1 การไม่ทิ้งขยะบริเวณต้นไม้

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้	
ไม่เคยทิ้งเลย	= 2
มีทิ้งบ้าง	= 1
ทิ้งเสมอ(เกิน 3 ครั้ง)	= 0

ข้อที่ 2 การเก็บสิ่งสกปรกและถอนวัชพืชออกจากบริเวณที่ปลูกต้นไม้(เศษขยะก้อนอิฐ และ ก้อนหิน)

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้	
ช่วยครูเก็บเป็นประจำ	= 2
ช่วยบ้างเป็นบางครั้ง	= 1
ไม่เคยช่วย	= 0

ข้อที่ 3 การรดน้ำต้นไม้

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้	
รดน้ำต้นไม้เป็นประจำ	= 2
รดน้ำต้นไม้เป็นบางครั้ง	= 1
ไม่เคยรดเลย	= 0

ข้อที่ 4 การไม่ทำลายต้นไม้(เด็ดดอกไม้ ใบไม้ ขูดขีด และห้อยโหนต้นไม้)

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้	
ไม่เคยเด็ดดอกไม้	= 2
เด็ดเป็นบางครั้ง	= 1
เด็ดเป็นประจำ(เกิน 3 ครั้ง)	= 0

ข้อที่ 5 การดักเตือนหรือแนะนำเพื่อนอย่างสุภาพ ไม่ให้ทำลายต้นไม้

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

รู้จักพูดดักเตือน = 2

ดูเฉย ๆ ไม่พูด = 1

ไม่สนใจ = 0

กำหนดเวลาการสังเกตพฤติกรรม

การสังเกตพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยนี้ ดำเนินการจำนวน 2 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมก่อนการทดลอง

ครั้งที่ 2 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมหลังการทดลอง

เกณฑ์การให้คะแนนแสดงค่าแต่ละระดับของพฤติกรรม

ระดับ 0 ไม่มีการปฏิบัติตามพฤติกรรมที่สังเกต หรือปฏิบัติตามพฤติกรรมที่สังเกต ถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 50 ของพฤติกรรมที่สังเกตทั้งหมด

ระดับ 1 ปฏิบัติตามพฤติกรรมที่สังเกตถูกต้องตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไปแต่น้อยกว่า ร้อยละ 80 ของพฤติกรรมที่สังเกตทั้งหมด

ระดับ 2 ปฏิบัติตามพฤติกรรมที่สังเกตถูกต้องตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไปของพฤติกรรมที่ สังเกตทั้งหมด

ขั้นตอนการสังเกตพฤติกรรม

1. ศึกษาแบบสังเกตและคู่มือสังเกตพฤติกรรมให้เข้าใจถึงกระบวนการทั้งหมด

2. กำหนดสถานที่ในการเล่นในบริเวณโรงเรียนตอนเช้าก่อนเข้าแถว

เวลา 07.30– 08.00 น.

3. จัดเตรียมอุปกรณ์ที่สังเกตให้เรียบร้อย เช่น แบบสังเกตฯ ดินสอ ปากกา และ เจียนชื่อเด็กที่สังเกตให้เรียบร้อย ผู้วิจัย หรือผู้ช่วยวิจัย ต้องจำชื่อเด็กให้แม่นยำ

4. ดำเนินการสังเกต โคนสังเกตพฤติกรรมของเด็กนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกคน ทุก รายการ และจดบันทึกพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกครั้งที่ได้แสดงออก

ภาคผนวก ง

แบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย
ต่อชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

แบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยต่อชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ ของเด็กปฐมวัย

แบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัยนี้ ประกอบด้วยนิทานคำคล้องจอง จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่

1. นิทานเรื่อง “หยคน้ำพาเที่ยว”
2. นิทานเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี”
3. นิทานเรื่อง “ผึ่งน้อย”
4. นิทานเรื่อง “ป่าไม้ของเรา”
5. นิทานเรื่อง “คุณลุงนักปลูกต้นไม้”

แบบประเมินประกอบด้วยการประเมินค่าของหนังสือ 8 ด้าน มีรายการดังนี้

1. ชอบหนังสือนิทาน
2. นักเรียนฟังนิทานแล้วสนุก
3. รูปภาพในนิทานถูกใจ
4. ชอบคำคล้องจองในนิทาน
5. หยิบหนังสือนิทานมาดูภาพหรืออ่านคำตามภาพ
6. ต้องการให้เล่าเรื่องซ้ำอีก
7. สนใจเรื่องราวในหนังสือนิทาน
8. ทำเสียงฮือฮาเมื่อได้ฟังนิทาน

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

พึงพอใจมาก = 3

พึงพอใจปานกลาง = 2

พึงพอใจน้อย = 1

**แบบบันทึกการประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยต่อชุดหนังสือเพื่อส่งเสริม
การอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย**

ชื่อ - สกุล.....ชั้นอนุบาลที่ 2/3

รายการ	คะแนนความพึงพอใจ														
	หยดน้ำ พาเที่ยว			ต้นไม้ ของเด็กดี			ผึ้งน้อย			ป่าไม้ ของเรา			คุณลุง นักปลูก ต้นไม้		
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1
ชอบหนังสือนิทาน															
นักเรียนฟังแล้วสนุก															
รูปภาพในนิทานถูกใจ															
ชอบคำคล้องจองในนิทาน															
หยิบหนังสือดูภาพหรืออ่านตามภาพ															
ต้องการให้เล่านิทานซ้ำอีก															
ชอบวาดภาพระบายสีในนิทาน															
ทำเสียงชื่อสัตว์เมื่อได้ฟังนิทาน															

ภาคผนวก จ

**แบบประเมินความเหมาะสม
ของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย**

แบบประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

มีการประเมินความเหมาะสม 5 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 ลักษณะรูปเล่ม มีหัวข้อประเมินคุณค่า 7 ข้อ คือ

- ข้อที่ 1 ขนาดและรูปเล่มเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย
- ข้อที่ 2 การจับถือได้สะดวก
- ข้อที่ 3 การเข้าเล่มแข็งแรง
- ข้อที่ 4 ภาพปกมีขนาดใหญ่ สวยงาม ดึงดูดใจให้อยากดู
- ข้อที่ 5 กระดาษพิมพ์มีคุณภาพและทนทาน
- ข้อที่ 6 การจัดภาพและหน้ามีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย
- ข้อที่ 7 ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

ด้านที่ 2 เนื้อเรื่อง มีหัวข้อประเมินคุณค่า 7 ข้อ คือ

- ข้อที่ 1 สนุก น่าอ่าน ชวนติดตาม
- ข้อที่ 2 เรื่องราวเหมาะสมกับความรู้สึกรู้สึกของเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และการเรียนรู้ของเด็ก
- ข้อที่ 3 ส่งเสริม กระตุ้นจินตนาการของเด็กปฐมวัย
- ข้อที่ 4 ส่งเสริมคุณค่าทางจิตใจ อารมณ์
- ข้อที่ 5 เด็กได้ความรู้และความเข้าใจจากนิทานในระดับที่เหมาะสม
- ข้อที่ 6 เนื้อหามีความถูกต้อง ชัดเจน
- ข้อที่ 7 ส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้เหมาะสมกับวัย

ด้านที่ 3 การใช้ภาษา มีหัวข้อประเมินคุณค่า 6 ข้อ คือ

- ข้อที่ 1 ภาษาอ่านง่าย เข้าใจง่ายเป็นภาษาที่เหมาะสมกับการสื่อสารกับเด็กปฐมวัย
- ข้อที่ 2 ภาษามีความสละสลวย อ่านหรือฟังแล้วรื่นหู ไม่สะดุดติดขัด
- ข้อที่ 3 มีคำคล้องจอง คำซ้ำ ชวนให้ติดตาม
- ข้อที่ 4 จังหวะ วรรคตอนของภาษา สั้น กระชับ ถูกต้อง เข้าใจง่าย
- ข้อที่ 5 ภาษาและภาพนำเสนอได้สอดคล้อง เข้ากันได้ดี
- ข้อที่ 6 ภาษาสร้างความสนใจให้เด็กสนใจติดตามเรื่องลำดับถัดไป

ด้านที่ 4 การจัดภาพประกอบ มีหัวข้อประเมินคุณค่า 5 ข้อ คือ

ข้อที่ 1 ภาพประกอบชัดเจน

ข้อที่ 2 ขนาดของภาพมีความเหมาะสมกับหน้าของหนังสือ

ข้อที่ 3 ภาพมีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

ข้อที่ 4 คำอธิบายมีน้อย แต่สื่อความหมายได้เหมาะสม

ข้อที่ 5 ภาพมีสีสัน น่าดู และสามารถอธิบายเรื่องได้

ด้านที่ 5 คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ มีหัวข้อประเมินคุณค่า 5 ข้อ คือ

ข้อที่ 1 เด็กได้รับความเพลิดเพลินบันเทิงใจ

ข้อที่ 2 เด็กได้รับประสบการณ์กว้างขวาง ทราบความเป็นจริงในธรรมชาติรอบตัว

ข้อที่ 3 ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือ

ข้อที่ 4 ปลุกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กปฐมวัย

ข้อที่ 5 ส่งเสริมพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

ระดับคะแนน = +1 หมายถึง มีความเหมาะสม

ระดับคะแนน = 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

ระดับคะแนน = -1 หมายถึง ไม่มีความเหมาะสม

แบบประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย
ด้านลักษณะรูปเล่ม

คุณลักษณะของหนังสือ	คะแนน				
	หยดน้ำ	ต้นไม้	ผึ้งน้อย	ป่าไม้	คุณลุง
1. ขนาดรูปเล่มเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย					
2. การจับถือได้สะดวก					
3. การเข้าเล่มแข็งแรง					
4. ภาพปกมีขนาดใหญ่ สวยงาม ดึงดูดใจให้อยากดู					
5. กระดาษพิมพ์มีคุณภาพและทนทาน					
6. การจัดภาพและหน้ามีความเหมาะสม กับเด็กปฐมวัย					
7. ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย					

แบบประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย
ด้านเนื้อเรื่อง

คุณลักษณะของหนังสือ	คะแนน				
	หยดน้ำ	ต้นไม้	ผึ้งน้อย	ป่าไม้	คุณลุง
1. สนุก น่าอ่าน ชวนติดตาม					
2. เรื่องราวเหมาะสมกับความรู้สึกรู้สึกของเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและการเรียนรู้ของเด็ก					
3. ส่งเสริม กระตุ้นจินตนาการของเด็กปฐมวัย					
4. ส่งเสริมคุณค่าทางจิตใจ อารมณ์					
5. เด็กได้ความรู้ และความเข้าใจจากนิทานในระดับที่เหมาะสม					
6. เนื้อหา มีความถูกต้อง ชัดเจน					
7. ส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้เหมาะสมกับวัย					

แบบประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย
ด้านการใช้ภาษา

คุณลักษณะของหนังสือ	คะแนน				
	หยดน้ำ	ต้นไม้	ผึ้งน้อย	ป่าไม้	คุณลุง
1. ภาษารอง่าย เข้าใจง่าย เป็นภาษาที่เหมาะสมกับการสื่อสารกับเด็กปฐมวัย					
2. ภาษามีความสละสลวย อ่านหรือฟังแล้ว รื่นหู ไม่สะดุดติดขัด					
3. มีคำคล้องจอง คำซ้ำ ชวนให้ติดตาม					
4. จังหวะ วรรคตอนของภาษา สั้น กระชับ ถูกต้อง เข้าใจง่าย					
5. ภาษาและภาพนำเสนอได้สอดคล้อง เข้ากันได้ดี					
6. ภาษาสร้างความสนใจให้เด็กสนใจ ติดตามเรื่อง ลำดับถัดไป					

แบบประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย
ด้านการจัดภาพประกอบ

คุณลักษณะของหนังสือ	คะแนน				
	หยดน้ำ	ต้นไม้	ผึ้งน้อย	ป่าไม้	คุณลุง
1. ภาพประกอบชัดเจน					
2. ขนาดของภาพมีความเหมาะสมกับหน้าของหนังสือ					
3. ภาพมีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง					
4. คำอธิบายมีน้อย แต่สื่อความหมายได้เหมาะสม					
5. ภาพมีสีสัน น่าดู และสามารถอธิบายเรื่องได้					

แบบประเมินความเหมาะสมของชุดหนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย
ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

คุณลักษณะของหนังสือ	คะแนน				
	หยดน้ำ	ต้นไม้	ผึ้งน้อย	ป่าไม้	คุณลุง
1. เด็กได้รับความเพลิดเพลินบันเทิงใจ					
2. เด็กได้รับประสบการณ์กว้างขวาง ทราบความเป็นจริงในธรรมชาติรอบตัว					
3. ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือ					
4. ปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กปฐมวัย					
5. ส่งเสริมพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย					

ตารางภาคผนวกที่ 6 (ต่อ)

คุณลักษณะของหนังสือ	คะแนนความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ										ค่า IOC
	คน ที่	คน ที่	คน ที่	คน ที่	คน ที่	คน ที่	คน ที่	คน ที่	คน ที่	คน ที่	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
5. ภาษาและภาพนำเสนอได้ สอดคล้อง เข้ากัน ได้ดี	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
6. ภาษาสร้างความสนใจให้เด็ก สนใจ ติดตามเรื่อง ลำดับถัดไป	0	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.8
ด้านการจัดภาพประกอบ											
1. ภาพประกอบชัดเจน	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
2. ขนาดของภาพมีความเหมาะสมกับหน้า ของหนังสือ	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
3. ภาพมีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
4. คำอธิบายมีน้อย แต่สื่อความหมายได้ เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
5. ภาพมีสีสัน น้ำดู และสามารถอธิบาย เรื่องได้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ											
1. เด็กได้รับความเพลิดเพลินบันเทิงใจ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
2. เด็กได้รับประสบการณ์กว้างขวาง ทราบความเป็นจริงในธรรมชาติรอบตัว	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
3. ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
4. ปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กปฐมวัย	+1	+1	0	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.8
5. ส่งเสริมพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1

จากตารางภาคผนวกที่ 6 พบว่า หนังสือนิทานเรื่อง “หยดน้ำพาเที่ยว” ผู้เชี่ยวชาญ
ประเมินว่าคุณลักษณะของหนังสือ ส่วนมากมีความเหมาะสม โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.8-1

ตารางภาคผนวกที่ 7 (ต่อ)

คุณลักษณะของหนังสือ	คะแนนความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ										ค่า IOC
	คน ที่	คน ที่	คน ที่	คน ที่	คนที่ 5	คน ที่	คน ที่	คน ที่	คน ที่	คน ที่	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
5. ภาษาและภาพนำเสนอได้ สอดคล้อง เข้ากัน ได้ดี	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
6. ภาษาสร้างความสนใจให้เด็ก สนใจ คิดตามเรื่อง ลำดับถัดไป	0	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.8
ด้านการจัดภาพประกอบ											
1. ภาพประกอบชัดเจน	+1	+1	0	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.8
2. ขนาดของภาพมีความเหมาะสมกับหน้า ของหนังสือ	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
3. ภาพมีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	+1	0	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.8
4. คำอธิบายมีน้อย แต่สื่อความหมายได้ เหมาะสม	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
5. ภาพมีสีสัน น่าดู และสามารถอธิบาย เรื่องได้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ											
1. เด็กได้รับความเพลิดเพลินบันเทิงใจ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
2. เด็กได้รับประสบการณ์กว้างขวาง ทราบความเป็นจริงในธรรมชาติรอบตัว	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
3. ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
4. ปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กปฐมวัย	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
5. ส่งเสริมพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1

จากตารางภาคผนวกที่ 7 พบว่า หนังสือนิทานเรื่อง “ต้นไม้ของเด็กดี” ผู้เชี่ยวชาญ
ประเมินว่าคุณลักษณะของหนังสือ ส่วนมากมีความเหมาะสม มีค่า IOC ระหว่าง 0.8 - 1

ตารางภาคผนวกที่ 8 (ต่อ)

คุณลักษณะของหนังสือ	คะแนนความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ										ค่า IOC
	คน	คน	คน	คน	คนที่	คน	คน	คน	คน	คน	
	ที่	ที่	ที่	ที่	ที่	ที่	ที่	ที่	ที่	ที่	
5. ภาษาและภาพนำเสนอได้สอดคล้อง เข้ากัน ได้ดี	0	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.8
6. ภาษาสร้างความสนใจให้เด็กสนใจ ติดตามเรื่อง ถ้าดับถัดไป	0	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.8
ด้านการจัดภาพประกอบ											
1. ภาพประกอบชัดเจน	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
2. ขนาดของภาพมีความเหมาะสมกับหน้าของหนังสือ	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
3. ภาพมีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	0	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.8
4. คำอธิบายมีน้อย แต่สื่อความหมายได้เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
5. ภาพมีสีสัน น่าดู และสามารถอธิบายเรื่องได้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ											
1. เด็กได้รับความเพลิดเพลินบันเทิงใจ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
2. เด็กได้รับประสบการณ์กว้างขวาง ทราบความเป็นจริงในธรรมชาติรอบตัว	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
3. ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
4. ปลุกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กปฐมวัย	0	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.8
5. ส่งเสริมพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1

จากตารางภาคผนวกที่ 8 พบว่า หนังสือนิทานเรื่อง “ผีน้อย” ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าคุณลักษณะของหนังสือ ส่วนมากมีความเหมาะสม มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8 - 1

ตารางภาคผนวกที่ 9 (ต่อ)

คุณลักษณะของหนังสือ	คะแนนความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ										ค่า IOC
	คน ที่	คน ที่	คน ที่	คน ที่	คนที่ 5	คน ที่	คน ที่	คน ที่	คน ที่	คน ที่	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
5. ภาษาและภาพนำเสนอได้ สอดคล้อง เข้ากันได้ดี	0	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.8
6. ภาษาสร้างความสนใจให้เด็ก สนใจ ติดตามเรื่อง ถ้าดับถัดไป	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
ด้านการจัดภาพประกอบ											
1. ภาพประกอบชัดเจน	+1	0	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.8
2. ขนาดของภาพมีความเหมาะสมกับหน้า ของหนังสือ	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
3. ภาพมีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	+1	+1	0	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.8
4. คำอธิบายมีน้อย แต่สื่อความหมายได้ เหมาะสม	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
5. ภาพมีสีสันสดใส น่าดู และสามารถอธิบาย เรื่องได้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ											
1. เด็กได้รับความเพลิดเพลินบันเทิงใจ	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
2. เด็กได้รับประสบการณ์กว้างขวาง ทราบความเป็นจริงในธรรมชาติรอบตัว	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
3. ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
4. ปลุกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กปฐมวัย	0	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.8
5. ส่งเสริมพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9

จากตารางภาคผนวกที่ 9 พบว่า หนังสือนิทานเรื่อง “ป่าไม้ของเรา” ผู้เชี่ยวชาญ
ประเมินว่าคุณลักษณะของหนังสือ ส่วนมากมีความเหมาะสม มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8 - 1

ตารางภาคผนวกที่ 10 (ต่อ)

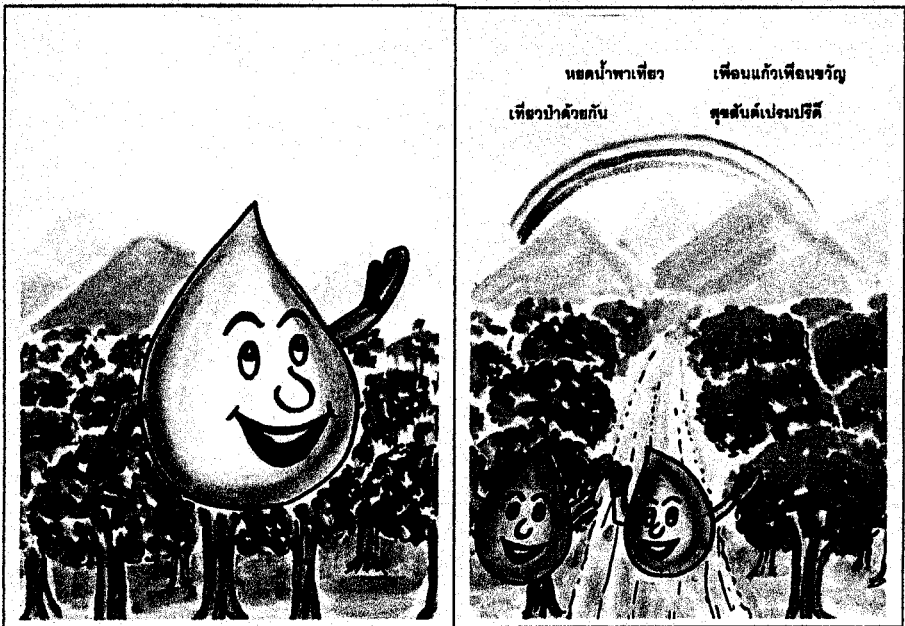
คุณลักษณะของหนังสือ	คะแนนความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ										ค่า IOC
	คน	คน	คน	คน	คนที่	คน	คน	คน	คน	คน	
	ที่	ที่	ที่	ที่	ที่	ที่	ที่	ที่	ที่	ที่	
5. ภาษาและภาพนำเสนอได้ สอดคล้อง เข้ากัน ได้ดี	+1	0	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.8
6. ภาษาสร้างความสนใจให้เด็ก สนใจ ติดตามเรื่อง ลำดับถัดไป	0	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.8
ด้านการจัดภาพประกอบ											
1. ภาพประกอบชัดเจน	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
2. ขนาดของภาพมีความเหมาะสมกับหน้า ของหนังสือ	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
3. ภาพมีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	+1	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.9
4. คำอธิบายมีน้อย แต่สื่อความหมายได้ เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
5. ภาพมีสีสัน น่าดู และสามารถอธิบาย เรื่อง ได้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ											
1. เด็กได้รับความเพลิดเพลินบันเทิงใจ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
2. เด็กได้รับประสบการณ์กว้างขวาง ทราบความเป็นจริงในธรรมชาติรอบตัว	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
3. ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
4. ปลุกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1
5. ส่งเสริมพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย	+1	+1	0	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.9

จากตารางภาคผนวกที่ 10 พบว่า หนังสือนิทานเรื่อง “คุณลุงนักปลูกต้นไม้”
ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าคุณลักษณะของหนังสือ ส่วนมากมีความเหมาะสม มีค่า IOC อยู่ระหว่าง

ภาคผนวก ฉ

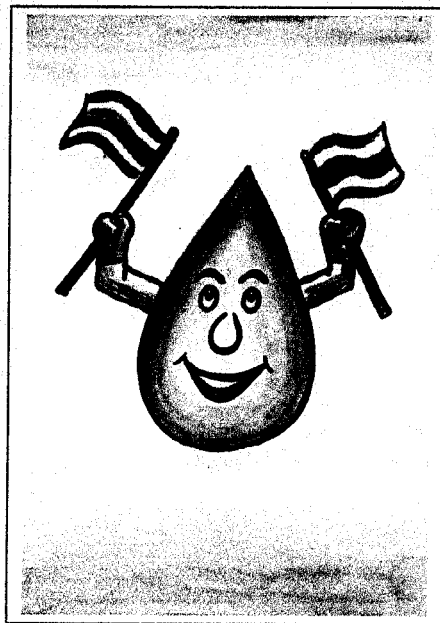
หนังสือเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าไม้ของเด็กปฐมวัย

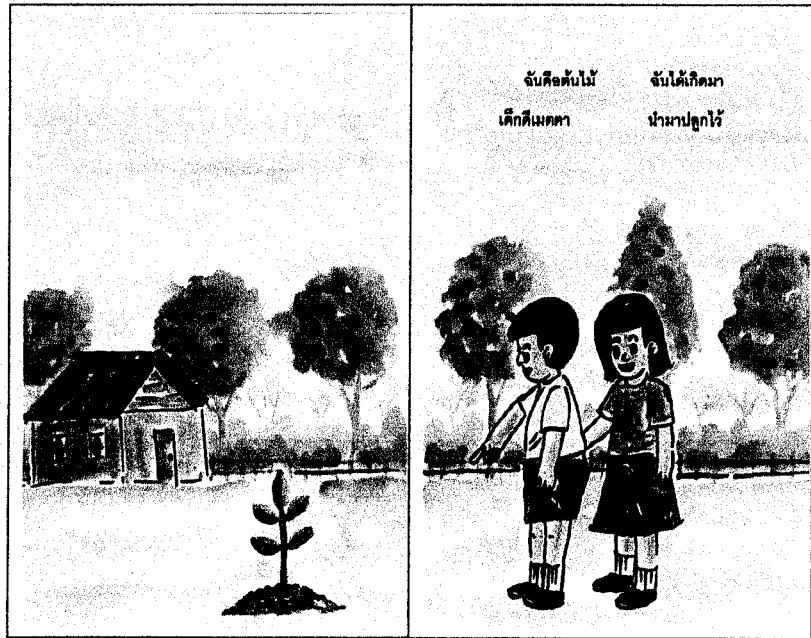

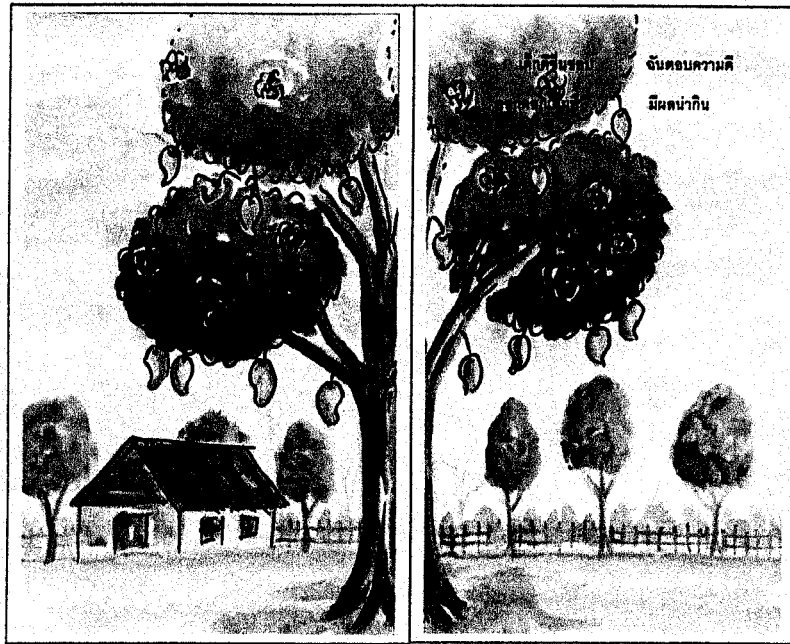

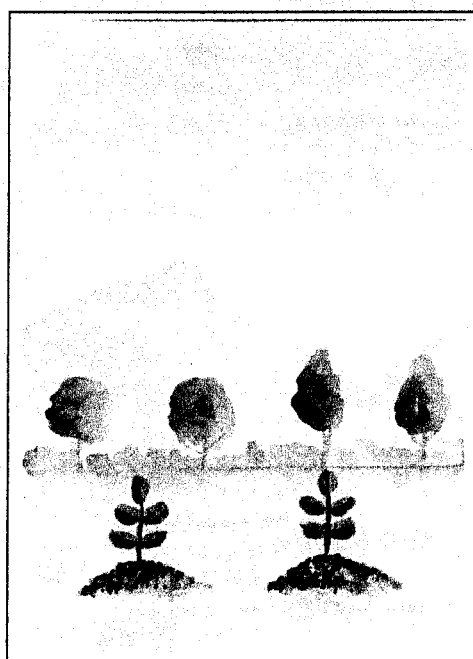
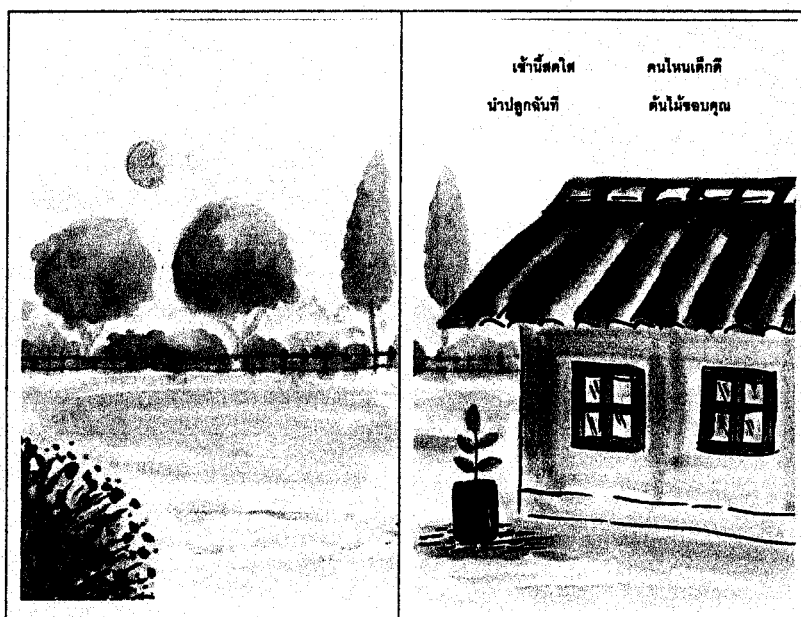

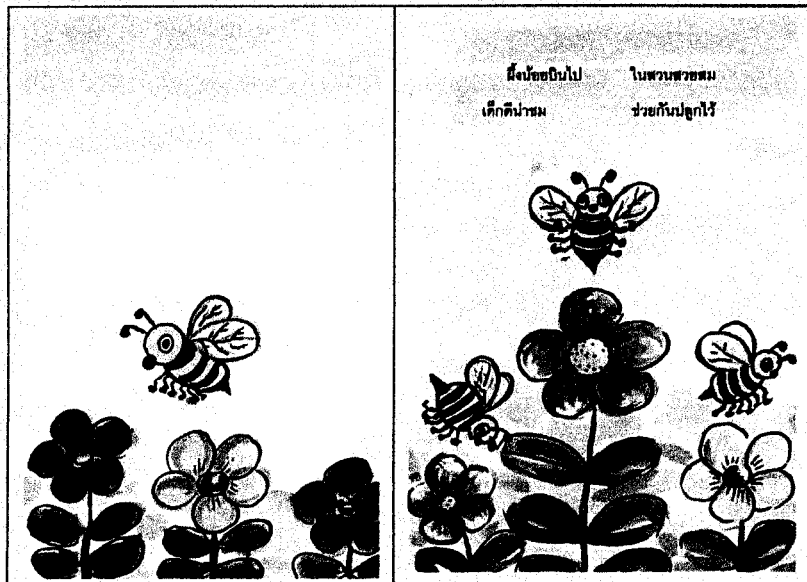
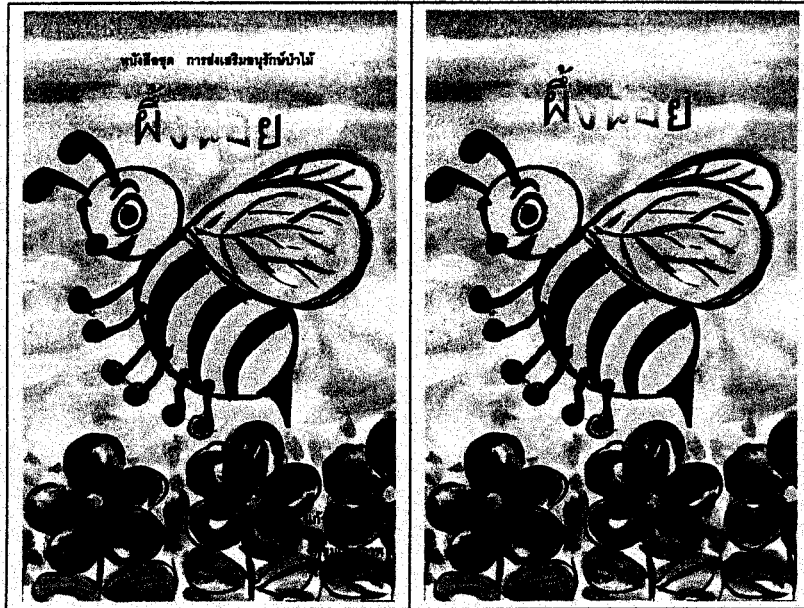

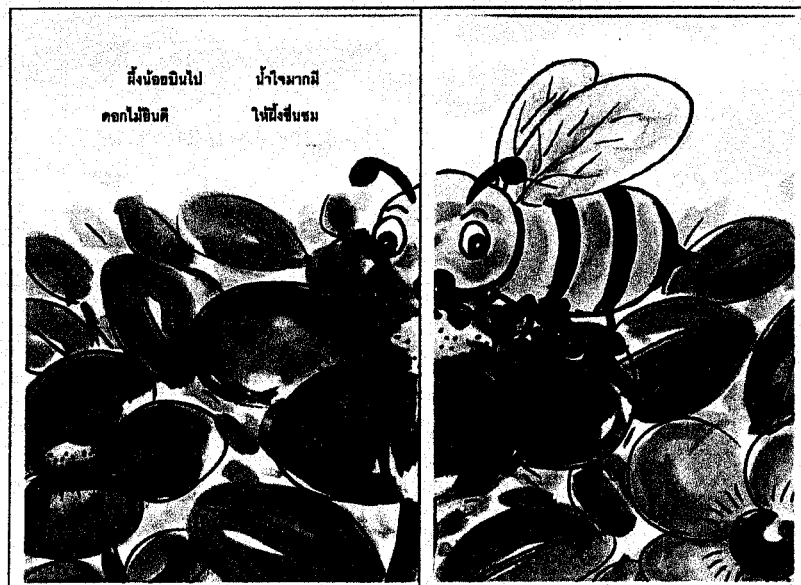

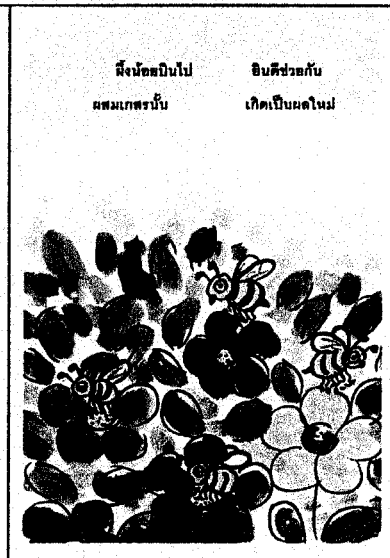

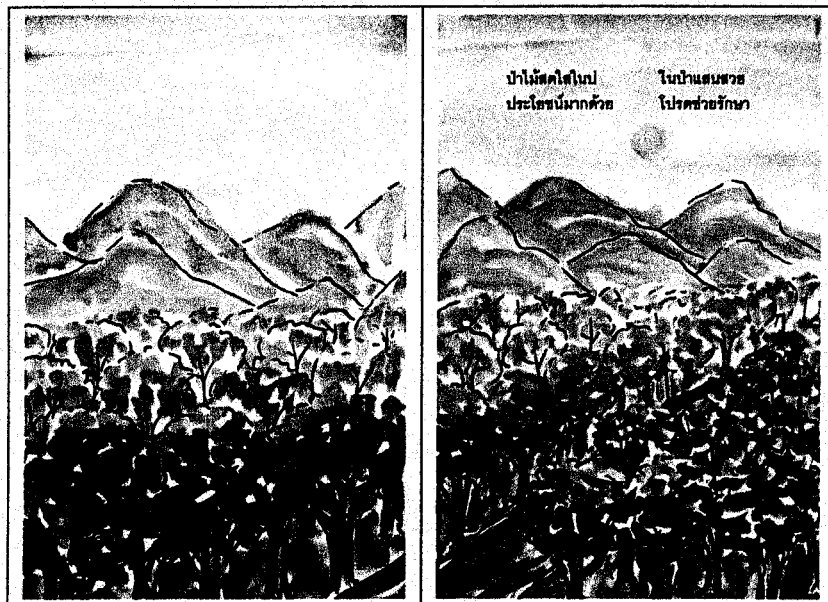
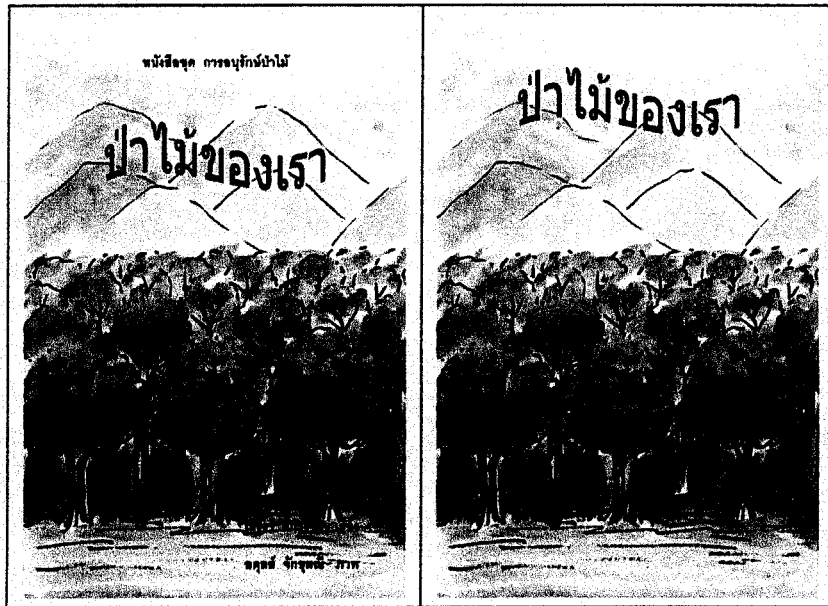

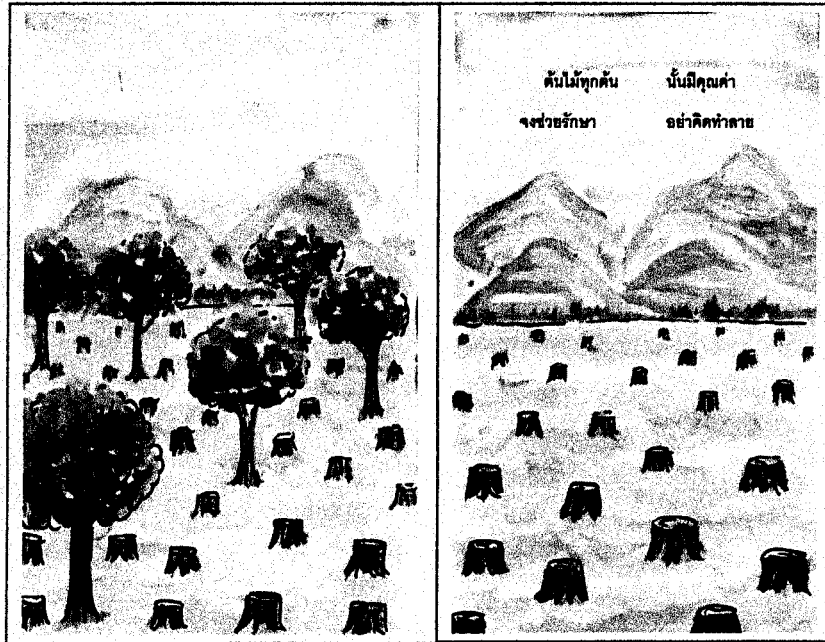

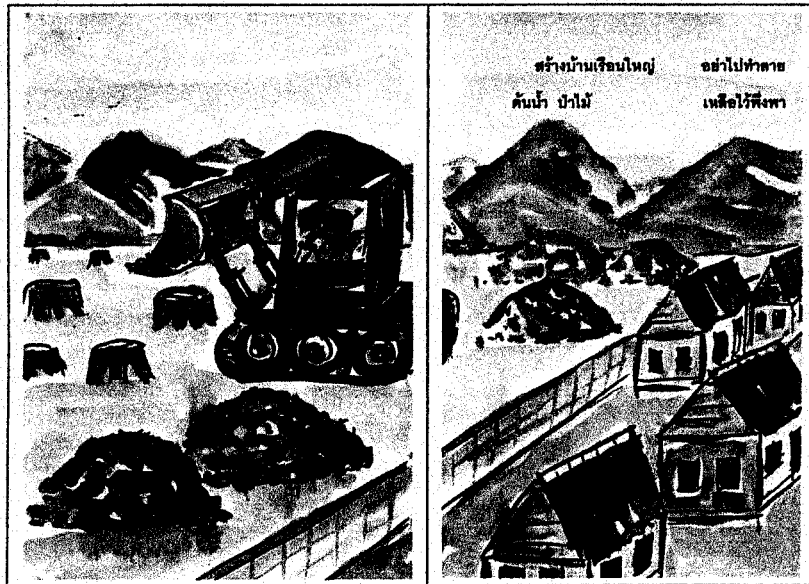
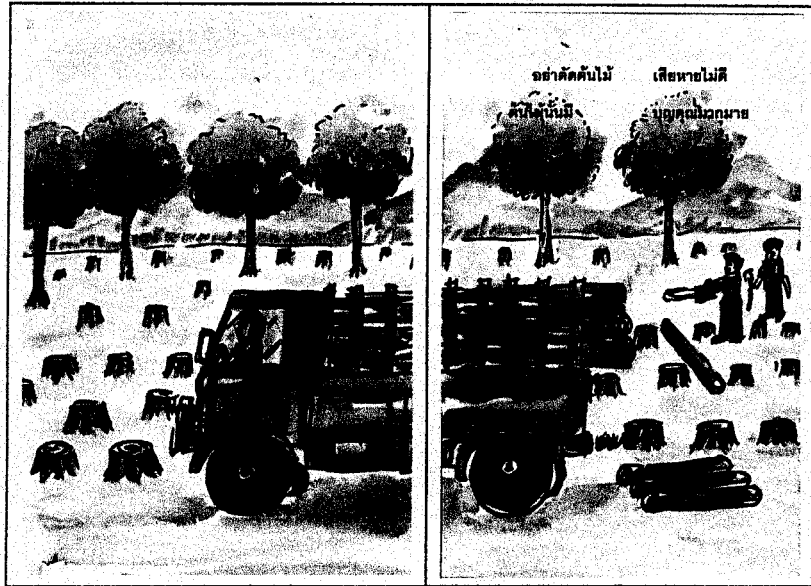

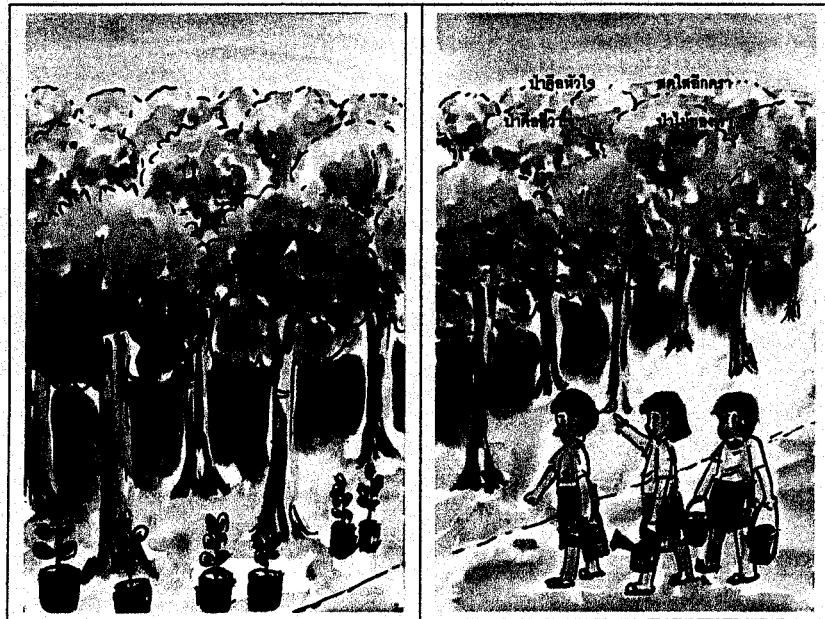

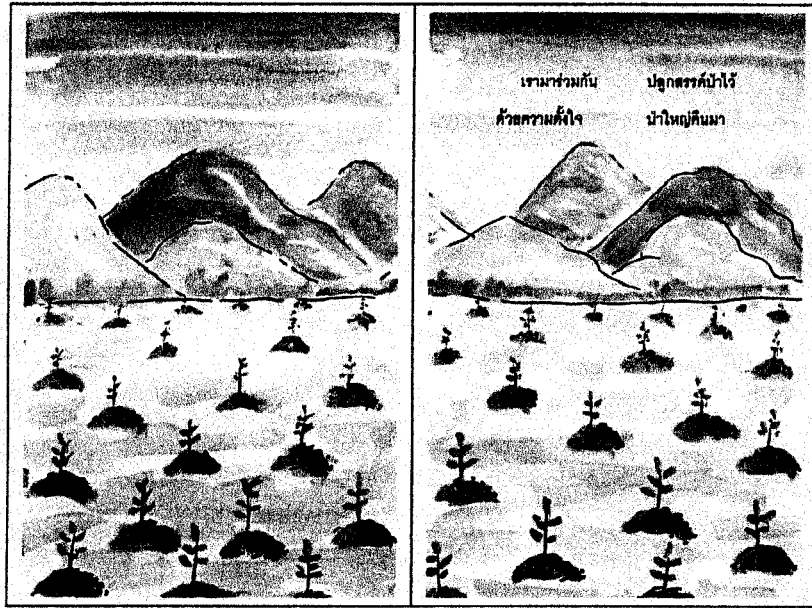

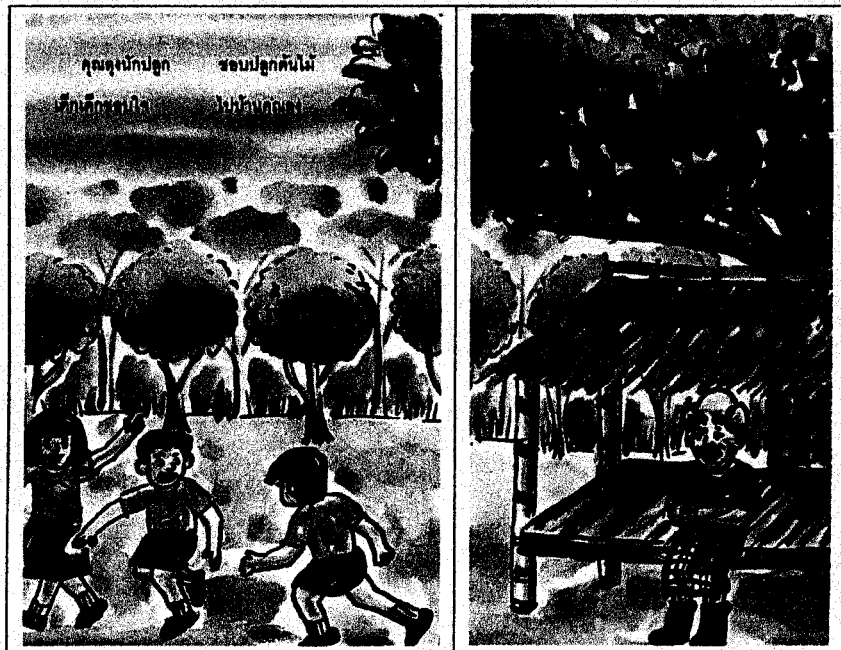

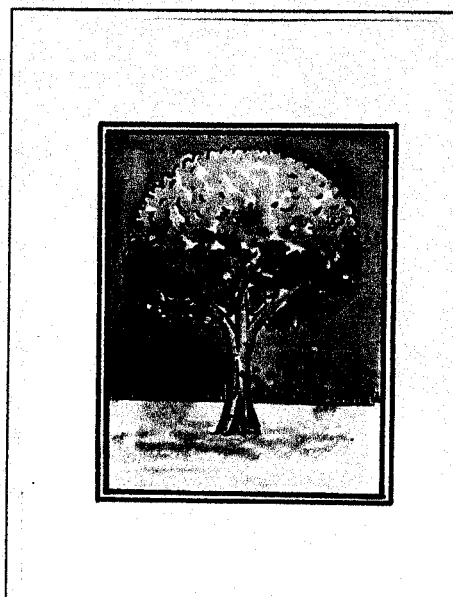

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางณัฐิรา แก้วงาม
วัน เดือน ปี เกิด	27 พฤศจิกายน 2504
สถานที่เกิด	อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2536
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนท่าศาลา อำเภอท่าศาลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4
ตำแหน่ง	ครู คศ.2